

המשבר במרחב הפרסי

פרסומי מכון זיוויס ליחסים בינלאומיים
האוניברסיטה העברית בירושלים
בתמיכת קרן אדריאוואר

המשבר במרחב הפרסי

**פרסומי מכון דיוויס ליחסים בינלאומיים
האוניברסיטה העברית בירושלים
בתמיכת קרן אונאואר**

תוכן העניינים

1	אורו אולמן איורפה המאוחדת - החיבטים הכלכליים המאוחדים מול הכוחות הכלכליים המפרדים	אורו אולמן
9	אלין גרילסאמטר הכוחות המאוחדים מול הכוחות המפרדים - היבטים פוליטיים	אלין גרילסאמטר
13	משה צימרמן גרמניה המאוחדת - האופציות הפתוחות	משה צימרמן
19	שי פלדמן ארצות-הברית - העמדה האסטרטגית לאחר המלחמה הקרה	שי פלדמן
33	אמנון סלע ברית-המועצות לאחר המלחמה הקרה ואובדן האימפריה	אמנון סלע
41	מיכאל אגורסקי רוסיה או ברית-המועצות - השלכות כלכליות	מיכאל אגורסקי
47	סתפנוי חופמן רוסיה או ברית-המועצות - השלכות פוליטיות	סתפנוי חופמן
53	נעמי חזן העולם השלישי - היבטים כלכליים	נעמי חזן
59	אהוד חרורי יפן - היבטים כלכליים	אהוד חרורי
65	חיים ברקאי ארצות המפרץ - היבטים כלכליים	חיים ברקאי
73	גבי שפר המשבר במפרץ במאבק בין מרכז לפריפריה במזרח-התיכון	גבי שפר
77	זאב שיף הפיקוח על מירוץ החימוש במזרח-התיכון	זאב שיף
83	בני מילר השלכות ירידת העולם הדו-קוטבי על ניהול סקסוכיס במזרח-התיכון	בני מילר

חמשתתפים בחוגות

אורן אולמן	האגף לחבריו חוץ, משרד החוץ. מרצה במחלקות למנהל עסקים ויחסים בינלאומיים באוניברסיטה העברית בירושלים.
אלון גריילסאמר	מחלקה למדעי המדינה ומנהל המכון ללימודים אירופיים, באוניברסיטה בר-אילן.
משה צימרמן	מחלקה להיסטוריה, וראש המרכז ללימודים אירופיים באוניברסיטה העברית בירושלים.
שי פולדמן	המרכז למחקרים אסטרטגיים על שם יפה באוניברסיטת תל-אביב.
אמנון סלע	מחלקה ליחסים בינלאומיים. ראש מכון דיוויס באוניברסיטה העברית בירושלים.
מיכאל אגורסקי ז"	המרכז לחקר ברית-המועצות, האוניברסיטה העברית בירושלים.
סתפנוי הופמן	המרכז לחקר ברית-המועצות, האוניברסיטה העברית בירושלים.
חיים ברקאי	מחלקה לכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים.
נעמי חזן	כינוס ח"כ מטעם מר"ץ, המחלקה למדעי המדינה, האוניברסיטה העברית בירושלים.
אהוד חרוי	מחלקה למדעי המדינה, האוניברסיטה העברית בירושלים.
גבי שפר	מחלקה למדעי המדינה. מנהל מכון דיוויס, האוניברסיטה העברית בירושלים.
זאב שיף	הסופר הצבאי של הארץ
בנימין מילר	מחלקה ליחסים בינלאומיים, האוניברסיטה העברית בירושלים.

אורן אולמן

אירופה המאוחדת - ההיבטים הכלכליים המאוחדים מול הכוחות הכלכליים המפרידים

רעיון איחוד אירופה תחילתו בזמן ההתייחסות להקמת ממלכה נוצרית מאוחדת והמשכו בימי הביניים. הוגי דעות ורא עצם כאירופים ונעו בין האוניברסיטאות באירופה. במאה השבע-עשרה הגיעו ויליאם פון הקמת פרלמנט אירופי.

לאורך ההיסטוריה, התפרש איחוד אירופה כאיחוד באמצעות הכוח על ידי יצירת אימפריות, מקרל המגדל דרכ נפוליאון ועד היטלר. תוצאות מלחמת העולם השנייה הובילו שאיפות לאיחוד, המtabסס על החלטה שתוממש באמצעות איחוד המשאבים והפיקת אירופה לכוח שומר שלום בזירה העולמית. את הבעה הנצחית, העוצמה הגרמנית, קיוו לפטור על ידי שילוב גרמניה במאגר העצוף של אירופה הדמוקרטית.

כיום, ניתן לראות את תהליך איחוד אירופה ב-1990 כמורכב משני שלבים עיקריים. בשלב הראשון בסוף שנות החמישים, עם היוזמות שוק משותף בין מדינות הקהיליה האירופית, והשלב השני החל בשנות השמונים, כאשר התקבל הספר הלבן הנקרא "איחוד לקראת אירופה 92". תהליך היוזמות השוק המשותף החל במרץ 1957, עם חתימת הסכם רומה על ידי שש המדינות המיסדיות: איטליה, בלגיה, לוקסמבורג, הולנד, מערב גרמניה וצרפת. המטרה הייתה יצירת שוק אחד לכל המדינות החברות, שייהיה בו מעבר חופשי לחלוין לטחרות, לאנשים, לשירותים ולהון, ואשר תובטח בו תחרות חופשית.

בשנים הראשונות התקדמות המאמצים ביצירת גוש מכרס משותף בין המדינות החברות. מאמצים אלה קיימו בשנתיים את מועד שתים-עשרה השנים שנקבע בחוזה. באותו תקופה התקבלה גם המדיניות הנחשנת לבן הפינה של הקהיליה האירופית: המדיניות החקלאית. בשנות השבעים הצטרפו שלוש מדינות נוספות: אירלנד, דנמרק ובריטניה (1973), ובשנות השמונים: יוון (1981), ספרד ופורטוגל (1986).

ביוני 1985 התקבלה בועידת הפסגה במילאנו החלטה שהתרפרסה כספר לבן: ביצוע השלב האחרון של מחיקת הגבולות הכלכליים, שנועד להסתיים ב-21 דצמבר 1992 באמצעות 279 הנחיות, אשר לאחר אישורו יהפכו לחוקים בכל שטחים-עשרה מדינות השוק.

המטרה של השלמת השוק האחד: איחוד שנים-עשר שווקים נפרדים לשוק אחד של 320 מיליון איש, יצירת שוק גדול הצומח בצורה מאוזנת בין כל חלקי הקהיליה, הבטחת שוק גמיש שבו עובדים, חומר גלם והון, יונצלו בתחוםים הקיימים ביותר מבחינה כלכלית.

כמה מילימס על המתרחש בתחום הפליטוי - בריסל. במרבית הנושאים המתנהל בארבע חמש השנים האחרונות משא ומתן בין שתיים-עשרה מדינות חברות הקהיליה על ניטוח הנחיות שונות. ניהול משא ומתן כזה הוא ארוך ומסובך וכיימת מידת רבה של אי ודאות לגבי תוצאותיו בכל תחומי ותחום. תמיד קיימת בעיה של יישום הנחיות והתחזקה הקהילנית ברמה של המדינה. וישן מדינות, בעיקר איטליה, שקיים בהן פיגור עצום בישום ההוראות.

נקודה שלישית הרלוונטית לעניינו היא מעורבותן של מדינות אחרות. אמנם, אין מעורבות של מדינות מחוץ לקהיליה בתהליכי המתנהל בבריסל לקרأت אירופה 92, אולם יש התחשבות בלחץ ארצות-הברית והבנה לאינטרסים המיוחדים של מדינות איגוד הסחר החופשי - מדינות אפט"א.

התחרות המתירושת באירופה בין ארגונים תעשייתיים שונים מעוררת תהcosa של מפעלים הנמצאים במאבק להישדות. מכאן המגמה למיזוג חברות ולהיווצרות קונגולומרטים ברמה העול-לאומית. התחרות גורמת להתפשטותן של חברות בתחוםים נוספים, השונים מ אלו שבהם עסקו עד להיווצרות תהליך אירופה 92. התחרותות מביאה גם להקמתם של פרויקטים משותפים עם חברות מדינות אחרות בתוך הקהיליה. התפיסות, הן של היוצרים והן של הרכנים, משתנות. הרכן האירופי, שנעשה מותחן יותר ויוטר, יוצר מדיות בקרוב היוצרים בדבר הצורך בהתייעלות וחשיבות התחרותיות. לבסוף, למורות הסרת המכשולים לטחר, יוותרו מכשולים מבניים שצדיק לחסלם.

תהליך ביטול המכשולים הוא אטי והדרמטי, ובוודאי שייתעצם בשנים הבאות. ATIICHIS לגורמים כלכליים המאיצים והמעכבים את האיחוד האירופי תוך הבחנה בין גורמי אנרגניים - כוחות שלקהיליה האירופית יש שליטה עליהם, וגורמים אקסטוגניים - התפתחויות שלקהיליה האירופית אין שליטה עליהם. בשנות השבעים

והשמוניים הראשוניים היו גורמים מספר שדחוו להגברת המגמות לאיחוד, וגורמים אחרים שהביאו להקענתן. את מקד בגורםים הכלכליים.

תחליה על צמצום מגמות האיחוד. גורם אקסוגני, שנטה להביא להאטה בקצב האיחוד בשנות השבעים ובתחילת שנות השמונים, היה המשבר הכלכלי העולמי. המיתון הכלכלי במדינות המתושות, שנוצר כתוצאה מಶברי הארגנה והמשברים המוניציפיים של תחילת ואמצע שנות השבעים, הביא לנסיגה מסויימת בחופש המஸורי בין המדינות החברות בקהילה. במקומות הגבולות המכט שהוסרו הטילו המדינות מגבלות אחרות, שפגוו בסחר עם מדינות מוחוץ לקהיליה ובין לבין עצמן. למעשה זהה תקופה של פרוטוקציוניזם כלכלי. גורם אנדוגני שפגם בעומקota האיחוד היה החלטתה של הקהיליה בשנות השבעים על הרחבתה, החלטה שהיא בחלוקת פוליטית ובחלוקת כלכלית. אין ספק, שהוויכוח משנות הששים והשבעים הנמשך גם ביום, הוא יוכוח מהותי המתיחס לכמויות המשאבים המוגבלת שיש בידי הקהיליה. הסוגיה השניה בחלוקת היא באיזו אסטרטגיה لنקווט, אסטרטגיה של הרחבה או של העמקה? ככלומר, הרחבות מספר המדינות החברות בקהילה או העמקת הקשר בין המדינות החברות לתוכמים כלכליים נוספים.

גורם אקסוגני אחר שתרם לאיחוד באותה תקופה היה התעצמותם של גושים כלכליים מוחוץ לאירופה, שמתחרים באירופה ושהלכם אף עולים עליה. יפן וארצות-הברית (למרות ירידת ההיקסית) ומדינות ה-I.I.C.S. הגיבו את התחרות שלהם בתוך אירופה ומחוץ לה. לעומת זאת החלה אירופה לשקווע, דבר שעורר את מדינות הקהיליה האירופית לשנות את דפוסי היחסים הפנימיים ביניהן במגמה לשפר את יכולת התחרותם עם אותן הגושים.

אשר לחזוק מגמות האיחוד, שני גורמים אנדוגניים באותה תקופה הביאו לכך: הגידול בעוצמת התעשיות הזרות שהתחרשו בתוך מדינות הקהיליה האירופית, והקטנת חלקה של התעשייה האירופית בשוקים החיצוניים לקהילה. גורמים אלה הביאו בתחילת שנות השמונים לתמיכה, עידוד ויזמות של התעשיינים האירופיים להקמת שוק אחד באירופה. לדוגמה: הייר של פיליפס, שב-1983 החל במאבק נמרץ ליוזמות אירופיות מסווגות בתחום המיכון, המחק ותקנת פרויקטים תעשייתיים בשיתוף עם חברות בקהילה.

להערכתני היה גורם נוסף, שהביא באמצעות שנות השמונים לתאוצה במגמות האיחוד. כוונתי להקמת המערכת המוניציפית האירופית, ה-S.M.E., שהוחלת עלייה עד בסוף שנות

השביעים. בסיס המערכת השתלבו המטבעות האירופיים העיקריים באותה תקופה, פרט לירה סטרלינג, מה שהביא לעידוד החשיבה בתחום האיחוד המוניטרי. אחריו כמה חיקות והתאמות מطبع בשנות השמונים הראשונות, הגיעו המטבעות סוף שנות השמונים, לרמת הצלחה שהתקבטהה הן ביציבותיחסית בערכי המטבעות האירופיים והן בהקנת רמת האינפלציה במדינות הקהיליה הנוטלות חלק במערכת זו. מלחינת אירופה 29, גורמים אנתרופיים ובאים מאיטים את קצב האיחוד האירופי, כגון: רמת התפתחות הכלכלית השונה של המדינות, והחלוקת בין צפון ודרום, המביאה לששות מחוסר איזון במערכות הכלכלית האירופית המאוחדת. לפיכך, אחת המטרות של אירופה 29 היא>Create zones of prosperity between the member states based on their economic characteristics. The goal is to achieve a more balanced and integrated European economy. This requires addressing issues such as regional development, labor markets, and fiscal policies. It also involves creating a single currency (the Euro) and a central bank (the ECB) to manage monetary policy across the union. The process of integration has been slow and gradual, with many challenges along the way, but it has led to significant progress in terms of economic cooperation and stability.

להיאטה בקצב האיחוד ולפניה יכולת המשקים השונים להתאחד למשך אחד. קיים גורם נוסף המאט את קצב האיחוד. כוונתי להבדלים המבניות המהוויות בין ארגונים ומוסדות כלכליים. למשל, במערכות הבנקאות ובמסורת הבנקאות של שתיים עשרה המדינות יש הבדלים מבנים רבים. לדוגמה, באיטליה הבנקאות'Ricoh' מואדי אילו בגרמניה היא ביוזמת הרבה יותר. ניתן לומר שקיים תחרות בין מסורות שונות של Kapitalism, כאשר בריטניה שוק ההון הוא המקור העיקרי למימון התעשייה והשקעות, ואילו ביבשת אירופה, ובicular בגרמניה, הבנקים הם המקור העיקרי למימון והשקעות. קשה מאוד לראות את איחוד המטבעות השונות הללו.

נסף על כך, קיימים מאפייני התנהגות שונות אצל הזרים במדינות המדינות השונות. למרבית שינויים מלמעלה ולמטה שינויים בסיסיים בפרישת החברות התעשייתית ברוחבי אירופה, הזרים האירופי הוא בעל מסורת ותרבות ארוכת שנים, שקשה לשנותה תוך שלוש עד חמישה שנים. גם אם הבנקאות תהיה אירופית, יעדיף הזרים הזרפת את הבנק הזרפת על הגרמני. הרגלי הזרים והתנהגות שונות גם בתחום הבתוח. כך, למשל, מידת החשיבות של מיחשיים לביטוח חיים בספרד גבוהה מזו שבגרמניה ובבריטניה. יחולף עד זמן רב עד שהפער בהרגלי הזרים לא יגע בתהליכי האיחוד.

נקודה נוספת שיש להתחשב בה היא האמונה הכלכלית, שהיא כוח מרכזי בכלכלת כל ובעז האירופית בפרט. ישנן דוגמאות רבות בתחום הקהיליה לרשות, לסטודנטים לאומיים ולאויראה חדשנית, המלוים רכישות של מדינה או חברה זרה במדינה אחרת.

בקהיליה. נקודה נוספת: אם למבוגרים יש יחס ורגשות כלפי ערבים לאומיים, הרי הדור הצעיר אינו מגלח יחס כזה לערכיהם כדוגמת המנון, או מטבע. בבריטניה, למשל, הדור הצעיר אינו מבין את תאזר. יש פער דורות ביחס לתהווות הלאומיות לעומתם אלו הקהילתיות או האירופיות.

אחד הגורמים העיקריים המרכזים בתהליך איחודו הכלכלי של אירופה הוא מדיניות המיסטי בתחום הקהיליה. העשא מעורר התנגדות רבה במדינות, הן משומן ייוזסו היסטורי לממשלה הלאומית והן משומן השלכוטי על הריבונות. אין הסכמה על המדיניות בתחום מס ערך נוסף, ולאחר חילוקי הדעות בנושא, קלוש הסיכוי שנינתן יהיה לבצע את הסכם, שהתקבל לאחרונה, על הקמת מסגרת בתחום המיעם.

גורם נוסף שיש בו גם צד חיובי וגם צד שלילי, הוא מדיניות המطبع - מגוון מטבחות בקהיליה האירופית איננו מעודד את האיחוד האירופי. לעומת זאת, קיימת גישה שונה מצד מדינות הקהילה האירופית למדיניות המطبع. יש רעיונות על איחוד בשלבים: מדינות שאינן חברות ב-E.S.M. נתקפות כמדינות שלא יהיה להן חלק אינטגרלי בתהליכי האיחוד הראשוני.

איחוד גרמניה, גורם נוסף שבוזדי עוד ידובר בו. גרמניה מתמקדת בהשגת משאבים בחלוקת המוצרים. המשאבים יבואו על חשבון מקורות שהיו מופנים מלכתחילה לקין המבניות, וכן תשקיע גermalink פחות בקהיליה האירופית.

גורם אנדרוגני ראוי לציין בהatteות קצב האיחוד, הוא מעורבותה של הקהילה הבורית אירופה ובמרכז. הזרמות המשאבים הפיננסיים נועדה להבטיח את יציבותו הפוליטית והכלכלית ואת המעבר לככלכת שוק. מעורבות זו תביא לשינוי מהותי ביחסים הקהיליה האירופית עם מזרח אירופה. אמנם, המדינות הצהירו על מחויבותם לאיחוד, אבל מעשית, הפנית משאבים למדינות מזרח אירופה ובראשן לברית המועצות תבוא על חשבו.

גורמים מספר מחזקים את מגמות האיחוד: הדיפה למיזוגים, לרכישות ולשיתות פעולה עולמי, הגברת התחרויות וביטול מגבלות שונות מעתדים היוצרים בראיות בין חברות כלכליות מדינות שונות. הדבר מתבצע גם בתחום הפיננסי ובתחום הביטוח - חברות מתחדשות ומשתפות פעולה בתחוםים אלה. למורת כל אלה, האיחוד המוניטרי (שליליו מדויבר ריבות בחודשים האחرونים) מחזק את איחוד אירופה. האיחוד אינו קשור לחוק אירופה האחת אלא הוא תהליך משלים לרעיון אירופה 92. השלב הראשון, שהוא אמור להסתתיים ב-1993, נדחה ל-1922. החלטת ה-European Monetary System יקרה

בודאי את התנופה לאיחוד כלכלי אירופי. יש לזכור, שהאיחוד המוניטרי המלא שיכלול בנק מרכזי באירופה ומטבע אחד הוא תהליך ממושך. גם בנקאים אירופיים המאמינים בו, מדברים על תהליך שיתרכש בטוחה עשר שנים. יש הטענים שלא ניתן יותר למנוע את האיחוד המוניטרי שיביא לשינוי מוחלט בתפיסות הבנקאות האירופית ולשינוי מדיניות בתנאי הסבירה, למזוגים נוספים ולגדול רב בהשקעות בקהיליה.

יש לציין גורם מוחזק נוסף: הסתור הפנים קהילתי. גידול משמעותי בין מדינות הקהיליה לאורך שלושים השנים האחרונות מגדיל את תלות הגומלין בין המדינות ומחזק את מגמות האיחוד בקרב מדינות הקהיליה. לדעתי, למרות העובדה שמספר הגרמים המחזיקים את תהליכי האיחוד הכלכלי קטנים מאוד המאטים אותו, ולמרות הכוחות המנוגדים למגמות האיחוד, נוטה אירופה לכיוון של איחוד לקראת שנות התשעים; איחוד ב多层次ות וופפות יותר מאשר המאחדות את ארצות-הברית, למשל.

לטיכום, מה בעtid? אילו גורמים כלכליים ישפיעו בסוף שנות התשעים ולהחילת המאה העשורים על רמת האיחוד האירופי ולאיזה כיוון יוליכו אותו? כמובן, הכל עשוי להשנות בغالל החלטה זו או אחרת. להעכתי, שני גורמים חיצוניים וגורם פנימי אחד ישפיעו לפחות על קצב האיחוד האירופי, אם לא על כיוונו. הגורם הפנימי הוא גורם ההרבהה. קבלת מדיניות נוספת לקהיליה עלול לפגוע בקצב האיחוד האירופי, ועד 1993 הוחלט שלא לצרף מדינות חדשות. אם אכן החל משנת 1993 ת透ספה מדינות חדשות יפגע קצב האיחוד הכלכלי. על פי החלטה, המ策רפות צריכות להיות מדינות אירופיות, וכן ת策רפנה על-פי רמת התפתחותן הכלכלית. תחילת ת策רנה המדינות הקרובות ביותר לרמת ההתקפות הכלכליות הכלכלית, ובועלות יחסית מסחר, השקעות ותירות עם מדינות הקהיליה. לדעתי, הראשונה שת策רף תהיה צפוי אוסטריה, שכבר הגישה בקשה, שנייה שוודיה, אם אכן תגשים בקשה רسمית לה策רף. אחר-כך מדינות כמלטה, קפריסין ומדינות במרכז אירופה אשר עומדות להגיש בקשה. אם המדינות האלו ומדינות נוספות אכן יגשו בקשה ה策רפות ואלו תתקבלנה, דהיינו, התפשטות הקהיליה האירופית מעבר לחמש-עשרה המדינות לכיוונים נוספים כמו לבנון, לטורקיה, ואפילו לרפובליקות המערביות של ברית המועצות, עלול הדבר לפגוע באיחוד וליצור מגמות פיצול באימפריה האירופית.

שאלת השאלה לגבי ה策רפותן של מדינות הנחשבות לניטרליות במדינות החוץ שלhn - כלומר במאבק הבין גשי - כגון אוסטריה, פינלנד ושוודיה, שבה הניטרליות המסורתיות בעיתות בכל הנוגע לה策רפות לקהיליה. השוויצרים תלו תקוותם במנגנון

השיות של אפט"א - מדינות איגוד הסחר החופשי עם הקהיליה. החלטת אוסטריה ושוויון להצורה התקבלה בשוויון בתבזבזה. להערכתי שוויון שמנית בגישתה, עם זאת תאלץ למצוא דרכה לקהיליה, שלא באמצעות אפט"א - אולי במישור הדורצדי.

שני גורמים חיצוניים עשויים לפגוע בנסיבות איחוד אירופה ואך לגרים לדיסאנטגרציה של התהליך כולו, כפי שהוא רואים עכשו. ראשית מיתנו כלכלי عمוק כתוצאה מעליית מחירי הנפט, מזועעים במזרח התקיכון, במפרץ הפרסי ובאזורים אחרים, אשר יפעו בכלכלת העולמית. ניתן לראות שבתווחה החקר והמיידי,ibia משבר מסווג זה להאטת קצב האיחוד. בטוחה הבינווי (חמש עד שבע שנים) התפרצויות משבר מהסוג הזה עלולה לדעתו להביא לשגירת השורות, ככלומר לחיזוק האלמנטים המאוחדים בתחום הקהיליה. בטוחה הארוך, לאחר הרחבת הקהיליה למספר מדינות נוספות, תיתכן דיסאנטגרציה כתוצאה ממידת גינויו של אזורים במדינות השוליות.

האיסלאם מהו גורם מפלג בתחום הקהיליה האירופית, והוא נטפס כיום, על ידי ראשי הקהיליה (בעיקר מעצבי מדיניות האיחוד) כסכנה העיקרית לתרבות האירופית. הכוונה להימשכות נדידת המהגרים מדינות מוסלמיות: צפון אפריקה, טורקיה ומדינות אחרות - בדרך כלל כתוצאה מגורמים כלכליים. עצם הנדידה עלולה לפגוע בגיבוש וכתהיליות של התרבות האירופית ולהרוו את אחיזותה הכלכלית והפוליטית. החשש של מעצבי המדיניות בקהיליה בהתייחסותם לאיסלאם נובע להערכתם מראיות האיסלאם כתרבות שונה מהתרבות האירופית. על כן רואים בסארה שונה את המהגרים הקיימים מדינות מזרח אירופה מריאותם את המהגרים מדינות האיסלאם, הרוצים לשמור, להרוחיב את ערכי המסורת שלהם. מכאן, שהסקנה לאינטגרציה האירופית מבחרינטם, אינה נובעת מסיבה דתית אלא תברית. אלה החושבים על עתיד הקהיליה ללא קשר לארץ מוצאם, רואים בהגירה את המוקד העיקרי לסכנה. האנגלים כמו הנורwegians (שאים חברים בקהיליה) חולשים מהפיקטאנטים. האירופים רואים בהגירה בעיה בטחונית מדרגה ראשונה, ולדעתי רבים - מסיבות כלכליות. כדי למנוע הגירה בתחום הקהיליה האירופית, מגבירות מדיניות הקהיליה את ההשיקעות במדינות ההגירה המוסלמיות. המדיניות היסטוריתchnית החדשה של הקהיליה האירופית מחזקת את אלה שמעוניינים להנבר את שיתופי הפעולה האורי ואת ההשיקעות בתחום מדינות אגן הים התיכון וישראל; למורות הויכוחים הפמיים, כבר נובש נייר העבודה הראשון.

אשר למדינות הצפונ-דרומיות בתחום הקהיליה - יוון, אירלנד ופורטוגל - מדינות עם תל"ג נמוך ואיינפלציה גבוהה, קיימת בעיה לגבי דצמבר 1992 - מועד הסטאנדרטיזציה

של המיעם. בתוך נושא איחוד אירופה ניתן, בזרך כלל, למדינות הפחות מפותחות תקופת המתנה. תקופת התאמאה של כמה שנים כדי לבטל את המכסיים הפנימיים שלhon ביחסיתו עם מדינות הקהיליה האירופית. לגבי התוממים הקשורים לאירופה 92 ניתן ביחסיתו שללה ארוכה. בנושא ביטול הגבלות לתנועות הון למשל, ניתן להן ארוכה של שלוש עד ארבע שנים מעבר לתקופה המאושרת למדינות אחרות. זה ניסיון להדרוגיות בתוך הקהיליה. נוסף לכך הוחלט על תוספת כספית נכבדה להגברת

ההשקעות בתוך המדינות האלה על-מנת לחזק אותן לשאר המדינות.

נושא האינפלציה מהויה בעיה מטודעה, בכלל רמות אינפלציה שונות. מכאן, התפיסה של קצב שונה באיחוד הכלכלי האירופי - כמה מדינות ידנוו מאחור. זהה אולי אחת הסיבות לכך שבריטניה הצטרפה לאחרונה ל-E.S.M. - כיון שלפעע נכללה בקבוצה לא כל כך מוכובדת. ניתן שבURITY האינפלציה תנורום להיווצרות שני גושים בתוך האיחוד, האיחוד המגבש והאיחוד המגבש חלקית. עם הצטרופות מדינות נוספות תהינה בוודאי רמות נוספות לאינטגרציה.

ailon gershtam

הכוחות המאוחדים מול הכוחות המפריזים - היבטים פוליטיים

ההנחה שהייתי רוצה לפתח במאמר זה פשיטה למדי, אם גם איננה מקובלת כיום על-ידי חוקרים ובאים באירופה. אני סבור שהיום, עבר האיחוד הכלכלי ב-1992, מדיניות החוץ של שתים-עשרה המדינות החברות בקהיליה האירופית נעשית דומה ואפילו זהה. אולם לדעתו, לצמיחה של מדיניות חוץ משותפת יש נבולות, שקשה יהא לחעות בשנים הבאות, ומובלות שקשה להתמודד עמן. המגבילות שיינוט לתוך מדיניות החוץ, ולדעתי מדיניות הקהיליה האירופית לא תהינה מוכנות לשימוש באמצעות אחדים כדי לבצע את מדיניות החוץ שלהם. זאת, לאחר שלמדיניות חוץ יש שני צדדים, השונים ונבדלים מאוד זה מזה. צד אחד, גיבוש עמדות משותפות על אירופי העולם, מתפרש בדרך כלל בהצהרות, במסרים דיפלומטיים ובהצבעות אומות המאוחזות. הצד השני, ביצוע והגשמה של אותן עמדות, המתבטאות במדיניות חוץ בעיקר בשתי דרכים: האחת, להטיב ולהתגמל את המדיניות המותאיימות עצמן לעמדות האלו. השנייה, להעניש מדיניות שאינן מתאימות את עצמן.

הייתי רוצה להתרuco בשלוש הסיבות העיקריות, שלדעתי אפשרו את הבעת העמדות המשותפות במהירות כה רבה. הסיבה הראשונה היא סיבה כלכלית, הקשורה לתהיליך האינטגרציה הכלכלית ש-1992 מסמלת אותה. למורות שב-1992 שתים-עשרה המדינות אינן ייחידה כלכלית אחת במילוא מובן המלה, הרוי לפחות בצוותה משותפות את האינטרסים הכלכליים שלהם: פיתוח מירבי של הייצור, הבטחת מקורות האנרגיה ובלימת העלאת מחירין, עידוד השכר הבינלאומי, היבוא של סחורות מתחorous מארצאות-הברית, מיפוי ומדרומים מזרחה אסיה, סיוע בפתחת בעיות העולם השלישי ועוד. ככלומר, האינטרסים הכלכליים החשובים זוהים, הגם שניתנו עדין למצוא שניי באילו אינטרסים, כגון באסטרטגיות כלכליות, בניתוחים כלכליים, ברמות פיתוח ובעשור במדיניות השוק המשותף. ניתן לומר, שככלפי חוץ נתפסים האינטרסים הכלכליים שלהם כזחים: מדיניות מסחרית משותפת ועמדות משותפות במדיניות החוץ.

הסיבה השנייה קשורה, לדעתי, לרצון הקולקטיבי של הממשלות, המפלגות, הפרלמנטים, והכוחות הפוליטיים השונים באירופה, להביע את זהותם הפוליטית של אירופה בזירה הבין-לאומית כדי שזו תוכל לשחק תפקיד עצמאי בעולם. הרצון לגבש תחילת עמדה משותפת ועצמאית בלט במדינות הקטנות, המתקששות למלא תפקיד בזכות עצמן, ועתה גם במדינות המדינות: גרמניה, איטליה (המדינות הפרו-אירופיות ביותר), אבל גם בצרפת ובאנגליה (כפי שראויים בדיוני המפלגה השמרנית).

בסוגיות השאיפה לבטא תחילת עמדה של אירופה עצמאית ואוטונומית, אין כוון הבדלים בין הסוציאליסטים הצרפתיים והנווצרים הדמוקרטיים הגרמנים או הקומוניסטים האיטלקים והסוציאליסטים הספרדים ואפלו רוב השמרנים הבריטים. ההנחה של דה-גול בשנות הששים, שנדחתה בזמןו בתקיפות על-ידי השותפות של צרפת, האומרת שאירופה חייבות לבטא את עצמה באופן קולקטיבי אפלו ובעיקר נגד ארצות-הברית, התפיסה הזאת מקובלת כיוון עלי-ידי כל הגורמים החשובים. הדבר החשוב ביותר הוא שאירופה מדברת בקהל אחד.

על הסיבה השלישית ישחלוקת גדולה: צמיחת ערכיהם אירופיים משותפים. לדעתי, עדות אירופיות משותפות אין נקבעות מסיבות כלליות אוניות של אינטלקטואים צרים, כמו הנפט למשל, אלא מתוך צמיחת ערכיהם אירופיים משותפים. לדוגמה, בכל המדינות הפרוטסטנטני והן של זה הקתולי. פולחן המשמש תחליף לדת בקרב הדור הצעיר, כמו גם שכבות המבוססות, היא הדבקות בזכויות האדם הנשמרות באדיות - הדת של זכויות האדם בעולם. האירופים חשבים שהגיעו לרמה של כיבוד זכויות האדם במדינות שליהם במידה כזו, שהם יכולים להטיף מסר למדינות אחרות, ולשמש להן כדוגמ. דת דרשת קיום מצוות, שפירשו הקרבת קרבנות, ויצומים כלכליים שפירושם הפסד כספי, ומכאן

שהروب המכרי של ההצלחות המשותפות של האירופים הם הצהרות ללא מעשים. כמעט כל ההצלחות הפלטניות נוגעות בנושא זכויות האדם, כוללות מתיחת ביקורת חריפה על אי כבוד זכויות האדם בכל מקום מחוץ לקהיליה וגם באזוריינו: סוריה, מצרים, הפלישה לכוכו. זאת ברמות נחישות שונות: דאגה, גינוי, מתיחת ביקורת או בקשה לשינוי, היכולת להתבטא בדרישה תקיפה לכיבוד זכויות האדם ובבקשה לקיים ועידה בין-לאומית, שתציג פתרונות אירופיים אשר יביאו לכיבוד זכויות האדם. ניתן לראות זאת בעשרות ומאות ההצלחות בנושא מפי הפרלמנט האירופי, המזיצה האירופית, שרי חוץ וראשי ממשלה. במבט מהצד ניתן לראות את האירוניה שבבדיקות

בעקרונות הללו, שכן המעשים אינם תואמים את הדיבורים, כמו למשל היחס לפועלים הזרים ואספקת הנשק לדיקטטורים בעולם השלישי. אחת התוצאות החשובות של תהליך איחוד אירופה היה העיצוב האינטלקטואלי של ערכיים ועמדות משותפות כלפי הקורה בעולם בימינו, תהליכיalamצטי htakeshorot ומעצבי המדיניות, היה בו תפקיד חשוב ביותר. אין חום הבדל מהותי, מבחינה זו, בין ספרד, צרפת, אנגליה או גרמניה.

סיכום נוספים אפשר לראות באכובה הגוברת כלפי המדיניות האמריקנית (מעמודי התוווק של הברית האטלנטית) בתקופת הנשייאנס ניקסון, קרטר ורי根, ובסטננות המשותפות, כגון הטورو הבינ'-לאומי והסחר בסמים. המגבילות לעמדות המשותפות האלה נזוכות במסורות הלאומיות השונות. אנגליה למשל נתהה לתאם את עמדותיה, לפחות בתקופת מרגרט תאצ'ר, בעיקר עם ארץ-הברית. מדינות היס-התיכון נוטות לעמדות יס-תיכוניות או פרו-ערביות. ההבדלים נראים לי משנהים בהשוואה ליכולת האירופיים להגיע לעמלה משותפת בכל נושא, לגיבוש המשותף תוך ארבאים ושמונה שמות, שלא בבירם עברו.

מגילה נוספת, היא אי יכולתה של הקהיליה למשבב פועל את עמדותיה. נשאלת השאלה מדוע אין מצלחים לנצל ולהעניק לפיה מדיניות החוץ שהוחלת עליו? נראה כי התשובה נועצה בהעדר הסכמה בדבר השימוש בעיצומים נגד מפירי זכויות האדם בעולם. הרוב המכريع של המדינאים אינם מסכימים לשימוש בנשק העיקרי שיש לאירופים, הנשק הכלכלי, כדי להביא לכבוד זכויות האדם בעולם השלישי. למשל, לטענה שיש להפריד בין מדיניות שבahn דרגות שונות של שמירה על זכויות האדם לא נמצאו תומכים. כך לא נמצאים תומכים למדיניות תקיפה. בהסתממי לומי (הסכם הקהיליה האירופית עם העולם השלישי, בעיקר עם מדינות אפריקה), ניתן לראות שהסיווע זהה לכל המדינות. הרעיון שליט באירופה הוא, שהטעוע הכלכלי ניתן לאוכלוסיות ולא לממשלות ולכלן אין להעניק אוכלוסיות בגלל מעשי מנהיגיהם. התחששה העיקרית היא, שעיצומים כלכליים אינם יעילים. הcisluן המוחץ של העיצומים נגד רודזיה בשנות הששים, וכשלונו האمبرגו והטוטאלי נגד עיראק, מחזק את תחששות האירופיים שאין אפשרות להגישם מדיניות על ידי שימוש בעיצומים. להוציא כמה מקרים יוצאי דופן ושוליים (אידי אמין דאדא שסולק), האירופים אינם מוכנים להשתמש בנשק הכלכלי לביצוע מדיניות החוץ שלהם. הדוגמא המפורשת ביותר אולי היא החלטת הפרלמנט האירופי שלא לאשר את הפרוטוקולים הכלכליים עם ישראל משך כמה חודשים, כסנקציה על מחלוקת הייזא היישור של הסחורות מהשתחים לאירופה. אשר לשאלת האם ישראל מופלת לרעה

בחופפת החלטות נגדה, זו שאלת סובייקטיבית מאחר שככל מדינה שמננים אותה מרגישה שמנזימים ביחס אליה. למעשה האירופים, אם היו רוצים, היו יכולים לפחות מחד המשק הישראלי, על-ידי החלטת עיצומים על יצואו היישר לאיירופה, יצואו החיווי כל-כך למשק הישראלי. העיצומים כביכול בתחום המדע אכן מפריעים לנו, אבל איןם עיצומים כלכליים שהיו יכולים לשנות את מדיניות החוץ של ישראל כלפי השטחים. הבעיה, כפי שאמרתי, היא בבחירה: המחלוקת נוצרת בהערכתה על העיצומים וכאמצעי הענישה. הנشك הצבאי איננו קיים למעשה, בהעדר צבא משותף, ואסטרטגיה צבאית משותפת, התואם הביטחוני נעשו עדין ברובו בנאטיו. הדוגמה הטובה ביותר היא המשבר במפרץ הפרסי: אנגליה שלחה את מרבית הכוחות, צרפת שלחה כוחות מעטים, ומדינת אחריות שלחו כוח סמלי או שלא שלחו כלל.

לטיכום ניתן לומר, שהפרלמנט האירופי מאופיין בדיונים ולא במעשים. לדעתי, גם בעתיד יתגשו החלטות והחלטות מדיניות שלא ילו בכל מעשה צבאי או כלכלי. רצוני לציין שהאירופים מראים מActionBar העניינים מאחר שישתו פעולה מדיני וזה עונה בדיק על צרכיהם וכוננותיהם. כאמור, זו דרכם לבטא בעולם את הזחות הקולקטיבית האירופית, בעיקר בהתייחסות לארצות-הברית. וכך ציינתי, הדבר נעשה בדרך של החלטות פומביות טכניות, ואין ביקורת על העדר ההגשמה. כל המדינות האלה, כל המפלגות, האיגודים המקצועיים, הכוחות הפליטיים, הכנסיות, הגורמים הפועלים בשטח, רואים בהתבטאות קולקטיבית של אירופה בנושא זכויות האדם דבר חיוני וחסרי. ולראיה, כאשר הכננו וחתמו על ה-*Single European Act* 1986 (האמנה האירופית המוסכמת מה יהיה פני הקהיליה האירופית בדורות הבאים), כללו בה את רעיון שיתוף הפעלה המדיני.

משה צימרמן

גרמניה המאוחצת - האופציות הפתוחות

במשך ארבעים וחמש שנים הייתה אירופה עדה לשגיאה היסטורית: התקיימו בה מערב ומערב אירופה בלבד, מרכז אירופה הינה כלל הייתה. מסך הברזל ניצב בין גרמניה ואירופה, והעולם ניצב באחד מצד המשך זהה. היה זה המצב האונומי ביותר שאפשר להעלות על הדעת. מתוך עין בהיסטוריה האירופית ניתן למד, שאירופה נחלקת תמיד לכמה אזורי משנה ובהם מרכז אירופה - חלקן ממורשת גרמניה - וככזו היא מכתיבת במידה רבה את המדיניות.

ניתן לומר שגרמניה המאוחצת חילקית, היא ביצוע חלקי של תוכנית מרכז אירופה שעוצבה ב-1910. בסיס התוכנית ההנחה שהעולם נחלק בין מעצמות גדולות על-פי המונח וולטמאכט - עצמה עולמית. במנוחים של 1910 מדובר במערכות בריטניה הגדולה, רוסיה וארצות-הברית, ויש מקום לעצמה עולמית נוספת בין בריטניה הגדולה לבין רוסיה - היא מרכז אירופה. את התוכנית הזאת חביב מדינאי והוגה דעתו בשם פרידריך נאומן. כתע, לאחר שיישרו ההבדלים בין הגרמניות ובין ארצות-הברית לברית-המוסעות, נפתח פתח לביצועה. השאלה העומדת לפני גרמניה קשורות בראש ובראשונה למונח מרכז אירופה ומעמידות בסימן שאלת שני המונחים שהשתמשו בהם עד כה: מערב אירופה ומערב אירופה.

תחילתה היחס למערב אירופה: מאז שנות החמישים הייתה מדיניות הרפובליקה הפדרלית בינוי על נאמנות לרעיון מערב אירופה. הנאמנות הייתה כה גדולה עד שגרמניה, בהנחתתו של אדנאואר, העדיפה את חלוקת גרמניה על איחודה. הדיוון האינטנסיבי במכתבו של סטאלין מ-1953, דיוון, שמטבע הדברים הנה חדש יחסית, עליה ב-1985, והביא למסקנה שאכן המחויבות הראשונה (המודעת והמנוגנת בעצם לחוקה של הרפובליקה הפדרלית) היא למערב אירופה וחלוקתה של אירופה, לחלוקתה של אנגליה ולתלוות בארצות-הברית. המדיניות הזאת הייתה בסיסו השוק האירופי המשותף וכן יכלה גרמניה

הפדרלית להשיג לעצמה בחוזה את המעד של מעצמה (לפחות בתוך אירופה) ביחסות המסכה וזנחתה של היותה חלק ממערב אירופה.

אשר למזרח אירופה, עד 1989 היא הוגדרה ככל מה שנמצא מעבר לנבול גרמניה. היום, מזרח אירופה מוגדרת ככל מה שנמצא מעבר לגבול בין פולין לברית-המיצות. כל הנמצא בין הגבול הזה לבין האדרנישית שיק לחבל הקרוי היסטורית מרכז אירופה, וראשית שנים השמונהים כך מתייחסת אליו גרמניה. מרחב ההתunningות ומרחב השפעה של הרפובליקה הפדרלית של מערב גרמניה התפשט, במהלך שנים השמונהים, באופן מובהק להונגריה, פולין וצ'וסלבקיה, ובפרק המהפקה של 1989 הייתה התוצאה, המבקשת והמתבקשת על הדעת, הפיכת האיזור הזה למרכז אירופה. מונח ישן שהתקבל מחדש.

כל גרמני החוגג את חג המולד יכול להגיד לעצמו היכן בדיק נמצאת מזרח אירופה. אם בעבר היה שולח את החבילות בהתקבות רבה למזרח גרמניה ולאחר כך לפולין, היום הוא שולח אותן בהתאם לתלהבות לברית-המעצות. המזרח מצוי עבורי במקום שאליו הוא שולח את חבליותיו.

הוגדרה מחדש של מזרח אירופה מטרידה מאוד את מדיניות החוץ הגרמנית משום ההסתכמה בשתייקה על כך שהמדינות האחרות, צ'וסלבקיה, הונגריה, פולין ובמידה זו או אחרת אוסטריה, יתקבעו אחרי 1993 לאוטו מזרח שנקרואירופה, וזאת בחסותו של גרמניה, הקובעת בראש וראשונה בנושא הכלכלי החשוב ביותר, ולאחר כך - ברצון או שלא ברצון - גם בתחום הפליטי.

מעבר העוסקים במדיניות החוץ בגרמניה הקו החדש של מסך הבROL זובר בין רוסיה לבין מרכז אירופה, ומעטה ואילך, הם מופקדים על שמירתו. עמדת ארצות-הברית בקשר איחוד גרמניה נובעת מהסתכמה לכך שמעכשי גרמניה היא לב השמירה של הגבול החדש - מסך הבROL בין העצמה המתפוררת לבין שאר חלקי אירופה. המדינאים הגרמנים מוכנים להרחק לכת אך ורק עד לנבול הזה. מה שמעבר לו מעורר תgebota חמורות. אפילו אוקראינה והארצות הבלטיות, שלهن קשר היסטורי עם מרכז אירופה, נכללות בהנחה שמה מעבר זה איינו יכול להכיל בסיסו מחשש מפני התפוררות אפשרית של ברית-המעצות, והروسים שגרמניה מוכנה כבר ליטול חלק משלל ההתפוררות הזאת. ההגדרה הפורמלית החזרת על עצמה היא, שגרמניה אינה מעוניינת באירופה מעבר לנבול הזה. עברו הגרמנים וזה משימה כלכלית, פוליטית ואך צבאית. החשש מפעולה צבאית אפשרית גורם להם להתייחס לנבול בקדושה רבה. גרמניה רואה

את תפקידה כמחסום של אירופה מפני השיטפון מדרום המורה, מאמינה שלאו גם הציפיות ממנה, ופועלת בהתאמם.

מעבר לגבול שבין מרכז ומזרח אירופה נמצא ריק. אם בעבר אזור פולין - דרום מזרח אירופה נחับ כריק בغال היחסות כוון של המערכות שם, היום האזרחים אלה אינם מהווים עוד ריק, אלא חלק מסוים ממוקב ההשפעה של גרמניה. אין עוד מחולקות בין פולין לבין גרמניה, בין חונגריה לבין גרמניה או בין צ'כוסלובקיה לבין גרמניה, בדבר הצורך בסוג כזה של מרכז אירופה. בעבר הייתה חלוקת של ממש, לא רק בין פולנים לגרמנים אלא גם בין הרוסים לגרמנים או אפילו בין האוקראינים לגרמנים על השאלה אם מותר לגרמנים להשתלט על האזור. מבחינה זאת, יiams היציבות חזקה יותר במרכז אירופה. הריק נדחק חזרה למזרחה של אירופה. החשש הגדול הוא לא מההתמוטטות השלטון בפולין, אלא מההתמוטטות השלטון בתחוםה של ברית-המועצות. החושש הוא מהאפשרות שאוקראינה, מולדאויה או הארצות הבלטיות יקבלו את חרותן ותחילה התחרות בתוך רוסיה על העוצמה או על עצמות המדינות. יום, המשג ריק שונה במובנו מעבר, וכך לא נראה לי שהסכנה, כי גרים למלחמות עולם (כפי שהיה בעבר), אכן גורמת. זהה אותה המדיניות אבל התנאים השתנו.

על פי שאלני דעת קהל בגרמניה המאוחذת, מרבית הגרמנים אדישים או חוששים מຕפקיד של מעצמת על (פורומכט) באירופה. התחושה העממית מבוססת על ההנחה שפירש הדבר שימוש צבא, הסתמכות במלחמה אשר ממנה חושבים הגרמנים ביוטר. בסקרי דעת קהל בצרפת ובארצות-הברית לא הבינו הנשאלים כל חשש מאי-הו גרמניה והפיקתה למעצמת על. בפולין בלבד נמצא בשלב מסוים חשש כזה (בניגוד לתקופה שלפני נובמבר 1989 ואחריו אוקטובר 1990). משיחות שהיו לי עם עמיתים באירופה התרשםתי שאינם חוששים. לעומת זאת יש חלוקת תפקדים בין צרפת לגרמניה לבני עיד אירופה, ואפשר לסטמך על דפוסי שיינט הפעולה שנוצרו עד כה. על סקרי דעת הקהל אפשר לומר שהם מבטאים את מושלות הלב, לפיכך התנדבות של 25-30 אחוז בלבד לאיזוח מבלתי את התחזוקות עמדתה של גרמניה באירופה לאחר 1989. זהה תפיסת חזשה - ישנה בהגדרת מרכז אירופה, התופסת את מקום החלוקה הקללאטיבית, מאז 1945, בין מערב ומזרח אירופה. המשג מערב אירופה נדחק יותר ויותר לתוך הפולן. מזרח אירופה נדחקת ורחוק ככל האפשר, עד לגבול שבין ברית-המועצות לשאר תקלים מורה אירופה.

כיצד איפוא רואה עכשו גרמניה את תפקידה בתוך אירופה? משג פולני, שמשנת

1989 מעתה מערב אירופה למרכזו ללא כל קושי תיאורטי. עד 1989 עמדה תמדד על זה פרק השאלה כיצד תנגן הרפובליקה הפדרלית כשייה עלייה לבחור בין שתי חלופיות: איחודות אירופה (איחודות מערב אירופה) או איחודות גרמניה (בבסיס של החוקה הפדרלית). התשובה הייתה מעורפלת משום שהיתה ההתייכנות היגנית בשתי המדינות. מאז 1989 התבטלה הסתירה בין שתי המדינות. עם ההכרה במרכז אירופה המתהווה כחלק מאירופה, עבר מרכזו הבודד האירופי ממערב אירופה למרכזו.

בסקרי דעת קהל בגרמניה, רק מיעוט מהאוכלוסייה מגדר עצמו כאומי גרמני וחושב שהלאומיות הגרמנית צריכה להציג הישגים אלה ואחרים. לעומת זאת, האטנו-מרכזיזם זוכה לתמיכה רבה יותר. לדעתי, האטנו-מרכזיזם אכן גרמני בלבד: הוא יכול להיות אירופי או בן. כאמור, בתתגוננות המשותפת של אירופה מפני העולם

השלישי בתחום אירופה, גרמניה היא חלק נאמן. יש להזכיר, שהמושג מרכזו אירופה אינו מתקבל ואני ננקט בהתחשבות רשות ורטמות ודייפולומטיות. רשותית, האירופים אינם מודדים בחזרה למדייניות מרכזו אירופה. לטענתם, זהה מיידיניות שנגנזה כבר ב-1945, את מקומה תופסת אירופה בלבד. אלא, כאשר ממשים את המושג אירופה, מסתבר שהמשמעות תלוי בקיומו מרכזו אירופה. מרכזו אירופה כפי שנצפה ב-1915 – מעצמה כלכלית, ולא מעצמה עם ממשלה פוליטית חדה וברורה בין המערב (האימפריות האנגלוסקסיות) לבין המזרח (רוסיה, ברית-המעצות). מעטה עבורי הגרמנים, הבעה הראשונה היא הבעיה המזרחית אירופית. כיצד יתפתחו בה הדברים וכיוצא לשמר על אותה אירופה השלמה בעלי מזרח אירופה. הבעיה השנייה היא יחסה של אירופה אל מה שמצויה לה. האפשרויות הפתוחות עבור גרמניה אין רק מזרח ומערב אירופה, אלא מזרח ומערב בכלל. ארצות-הברית מצד אחד, ברית-המעצות ויפן מצד שני, ונוסף לכך האופציה של הדרום.

כפי שנאמר, ישנה מחויבות מילולית כלפי העולם השלישי. מחויבות שהיא הכסות המודרנית לאימפריאליים, המוכר מדור זורות. האירופים בונים את רוחותם על ניצול העולם השלישי. הם אינם היחידים. הנסיבות הפלחנית לצורך זה היא ההגנה על זכויות האדם והאזור בכל מקום בעולם וההתיכינות לעוזר בכל האפשר לעולם השלישי. בכל מקרה של רעידת אדמה, רעב וכיוצא באלה, אירופה מגלה את נדיבותה לבה כשבחוית תמיד נמצאת גרמניה. כך היא פותרת בעיה כלכלית, למשל בעיית הר החמאה. אפשר להיפטר מן החמאה ולשלוח אותה לאפריקה, שם תימכר על-ידי ספרסים לאנשים המסתכנים ואירופה נפטרה מביעיתה תוך שמירה על דימוי אירופה כמדינה על זכויות

האזור, צלם האנוש אל מול העולם השלישי המפגר; אותו עולם שלישי שאירופה ייחד עם ארצות-הברית ויפן מצליחות ניצול נמרץ, לא פחות מהמשמעותים האימפריאליסטיים של פעם. לפיכך, עבר אירופה העולם השלישי הוא המקום שבו (כמו בסוף המאה התשע-עשרה) אפשר לעשות, מה שאי אפשר לעשות בתוך אירופה. בסופו של דבר, מדובר העמדה רוכה שמליה היום אירופה במעבר המפרץ הפרסי. בסופו של דבר, מדובר באינטרסים של חברות בינלאומיות וחברות מאורגנות בתחום המדיניות מחוץ לגבולות אירופה. דעת הקhal המקומית מחמירה הרבה פחות מאשר באותו הנושאים באירופה. לדוגמא, נשא השחתות הסביבה. בית חירות המיצר באירופה או בגרמניה ומסכן את הסביבה, עומד בפני סכנת סגירה ומתקפה פוליטית. כך ראיינו בשנה האחרונות מקרים רבים בשטח שהיה מוזח גרמניה. כשהטיסICON קיים לגבי העולם השלישי, אוי מニアים שהדברים נמצאים, כביכול, מעבר לשילוח ובוחדי מעבר לתהום הסכנה של אירופה (בראש ובראונה של גרמניה) ולכנן המערבות בעניין מחמירה הרבה פחות מאשר לגבי המתרחש באירופה. עבר גרמניה השטו החופשי הוא של העולם השלישי, בו מתחרים ללא גבולות עם המעצמות האחרות על טובות ההנאה שהעולם השלישי יכול להציג.

כאשר הגרמנים מדברים על האופציות הפתוחות באירופה, הם מתבוננים לא רק במה שמחוץ לאירופה (ארצות-הברית, יפן, חלק מברית-המוועצות, והעולם השלישי) אלא גם על אירופה, בניסיון לבנות חלופה לקים עד 1989 בתחום מערב אירופה. מושג מרכזי במדיניות הגרמנית בשנה האחרון - חלואה לחבל-ארץ (רגיונלייזציה), מבוסס על התפתחות מוקדמת שראשתה בשנות החמשים. ההנחה היא שאפשר יהיה לפוגע בערכיים לאומיים על-ידי התיעיסות לצרכים אזרוריים כלכליים או סביבתיים מובהקים, פגיעה שתוביל לפירוק המסתורת הלאומיות שנחשבו לטכנית הגדולה ביותר לגרמניה בדרך להשתלבות על אירופה. זו הסיבה שגרמניה תומכת ככל יכולתה בהפיכת אירופה לחבל-ארץ השוברים את הגבולות. למשל, התיעיסות לאוצר הנחרות - אוצר הרין - מהויה פגעה בשלמות הצרפתי; הפדרליזם הגרמני מאפשר זאת ללא כל קושי.

בסופו של דבר כך אפשר לעור תמונה אירופית הנואה מאוד למדייניות הגרמנית, בלי לייצור את הרושות של מלחמה חיונית לאומות הצרפתי, הבליגט או האחורה. אפשר לומר שהחלואה לחבל-ארץ הצלחה בגרמניה הצלחה יתירה. הגרמני, במידה, אכן נאמן עד לנורמניות תחילת, אלא לבוואריה או למקום השוכן אל בז'ורלנד, הקובלע הוא מה שמעבר לכך: תרבויות ו מורשת אירופית, ולמעשה גזע של אירופים השונה מהתרבותיות והגזעים הלא אירופיים. נשאלת השאלה, אם החלואה הזאת לחבל-ארץ יכולה להתבצע

גם במרכז אירופה של עכשוו, המבטאת יותר ויותר ערכיהם לאומניים מישנים, אלו שבטעות חשבנו שנסתם עליהם הגלל ב-1945. לפי שעה, העמדה שמנגדות מדיניות מרכז אירופה, היא של הסכמה לחלוקת לחבלי-ארץ ולערבים האווראים הכלכליים. דרישת מדיניות גרמנית היא דרישת להגדלת מעורבותה בכלכלות של מזרח אירופה, מה שיביא למעורבות גם בפוליטיקה שלהם, דברים שלא נשמעו לפני 1989.

הבעיה שיכולה לאיים הן על גרמניה והן על אירופה היא הבעיה האתנית. גרמניה רואה בה היום סכנה גדולה מאוד. כל ההסדר המתווכן והנבנה כשהוא מכון אל הנוחות הכלכלית, עלול לעלות על השרטון אם הערבים התרבותיים הישנים המרוכזים שביב נושא הלאום יוציאושוב, או יקבלו את המעד ששהה להם בעבר. הבעיה היא בעיתה של כל אירופה. לצרפתים יש חלק הדורמי של הים התיכון, לאנגלים, להולדים ולבלגים ישנה בעיית האימפריה לשעבר, לגרמנים (לא של יוצאי האימפריה שקרטה ב-1815) מבחר גדול של אנשי שהובאו מסיבות כלכליות - המיעוט התורכי בראש ובראשונה, וஸיבות חוקתיות - האסילנטים. מגמותם עכשו לחקוק חוקקה מסווג חדש, שתיהיה הפוכה למגמה הנאהה מאוד בנושא זכויות האדם. נשאלת השאלה, האם אכן הניסיון

בלulos את המבול האתני יביא להתייחסות חוקתית/חוקית אל הזור?

אסיים בדוגמה היהודית. בתחילת אוקטובר התעוררה בגרמניה השאלה מה לעשות עם היהודים הבאים מזרח אירופה. העמדה כלפי נמלטים משלtron מדכא - נרדפים פוליטיים - נפלה, משום שהروسים אינם מוכאים עוד את היהודים. נשארה העמדה של מתן מקלט לבני התרבות הגרמנית. או העלו גינטר גראט ואחרים את השאלה, האם כדי להצליל יהודים מזרח אירופה רשאים הגרמנים להשתמש שוב באמות המידה של מורשת העם (הפולקלור), קרי הגזענות: שייכות לתהום התרבות ולמושג הגרמני. עדין לפתח את השערים לכל המעוניין ללא אפליה.

התגובה (גם של ההנאהה היהודית): סייגו בטובכם את השערים מאחר שאירופה בכלל, וגרמניה כkollett עיקרית בפרט, אין יכולות להחזיק מעמד בפני השטפון האתני הזר. למעשה, מתרחש כיום התהalk של היפך הקולוניאליום. אם בעבר ייצאה אירופה את האוכלוסייה העודפת כדי לישב אותה במקומות אחרים, הרי כיום היא מיבאת את אותן אוכלוסיות שהן בזה בעבר. השאלה במרקחה זה האם יסתפקו ביחסם לעולם השלישי בניצול ציני של הארץ במיקומן הגיאוגרפי, או שייבירו את הניצול גם לאירופה באמצעות מדיניות אירופית חדשה - מדיניות מורשת-עם גזענית, אתnocentrية, של מחסומים בפני השטפון הבא מבוז.

שי פלדמן

ארצות-הברית - העמדה האסטרטגית לאחר המלחמה הקרה

על נושא העמדה האסטרטגית של ארצות-הברית לאחר המלחמה הקרה, יש יותר שאלות מתחשבות. כיווני ההתפתחות הנוכחיים יכולים בהחלט להשנות לפחות אחד או האטה את המשבר במפרץ יתפתח למלחמה. זאת בהתחשב בסדר הגודל של הכוחות המעורבים. כמה שאלות תשמשו אותנו כבסיס לדין.

השאלה הראשונה: מהי האסטרטגיה הכלולת של מימשל בוש, לעידן שלאחר המלחמה הקרה. אני מסתמך על כך שבארצות-הברית יש יותר סדר מבדיניות אחרות ושם גם יש תפיסה מנוסחת לגבי האסטרטגיה הכלולת בעידן שלאחר המלחמה הקרה. השאלה השנייה: מה צפוי להיות מעמדה של ארצות-הברית בעידן שלאחר המלחמה הקרה. אני מסתמך על ההערכה, שבתקופה הקרובת גם מעכמת-העל השנייה תרד בחשיבותה ומשקלתה באזרורים מסוימים בעולם יפחוט. להערכתי בעוד מספר שנים יהיה משקלה זהה לזה של המעכמות הבינלאומיות החזקות באירופה. כמובן, בעוד לא תהיה מעכמת-על אחת - ארצות-הברית - כפי שהכל מניחים, אלא נגיע למצב של רב-קיוטבויות הנובע מירידת כוחן וחשיבותן של שתי המעכמות הגדולות. התהיליך שארצות-הברית חולכת לקרוואטו, יהיה דומה יותר למתקנות פעילותה בעידן שלאחר תום מלחמת העולם השנייה, והיא לא תפעל יותר כמעכמת-על.

השאלה השלישית: מה עשויות להיות השפעות המשבר במפרץ על האסטרטגיה האמריקנית ועל מעמדה של ארצות-הברית בעידן שלאחר המלחמה הקרה. המשבר במפרץ האיט ז מגנית בלבד תהיליכים שהתחילה לפני המשבר. לכן להערכתני, המשבר יביא דווקא להאצת התהיליכים האלה במשך הזמן. כמובן, ההשפעה לטווח קצר של המשבר, היא האות תהיליכים שהחלו קודם לכך לגבי מעמדה של ארצות-הברית ועמדותיה, ואילו ההשפעה לטווח רחוק או טווח בינוני של המשבר, היא האצת התהיליכים. השאלה הרביעית: האם וכיצד ישפייע המשבר על האסטרטגיה האמריקנית

במורח-התיכון. לטענתי, אין לאמריקנים Grand Design לגבי המורח-התיכון של אחר המשבר במרחב. נוסף לכך, מצומצם מעורבותה של ארצות-הברית במורח-התיכון, למעט ישראל, יביא לשיפור במעטה בארכזות-הברית כתוצאה מהמשבר במרחב.

ישראל בשאלת, מהי האסטרטגיה הכלולת של ממשל בויש לעידן שלאחר המלחמה הקרה. כפי שציינתי, במושלים האמריקניים שורר יותר סדר מאשר במושלים הקרובים אליו. כך, ב-20 במרץ השנה פרסם הבית הלבן דו"ח על אסטרטגיית הבטחון הלאומי פירשו תוצאה של תהליך ביורוקרטי מורכב, המהווה עמדת מסוכמת של הממשל האמריקני. הדוח מכתיב את עקרונות הפעולה של ארצות-הברית הנו ממארג העדים המדיניים, והן מנתונים של הסביבה הבין-לאומית החדשה. הדוח חזר על הגדרת ארבעת העדים הקבועים של המדיניות האמריקנית: (א) קיומה של ארצות-הברית כמדינה חופשית ועצמאית תוך הבטחת שלמות ערכיה ובטחון מוסדותיה. (ב) צמיחה כלכלית בריאה להבטחת שגשוג האישי של אזרחיה ארצות-הברית וקיום של משאבים שיאפשרו את מימוש יעדיה מבית ומחוץ. (ג) עולם יציב ובטוח המאפשר חירות, זכויות אדם וקיום של מוסדות דמוקרטיים. (ד) יחס שיטוף פעולה הדוקים עם בעלות בריתה של ארצות-הברית ועם אומות דידותיות אחרות. הדוח גם מגדיר את ארבעת השינויים המרכזיים שהלו בסביבה הבין-לאומית: (א) העיצוב החדש של מורה אירופי, תהליכי, שלדעת האמריקנים כרך בפועל ניציאל לאי יציבות רבה. (ב) שינוי המאזן הכלכלי הגלובלי הכרוך בסכנה שסטטוסי סחר בין-לאומי יוכל למתח במערכות הזרים הפוליטיים והבטחוניים. ככלומר, האסטרטגיה האמריקנית מניחה, שהויכוחים בין היפנים ולכון האירופים יביאו למתח במערכות הזרים הבטחוניים והפוליטיים שבהם ארצות-הברית מצויה. (ג) שינויים שהלו כתוצאה מתפתחת הנשק המתקדם למדינות העולם השלישי, במיוחד נשק ההשמדה ההמוניית ואמצעי השיגור המתאימים. (ד) האיום המוגבר הטמון בסחר בסמים, בחתרנות ובטרור הנזונים מעוניין, אי צדק וסכסוכים אתניים אחרים.

מהמטרות האלה מחד-גיסא, ומהאפיקונים של השינויים שהלו בסביבה הבין-לאומית מאידך-גיסא, גור ממשל זה ארבעה עקרונות פעולה לעידן שלאחר המלחמה הקרה:

(1) מדיניות התומכת בשילובה של ברית-המוסצות במערכות הבין לאומיות.

(2) תמיכה באירופה חדשה, אליה מצטרפות מדינות מזרח אירופה.

(3) חיזוק הרgel האירופית של הברית האטלנטית, ברית המבוססת על ערכיהם

משותפים ואשר תוסיף להוות מסעך ליציבות אירופה. כמובן, יחס הכוחות המשתנים חסם חלק מעקרונות האסטרטגיה.

(4) **תמייחת באיחוד גרעינית בדרכי שלום.**

(5) **מחויבות לביסוס הדמוקרטייזציה בדורות אמריקה וברוסיה.**

(6) הכרה בחשיבותם הגוברת של מזרח אסיה והמדינות השוכנות לחופי האוקיינוס השקט, כולל הקשיים הבוטהוניים של ארצות-הברית באזוריים אלה, במיוחד יחס ארצות-הברית - סין.

(7) **מחויבות לתהיליך מתמיד ורחוב הייקף של פיתוח ובקרות נשק, כולל נשק גרעיני אסטרטגי, כימי וקונבנציונלי.**

(8) הכרה בכוח הכלכלי של ארצות-הברית כمسעך לעוצמתה לטוח אורך, ובצורך בבחינה מחודשת של הטיפול בסיכון החדשניים באמצעותם לא צבאים, כגון: משא ומתן, חלוקת עלויות ומטלות, סיוע כלכלי ובטחוני, השפעה כלכלית ולחץ מדיני.

(9) **מחויבות להתאמת כוחה הצבאי של ארצות-הברית לעידן שלאחר אסטרטגיית הבלימה, ופיתוח כישוריים המותאמים להדרמניות ולאתגרים החדשניים.**

(10) מעבר לצבא קטן וגלובלי יותר בגישתו, המותאם לשינוי שחל בזמן ההתראה העומד לרשותה של ארצות-הברית; יחד עם קיום יכולת משופרת המותאמת לצרכים המיוחדים של שדות הקרב בעולם השלישי, ההופכים מורכבים וקטלניים יותר מיום ליום.

(11) **שינויי בדפוסי הצבתם של הכוחות האמריקניים באזורי חזית תוך התאמתם לתפישת האיים החדשנית ויכולת המשופרת להגעה לאזורים מרוחקים בmphoot, ולSHIPOR בכוחות של בעלות הברית.**

(12) **חלוקת מטלות ועלויות עם בעלות הברית בהתאם להתחמות השונה בתהום הבוטהוני. במסגרת זאת על ארצות-הברית להתמודד בכוחות גרעיניים, בנשק חללי, בטכנולוגיות מתקדמות, בኒידות אסטרטגיית, ביכולות גLOBליות, וביכולת הקרה עצמאית לאזורים מרוחקים.**

(13) **הקניית עדיפות עליונה בדרגה של בטחון לאומי, למאכזי המלחמה בסחר בסמים.**

(14) **קביעה שהתראה ממפני התקפה גרעינית על ארצות-הברית תוסיף להיות מרכזיות באסטרטגייה האמריקנית, תוך מתן עדיפות עליונה לאמצעים הדורשים לכך.**
מסמן זה יש להבינו, ראשית, כחתירה של ארצות-הברית לצמצום הסיכון

שברית-המעוצות תשוב בעתיד להוות טכנה לעולם המערבי. זאת בכוונתה להשיג על-ידי
שילובה במארג של תלויות כלכליות עם מדינות המערב.

שנית, הכרת ארצות-הברית בנידות מאין העוצמות הכלכליות של גרמניה המאוחצת
ויפן, והערוכות לאפשרות שסקוטסי שחר, ייחד עם תביעתה לחלוקה צודקת של מטלות
ועלויות בינה לבין בעלות בריתה, יביאו למתח ביחסיה עם מדינות אירופה.

שלישית, חתירה זו לצמצום הסיכוןים הכרוכים בהמשך תהליך תפוצת הנשק
המתකם והבלתי קוונציאוני, והן לצמצום מגורי הנשק שבידה ובידי ברית-המעוצות.
בד בבד תוסיף ארצות-הברית לשפר את יכולות כושר ההרתעה מפני התקפה גרעינית על
שטחה.

ורבעית, מוקד השינוי הגדול ביותר, בעתיד יועמדו לרשות הממשל תקציבים
מצומצמים בעיקר בתחום הצבאי, ועליו לנקטו במספר מהלכים בהתאם: (1) מצמצם
הכוחות הצבאיים תוך הגברת ניידותם של הכוחות הנטורים, באופן שיאפשר השתתפות
מזרחה לזרחה בעולם השלישי בהתאם לנדרש. (2) מצמצם ההישענות על בסיסים
חוותיים, תוך הסתמכות גוברת על הקשר להקרין עצמה ועל הסדרת גישה למתקנים
צבאים במדינות אחרות. ככלומר, העברת הדגש מבסיסים להסתמכי גישה. (3) חלוקה
צדקת יותר של המטלות והעלויות עם יפן ועם בעלות בריתה של ארצות-הברית. (4)
מצמצם ההישענות על אמצעים צבאיים לפתרון סכומיים והגברת האמצעים
הdiplomaticים והכלכליים.

לדעתי, השינוי הגדול ביותר במסגרתו זו יהול בטעוף הרבעי. זאת, לאחר שמנקודת
mbut היסטורית, ארצות-הברית התפרקה מנשקה לאחר תום כל מלחמה עולמית
שהיתה במאה העשeries. כך צפוי שיקורה גם עם תום המלחמה הקלה. אפשר בהחלט
להסכים עם ארצות-הברית שהיא ניצחה במלחמה הקלה. החלטת האסטרטגיה של
משל ריאנון, היא בכך שהביאה את ברית-המעוצות להתייצב מול משמעויות נחיתותה
הטכנולוגית, ופיגורה הכלכלי העומס. כתועאה מכץ, ירצה ברית-המעוצות מנכשיה
cum-ומת-על. היא נסוגה מזרחה אירופה, וידע *the-back* roll של דאלס הצלית.

בארכזות-הברית מתנהל כMOVN ויכוח בדבר מהות עתיד האיים הסובייטי. מצד אחד,
יש הטוענים (בתוך הממשל) כי ברית-המעוצות מפגינה התפוררות מוחלטת. התמונה של
קציני הצבא האדום הנוברים בעריםות זבל בזרחה אירופה יוצרה תדמית של אומה
שהתרוששה ונקלעה למצב נוגע ללב. מצד שני, יש רבים הטוענים שהבעה
ברית-המעוצות הנה ניהולית-ארגוני בעירה. וכיון שלברית-המעוצות תשתיית

רציניות מאוד בתחום של אוכלוסייה, שטח, מקורות אנרגיה ומשאבים טبيعיים, הרי אם הצלחה להנבר על המשבר האירוגני-לאומי, תוכל אולי בעתיד להוות איום חדש. צריך לזכור שארכזות-הברית ניצחה במלחמה הקורה ללא כל ספק, ולא קשר להערכתה בדבר מהות עתיד האיום הסובייטי. אבל השאלה הגדולה היא האם היא נוצחה. קרי, מה היה בעצם מחיר הניצחון הזה? הייתה רוזה להעלות את האפשרות שארכזות-הברית תהיה כמו בריטניה. בריטניה (כחול מקואלייצה) ניצחה את גרמניה במלחמה העולם השנייה, אבל המלחמה הביאה למעשה לכך האימפריה הבריטית, האס יתכן שדבר דומה קרה לארכזות-הברית? צריך לזכור שהבאת בריטיה המועצת לרוגע האמתה בנסיבות הדוקטורינה של משל ריין היתה כרוכה בעליות עצומות, בנסיבות אדירה בתקציב הבתוון, בתוכניות אדיות מהקמת צי של 600 ספינות ועד תכנית ה-D.S.D.

כתוצאה מהגראונוט הכספיים האדירים שארכזות-הברית נכנסה אליהם בגל ההש侃עות הכבדות בתחום הבתוון בתקופת משל ריין, היא נמצאת ביום במצב של אחוזי אבטלה גבוהים ביותר וחסרי תקדים. בחודשים האחרונים נכנסו חצי מיליון אמריקנים נספחים למעגל המובטלים, בחודש נובמבר בלבד נספו 262,000 מובטלים. הגਊן התקציבי הגבוה יסתהים השנה נראה ב-25 מיליארד דולר, עם הערכה שבשנה הבאה הוא צפוי להגיע ל-262 מיליארד דולר. המשאלים הנערוכים עתה בקרב מנהלי חברות וקונצרטינים אמריקניים מורים על מורל ירוד ועל הריגשת התפזרות כפי שלא הייתה מעולם.

על-פי משאלי דעת קהל בארכזות-הברית אפשר לראות איך בחצי שנה השתנה מצב הרוח הלאומי, מהאופוריה סביר נפילת חומת ברלין עד להכרה במחיר שארכזות-הברית שילמה כדי להשיג מטרה זאת. נוסף לכך מושפע מצב הרוח הלאומי האמריקני מבעיות כמו הסמים והפשע, בעיר ניו-יורק בלבד צפויים עד סוף 1990 אלף מקרי רצח. ואם לא די בכך נוספים במצב הכלכלי הקשה: פשיטות הרגל המאפיינות את הסקטור הבנקאי האמריקני, החששות של מערכת הביטוח של הבנקאות האמריקנית, ה-C.F.D.A. וכיו'ב. מצב הרוח הלאומי, אין משתפר גם לנוכח ההתפות החזרות ונשנות של הפנים על האינפלציה והכלכלה הרעה.

לדעתני, נצחן ארכזות-הברית, המתבטאת במעמדה לאחר המלחמה הקורה, יעללה במחיר בבד. על מעמדה של ארכזות-הברית עשוי להופיע גם גורם נוסף: פירוק הברית האטלנטית, שבהעדן אויב משותף אין מה לשומר על איזודה. זהה בעיה שמתחבטים בה האמריקנים והאירופאים בתוך מכלול היחסים ביניהם ובין ארכזות-הברית ויפן, וועלה

נס האפשרות שיצעו חרדות מסורתית חדשה. זהה בעיה תיאורטיבית מעניינת מאוד. ברצוינו להזכיר את *the goods theory*, הקשורת לתיאוריה הכלכלית של *goods collectives* (collective goods theory). במצב שבו אין אויב משותף והטובין הם כלליים, השאלה הנשאלת היא מה הם יחס ההשקעה ביצירות הטובין האלה. כאשר מדובר בחברות בברית כלכלית או בטעונית, אשר בה עומדים בפניו אויב משותף, בעיית התפקיד הכלולות של סך כל הטובין היא הבעיה העומדת נגד עני הכל, כשבעיה החלוקת הפנים בין הטובין חשובת פחות. כאשר האויב המשותף נמוג, עולה מחדש השאלה מי מקבל את חלקו הצדק בעוגה? האמריקנים לוקחים בחשבון שהבעיה זו עלתה בדיון החדש.

קיימות שאלות נוספות הנוגעות לעתיד נאטו'ו ויחסו ארצות-הברית ונאט'ו. כוונתי, למהות התוכן הצבאי שיש לתת לקהיליה האירופית ולביעית גרמניה ותפקידה בסדר האירופי החדש. במסגרת הוויכוח של ארצות-הברית עם מדינות נאטו'ו בנושא חלוקת הנטל, מעלים האמריקניים, כמובן, את נושא האחריות בשטחים שנחוץ לאירופה - נושא שלא ירד בעתיד מסדר היום. להערכתם, מעמדה של ארצות-הברית באזור מעצומה בדיון לאחר המלחמה הקלה, בעיניי מאד.

לאור התהליכיים שציגו - תהליכיים של הצטמצמות והתקנסות פנים, נשאלת השאלה מה למשה גרט המשבר במפרץ ולמה הוא עוד יגרום. אתייחס תחילה למונח הרווח מאוז פרוץ המשבר: הסדר העולמי החדש. ובמאמר מושג, אם כבונה טענית בדבר מצבה של ארצות-הברית בשנים הקרובות - סדר עולמי חדש היא לא תוכל להכטיב. למעשה, קשה למצוא תוכן במונח סדר עולמי חדש. נס האמריקנים לא הגדרו את כוונתם לגבי המונח הזה, נראה שהופיע כצדוק כדיבד לעורבות המשבר המפרץ. התגובה האמריקנית לפלישה העיראקית לכווית הייתה כנראה שילוב של תגובה יצירית רפלקטיבית עם יישום שיטת קטר שהתקבלה ב-1979, שהיא למעשה ביטוי נושא למדיניות אמריקנית קודמת.

לכן, כל ההתבטאות בדבר סדר עולמי חדש, אינם אלא נסיבות של הממשלה ליצור תפיסה חדשה, שתאפשר גישות של תמיכה פניםית במלחמות שננקטו. אלא, שמרכיבי המסתמך דנים בפתרון סכוסכים באמצעות מדיניות ולא צבאים, קשה לומר שזו המדיניות שנקטה ארצות-הברית בפנמה.

נס את עיקרונו בינויים הסכוסכים ארצות-הברית אינה מיישמת כאשר הדבר אינו עולה בקנה אחד עם האינטרסים הלאומיים שלה. כך, כופרת ארצות-הברית תמיד בזכותו של בית הדין הבינלאומי בהาง לדון בעניינה, למשל בפרש מעשייה בניקרגואה.

מרכיב נוסף בנושא יישום העקרונות אפשר לראות במאמרים לבקר את תהליכי תפוצת הנשך המתקדם ואמצעי הלחימה הבלתי קונבנציונליים. אם זה האחרון ביטוי למרכיב בסדר העולמי החדש, כיצד הוא מתוישב עם עסקת נשך בהיקף של עשרים מיליארדי דולר עם סעודיה. לאור האמור לעיל צריך להיות זהיר מאוד בהבנת השימוש של אנשי המשל במונה סדר עולמי חדש.

כאמור, בטוחה הקצר האז המשבר במפרץ כמה גורמים שהביאו לשינויים במעמדה האסטרטגי של ארצות-הברית. השינוי ביחס הכוחות בין ארצות-הברית למדינות מערב אירופה ויפן הואט, מחרר שארצות-הברית לkerja על עצמה את ההננה, בעוד האחרות מצטרפות בלבד. כך, לגבי חלוקת המטלות והעלויות, דהיינו ארצות-הברית לkerja על עצמה את מרבית המטלות. את הנסיוון לתיקון העיוות שבחלוקת העליות הטילו על ג'יימס בייקר. מכל מקום אין ספק שמשבר המפרץ השפיע על התהליך והאט אותו.

אשר לשינויים ביחס הכוחות הכלליות, אני חושב שגרמניה ויפן יملאו את מקומם של ארצות-הברית באותו צורה שארצות-הברית מילאה את מקומה של בריטניה במורח-התיכון לאחר מלחמת העולמות השנייה. אבל אני חושב שארצות-הברית נמצאת בתחרשה הסובייקטיבית (שתוכניב את המהלים) שהיא נמצאת בשבר עמוק של מקורות. היא זאת המשלמת את המחיר המירבי על טובין כמו בטחון ומקורות האנרגיה.

השאלת היא לא אם תיסוג ארצות-הברית מאזרע זה או אחר לטובות גרמניה ויפן, אלא אם היא תפתחת באופן חד-צדדי את מידת מעורבותה באזוריים שונים של העולם. כבר בימים אלו, היא מפתחת את מעורבותה: ארמיטג' מנהל משא ומתן על יציאה מהפיליפינים, והעמדה בעניין הגערין שהמשל נקט כלפי פקיסטאן הוא ויתור למעשה על פקיסטאן כבעל ברית. הסיבה לכך היא שפקיסטאן איבדה מחשיבותה לאחר שהסובייטים נמצאים מחוץ לאפגניסטאן. מכל המעורבות הגדלות נשאר המורח-התיכון נושא הרואי דיון עמוק. נשאלות השאלה, אילו אינטרסים אمتיתים ישארו לארכות-הברית במורח-התיכון לאחר המשבר ומהו המחיר שאמריקה תהיה מוכנה לשלם כדי לממשם.

לדעתי, ניחנו במפרץ, הוא ניחנו בו האמריקנים יצליחו לצאת מלחמה זו את באותו היחס שישראל יזכה מלחמת ששת הימים. ניחנו אדיר כוה פרשו כמה אף הרוגים. לפי דעתך, אם יהיה כמה אף הרוגים לארכות-הברית במלחמה זו את, אילו תהא מלואה בניצחון, יגרור הדבר ויכוח אדיר בתוך ארכות-הברית בשאלת מהו היה

היתה צריכה לשלם את המחיר. מدواע שטונה דיוויזיות עם כוחות אויריים וכוחות ימיים, שלבריטים דיוויזיה אחת מוקטנת עם שתי חטיבות והצפנות מעטים עם אינספור סייגם. לדעתך יהיה יכול אדר' ישפיע על הכנות שלהם להמשיך לשחק את התפקיד.

הבעיה היא לא של רצון ולא של יכולת - אלא של ירידת מנככים. אין זו חפם הריאוניה. גם בתקופת מושל קארטר, שנקראה: *The malaise*, היו הרהורים דומים. לדעתך, המשבר הנוכחי הוא עמוק הרבה יותר, שוב פרודוקט הניצחון האמריקני שיורף את התהליכיים שכבר החלו.

ראיה להאטת מחויבות תחילה פיקוח ובקרת הנשק היא עיסקת הנשך הענקית שיש לראות בה תגנזה אמריקנית רפלקטיבית למשבר, הבאה על חשבון מעמדם המוסרי בפרשא. זאת, למורת שהחשש היה תמיד דזוקה מרופת-המעוצות, שהמחסום במטבע ור' יניע אותה למכור במחירות היצף את ארבעים אלף הטנקים המוצבים בארץות העולם השלישי. لكن האמריקנים היו אלה שדרשו תמיד להכין להסכמי מצומצם הכוחות באירופה (ה-E.C.F.C.) איסורים על מכירה בהיצף של נשך קונבנציוני.

כך היה גם לגבי עקרון פטורון הסכומים באמצעות מדיניותם. להערכתם, האמריקנים נקטו בעיצומים הכלכליים אם כי הבינו שלא ישיגו את מטרתם, כדי להצדיק בדיעבד שימוש כבאי. ככלון השימוש באמצעות מדיניות מצדיק איום ושימוש בכוח. וכמו כן, תחילה צמצום תקציב ההגנה והזרועות הצבאיים נוצר. גם תחלה שינוי דפוסי הצבתם של הכוחות האמריקניים באזורי חזית הוואט. המסקנה שהטיקו חלק מהאמריקנים מהמשבר היא, שיש צורך בכוחות אמריקניים בסיסיים חזותיים.

בטווח הארוך יאץ המשבר את התהליכיים שהצבעתי עליהם בתחילת. הוויכוח הפנימי על חלוקת האחריות, המטלות והעלויות יגבר לאחר המשבר במפרץ, ללא קשר לאופן בו הוא יסתהים. גם ניחוץ דרמטי לא ימנע את הויכוח שכבר החל בארצות-הברית על היוטם הנושאים העיקריים בנשל. יש בארצות-הברית תחושה סובייקטיבית (אשר תכטיב את המהלים) שהיא שרויה במשבר מכוורת עמוק יותר. גם התביעה לקיצוץ תקציב ההגנה ולצמצום הכוחות הצבאיים תואצ. המשבר יביא לשינוי ביחס הכוחות בין יפן ומדינות מערב אירופה לבין ארצות-הברית. על פי יחסיות ההשקעה במשבר: ארצות-הברית תינזק יותר מכלון ותיחלש. لكن, לאחר המשבר, תגבר תביעתה לוזלתת הנשל.

בעתיד מדיניות של בדלות לא תהיה. תהיה מעורבות אמריקנית כפי שתהיה מעורבות של מדינות אחרות שכיוון אין מעורבות. למשל, כל הנפט של יפן מקורו ביובא

- מחציתו מהמורח-התיכון. וכך שAIRU כאשר האימפריה הבריטית נסוגה מהמורח-התיכון, ואמריקנים לא חיתה ברירה אלא להיכנס, כך יהיה אם האמריקנים יצמצמו את המעורבות שלחם באזוריים שונים - מדיניות אחרות בעלות אינטרסים ישירים, לא יוכל להשאר מזמן לתמונה.

להערכתי ארצות-הברית תצמצם את מעורבותה למערכות ברונית, עם תארים חדשים כמו *consuctuve engagement*. אבל בסופו של דבר תהיה ארצות-הברית חלק ממארג רחכ יותר, ולטווה ארוך, לא תיקח על עצמה להכתיב מהלכים כדרך שעשתה בעשרות שלושים השנים האחרונות. כמו כן יואר השינוי בדף הצבתם של הכוחות האמריקניים באזוריים חזיתיים. כמובן, האמריקנים לא יציבו כוחות קרעתיים לטוויה ארוך במורח-התיכון, ויכוונו כוחם לעבר מזרח אסיה ומדינות האוקיינוס השקט. אשר למעורבות האמריקנית בתהיליך פיקוח ובקרת הנשק, זו תלויה באופן בו יתפתח המשבר, דהיינו, האם יעשה שימוש בשק בلتיא קונבנציוני. אלא, שאם נconaה התיאוריה שלי בדבר עולם וב-קוטבי, הרי ארצות-הברית תהיה מוגבלת ביכולתה לישם או לאכוף מדיניות חדשה בתחום ריסון התפוצה של נשק מתקדם ובلتיאוריה קונבנציוני.

הויכוח הפנימי בארצות-הברית מודיע יש לשאת בנTEL אבטחת מקורות הנפט בשעה שיפן ומדינות מערב אירופה תלויות בהם הרבה יותר, מוציא את המציאות שלנו לפני מלחמת לבנון. כמובן, מצב שבו יש ויכוח פנימי שהתחילה עוד לפני המלחמה. במהלך המלחצת הראשונה של 1982, כבר התנהל הויכוח בעיתונות והמלחמה רק האיצה את התפרצות השבר בكونצנזוס הלאומי. בניגוד, למשל, למלחמת וייטנאם, שננהגה בהתחלה מكونצנזוס אשר נשבר במהלך המלחמה. בניגוד לששות השבועות הראשונות למשבר הזה, בשלושת השבועות לאחריהם אפשר לראות שהויכוח הפנימי בארצות-הברית כבר החל ולהערכתי הוא יחריף את התהיליכים שהצבעני עליים. התהום היחיד, כנראה, המשל כנגד היראקים מרגע פרוץ המשבר, היא אופטימאלית. התהום היחיד, כנראה, שהמשל הזה לחולtin, הוא התהום הפנימי. הממשלה דיבר לעיתים קרובות יותר עם מובארק מאשר עם מנהיגי הקונגרס האמריקני. עוצמת ההתנגדות בكونגרס ועוצמת הביעות שהטערו בדעת הקהל האמריקנית הפתיעו אותו וגרמו, לפי דעתך, לשינוי בהגדות התנאי המינימלי לפועלה צבאית, כמובן, נשיא הבין שיש בעיה של קונגנוזס, שתואץ כאשר יתחילו להגיע הגופות בפרק מעשיה האיבה. זהו אילוץ שייצר את הצורך בהכרעה מהירה של עיראק לפני שביעית הקונגנוזס הפנימי תשפייע על מהלכי המלחמה

ותוצאותיה (כפי שהשפעה בוויטנאם ובמלחמות לבנון). מכאן הצורך להביא עוד כוחות שיאפשרו לטפל בכוחות הקרים העיראקים - decisively - כהגדתו.

דונן פוטר משום שלא קיבל את התפיסה החדשה, שאפשר בכך אווורי להשיג תוצאה מכרעת, זאת בגלל השאלה מה עושים עם כוחות הקרים הנורדים, כיצד מבאים לנסיגתם, איך יוצאים לערכה לפני שיש את הכוחות המאפשרים בבייחון רב להציג זאת מהר ובהצלחה.

משהו לנבי טענתי שלארצות-הברית אין תכנית כוללת לסדר אזרוי חדש במזרח התיכון. כאן ברצוני לצטט את דניס רוס - ראש האגף לתכנון המדיני במשרד החוץ האמריקני, דבריו בנושא מיום 12.10.1992:

בשלב זה מוקדם לדון בדיק כלשהו, בהסדרי הביטחון שיידרשו לאחר המשבר במפרץ. בשלב זה ניתן רק לנתח את הפעולות המדיניות את מחשובינו בנושא: (א) כל מבנה ביטחון לתקופה שלאחר המשבר יהיה מעוין בצריכי ובביטחון החוקיים של כל מדינות האזור ובמציאות הפוליטית באזורה. לא ניתן יהיה לכפות הסדרים אלה מבחן. ההיסטוריה המודרנית של המזרח התיכון ורואה בשלדי ארגונים כושלים שכפו מבחן. (ב) לארצות-הברית ולמדינות אחרות אחריות שמתוחז לאזרע עניין מוצדק בביטחון האזור ואחריות לתורם לבטחונו וביקולתם למסמך אחריות זאת תוך שתועף פעולה עם מדינות האזור. (ג) לא ניתן להקים במוריה-התיכון מבנה או ארגון בטחוני אחד, האזור מורכב מדי, האינטנסים של הצדדים שונים מדי והקואלייזות שבriorיות מדי, מכדי שיוכלו לאפשר מבנים פורטליים מהסוג שהוקם באירופה ובאסיה. במקרה זאת הגישה לבטחון האזור חייבה להיות מבניה לבנים ועליה לכלול מארג של יחסים הדדיים, תהליכי ומוסדות. הנחות אלה מצביעות על כך שהסדרי ביטחון עשויים לתקופה שלאחר המשבר יהיבו מספר מרכיבים החופפים במידה מסוימת בתחום הדיפלומטי, צבאי, כלכלי ופוליטי. המשימה הכוללת תהיה פיתוח הסדרי ביטחון ומערךיחסים אזרעתיים וחוץ אזרעתיים ומארג של פעילויות דיפלומטיות וככלויות אשר יחו יוכלו לסייע לייציבות ארכת הטוח באזורה".

הסיבה שהבאתני לכם ציטוט זה היא, למעשה, שהציגות אינם אומר דבר, מה שמכוכיה את טענתי שאין חשיבה אמריקנית לגבי מעמדם באזורה. האמריקנים מצמצמים את מעורבותם בדרך היבשת האפריקנית, באירופה, נסוגים בפועל מפיקטאנן, מנהלים משא ומתן על יציאה הדרגתית מבסיסים אסטרטגיים מרכזים כמו אלו בפיליפינים. להערכתמי, מבחינה מסוימת המזרח-התיכון הוא יוצא מן הכלל, שבמסוף של דבר ישיג את הכלל. ושוב להערכתמי, בגלל הביעות שכבר הצביעו עליו: חלוקת הנטול - חלוקה צודקת של המטלות והעלויות בין המדינות שאינן סובלות מגrown תקציבי ואין

נושאות בנטול. לאחר המשבר תהיה לארצות-הברית נטיה לצמצם את מעורבותה בזירה חזאת.

הסיבה ליוצאה מן הכלל זהה היא ישראל, ויחסיה הייחודיים עם ארצות-הברית. להערכתי, יחסי ארצות-הברית עם ישראל אינם חלק אינטגרלי מכל מדיניותה במזרח התיכון. מעמדה הייחודי של ישראל נובע מקשר חזותי פנימי חזק ופעיל. ישראל היא איפוא המדינה היחידה בעולם המהווה חלק מסדר היום הפנים אמריקני, נוסף על זה של מדינות החוץ.

לכן יתכן, שארכות-הברית תמשיך להיות מעורבת במידה רבה במזרח התיכון, במיוחד בתחום השלום. מעורבות הנובעת מיחסה הייחודי לישראל, ולא מהאינטרסים שלה באזורי. אפשר לומר שיחסי ארצות-הברית ויישראלי מושיטים על ערכיהם משותפים, על קירבה תרבותית, ועל עצמת הקהיליה היהודית המאורגנת. ופה קיימת נקודת שהישראלים אינם שמים לב אליה, והיא מה שאני קורא אהבת היהודים את ארצות-הברית - אהבה לאנשים ולתרבות. האמריקנים, כמו הישראלים, אהבים להיות נאהבים ולא שנאים. ישראל היא המקום היחיד בו מעולם לא שמעו את המונח *Yankee go home*. וזה הקובע, המימד האסטרטגי הוא רק פרפראות.

מארג היחסים האסטרטגיים עם ישראל יושפע במידה מסוימת מסיום המלחמה הקרה. אלא שהמערכת החוקתית - פנימית בשורותים ובפרטגון מהויבת למערכות יחסי מסוימות ועל כן סביר שאלו תמשכה גם לאחר היעלמות האויב הסובייטי המשותף, כפי שהוגדר בזיכרון ההבנה שנחתם (הרחק מעיני התקשורות) ב-1989 בוושינגטון עם שר הביטחון דאו אריאל שרון. לגבי היחס של הממשלה לישראל אני צופה תקופת צינון, כמו בזמן דאלס ואיינואור, דבר מעניין נוספת שהתפתחה במסגרת המשבר באביב החדשים האזרוחניים, הוא שינוי בחלוקת העוצמה הפוליטית בתוך הממשלה האמריקני מהודרג המיעץ ומבצע (שבו אגביו כמה אנשי מפתח, בין השאר גם יהודים) לטובת האנשים הקובעים - הנשיה ומזכירות המדינה. יותר ויותר מהלכים נקבעים על-ידי הנשיה ופחות על-ידי הדרג שמתהדרתו.

בнтיחות אופיים הפוליטי של הנשיה ג'ורג' בוש ומצויר המדינה בייקר, יש דמיון רב יותר לרפובליקאיות השמרנית של איינואור ודאלס מלרפובליקאיות המהפכנית של ריגן ושולץ. זהה הרפובליקאיות שאין לה שום יחס רגשי לישראל, ומכאן האפשרות לפיצול. מה שהוא חשוב הוא ההשלכות המעשיות, יהיה או לא יהיה לחץ על ישראל: צരיך לזכור שככל זה מתקשר לשאלת כמה בכלל יתענינו במזרח התיכון. למשל, בעילות

ארצות-הברית נגד תפוצת הנשק הבלתי קוונטינוני. השאלה היא לא האם תושמענה הצהרות אלא האם יפעלו חז, כפי שהופיעו ב-1956 בחודשנויות אחרות על-ידי קיסינגר.

אשר לתחזק חלום ולחששות שארצות-הברית תפעיל עליו לחץ מיד לאחר המשבר, לדעתי יש עוד זמן. האמריקנים לא יעמדו מהר כל-כך מהשלב שבו מנסים להוכיח את יוזמת ביקור וחזרם לשאלות הניצחות ומחפשים שותף שאינו במצב. אני מסופק אם במצב שלDiskreditציה של ירדן ושל אש"ר המשל יהיה אכן מוכן לעובר מעשים. מארג היחסים האסטרטגיים יושפע גם מקיזוץ בתקציב הביטחון האמריקני, כיוצא, שאני צופה כי יבוא לאחר המשבר במפרץ. אם תקציב הביטחון האמריקני לטוויה ארוך אכן יצטמצם מושך מאות מיליארד למאות מיליארד דולר, ישפייע הדבר ללא ספק על ישראל.

לדעתי, המשבר במפרץ יאיץ גם תהליכי חיובים מבחינתה של ישראל. ראשית, תגבר ההבנה בקרב העם האמריקני לביעות ביטחונה של ישראל, כפי שקרה במהלך המלחמה לבנון, כשהישראל הגיעו למלחמות וגרמה לה בעקביפין אבדות בקרב המארינס. האמריקנים שהפכו בפעם הראשונה בקורותיהם, כתוצאה מהמלחמה, לקורבנות ישירים של הטrror, הבינו עתה יותר את בעיות הביטחון השוטף של ישראל. לטענתי, המשבר במפרץ יוביל לשינוי דומה בביטחון הביטחון הבסיסי של ישראל. ככלומר, העובדה שהאמריקנים מצאו את עצם בזירה הזאת, גרמה להם להבין את אופיה "ימשוגע", מה שהגביר את הבנותם לביעותיה של ישראל בכלל ושל היחסים הדוד-צדדיים עמה בפרט, יחסים הכלולים את הטבות שישראל יכולה להעניק. דבר זה מתקשר לנושא היחסים המיוחדים, שהעליתי קודם. הצורך לעצור بعد ישראל שלא יצא לעזרת ארצות-הברית, רק מחדד את התחשזה האמריקנית שפה מדובר בבעל ברית שאינו מתחמק, אלא רוצה לעוזר.

ההשערות האלה אומתו לפני כשבוע במשאל שעריך אירגון (לא יהודי) אמרין של משאלי דעת קהל בניו-יורק. המשפט הצביע על כך ששיש מהאוכלוסייה האמריקנית טוענת, כי הבנותם לישראל ולתרומותה האפשרית של ישראל לארצות-הברית, גברה בשנה האחרונות. ועוד נתון מדהים: חמישים אחוז מהצייר האמריקני טענו שארצות-הברית צריכה לפתח בעשי איבנה נגד עיראק אם עיראק תתקיף את ישראל, גם ללא הזקפה על הכוחות האמריקניים בסעודיה. להערכתמי, הדבר מצביע על כך שבקרב העם האמריקני קרה דבר פרודוכסלי בדרך למפרץ.

אשר למדיניות האמריקנית ביחס למעורבות האו"ם בסדר העולמי החדש. יש לשים לב לעובדה שאנו נמצאים ביצורו נסיבות מיוחד מואוד - הסתה האילוץ של המעצמה שמנגד. ברית-המוסדות אינה מטילה עוד וטיו אוטומטי על כל החלטה, במשבר המפרץ היא מסיימת לארכות-הברית. מצב המפתח מואוד להשתמש בגוף בינלאומי כמו האו"ם. סימן השאלה כאן היא לא ברית-המוסדות אלא חמוץ החברות הקבועות במועצת הביטחון. אני מומחה לאירופה, אבל כפי שכבר צייתי אני יודע כמה זמן יימשך הקשר האמריקני-אירופי הנוכחי, ומה תהיה בעתיד דרגת הקושי בגיוס תמיינה משותפת של חברות הקבועות במועצת הביטחון. לכך מסיע גורם נוסף, והוא שగיר ארצות-הברית באו"ם. אדם מוכשר מאוד עם הכרה טוביה של ישראל ומהלכים רבים השפעה בבית הלבן ובמחלקות המדינה. פניות ארצות-הברית לפטים בינלאומיים תגביר את תפקידו והשפעתו במשרד הדיפלומטי האמריקני. לטיקום סוגיה זו, אפשר לומר שביצורי נטיות של קונצנזוס קל להעביר החלטות ולכנן נוח להשתמש במסגרת בינלאומית כמו האו"ם, אבל אין לדעת מה יהיה בעתיד.

לטיסום, רצוני להתייחס לנושא העיתונות. מאז ה-22 בנובמבר, כשההיערכות ההגנתית הטהורה עברה להיערכות התקפית, במאמרי מערכת של העיתונות האמריקנית עלתה תביעה שהנשיא יסביר את יудי ארצות-הברית בשבר. המערכת האמריקנית מזמין ויכוחים בקשרות בין קציני צבא לשעבר, עיתונאים, והעולם האקדמי. ישו תהליך מתון העדויות בקונגרס, תמיד יחשו את הוויוכות. לי.א.ן. יש השפעה שלא הייתה מעולמת בין מנהיגים ומערכות מודיעין. אין אף קצין ב-י.א.ן. לא מוניטור של הי.א.ן. הצדדים למשך 24 שעות שידור יוצר עיוותים ומשפיע גם על המנהיגים ועל המערב במפרץ. לדעתך זה ויכולת חריף מאד. היו הבנה או הסכמה אוטומטית לעידי היערכות בערב הסעודית. הסיום האמריקני הוא מבחב בו סאדאם חוסיין מסרב לבקש הפסקת אש למרות שהובס. הבעיה היא לא איך נכנסים למלחמה אלא איך נחלצים מהמלחמה הזאת.

אללה הבעיות, שלפי דעתך מטרידות את האמריקנים היום. כל היבט כרוץ בשאלת המחיר, אשר משליכה על הקונצנזוס הפנימי. ובוסףו של דבר הקונצנזוס הפנימי משפיע על יכולת הממשלה לתפקיד. השאלה היא, מהו הלקח שילמדו הממשלה, הקונגרס ודעת הקהל האמריקנית מהמעורבות הזאת. לעתיד פתרונים.

אמנון טלע

ברית-המוסדות לאחר המלחמה הקרה ואובדן האימפריה

כמעט מאו הקמותה, ביססה ברית-המוסדות את תפיסת הבטחון שלה על שלוש הנקודות, אשר השתוו במשמעותם בהתאם לנוטים חדשים. בכךן שלאחר מלחמת העולם השנייה קיבלו את הנוסח הבא:

ההנחה הראשונה היא אחדות המדינה הסובייטית, העם הסובייטי והצבא הסובייטי. ההנחה השנייה היא, שלברית-המוסדות דרשוּה מערכת הגנה קולקטטיבית או חגורות הגנה מעבר לתוךם הטוטוריאלי שלה. וההנחה השלישית, שהアイום המרconi לפגיעה חמורה הנשקר לברית-המוסדות הוא מצד ארצות-הברית אשר, לפי תפיסת ברית-המוסדות, יש לה גם כוונה וגם אמצעים להגשימה. בתקופות מסוימות בין 1945 ל-1990 הייתה ברית-המוסדות התהוושה, שארצות-הברית מוכנה להגישים את כוונתה להשמדתה, או לפחות לסילוקה של ברית-המוסדות כמערכת פוליטית מעל המפה האירופית. משנת 1945 פעלה ברית-המוסדות על סמך שלוש ההנחות האלה. הסימנים החיצוניים שלහן לא תמיד נראו או בלטו לעין בעט ובעונה אחת מכיוון שהושפעו מהתרחשויות בתוך ברית-המוסדות ומהוצאה לה.

אתהיל את הדיוון העיקרי בחגורות ההגנה שמסביב לברית-המוסדות, מכיוון שהתקופיות חגורות ההגנה המרכזיות היא אולי הדבר שלא היו אמורים מתכוונים כאשר אנו מדברים על השינויים שהלו באירופה. לחגורות ההגנה זאת של ברית-המוסדות אפשר לקרוא גם ברית וארשה, שכן חגורות ההגנה של העולם המערבי, הייתה מבוססת על תפיסה מוטעית וניגוד פנימי.

ברית נאכ"ו מעלים לא策ליה לפטור את הניגוד הפנימי בין ברית שנעדתה להגן על "העולם החופשי" מפני כל איום, לבין התפיסה האירופית שיעד את ברית נאכ"ו להגנה על אירופה המערבית בעזרה אמריקנית. שתי התפיסות הללו התרוצעו בנאכ"ו במשך כל השנים. דוגמאות לכך אפשר לראות במהלך יום הciporim, כאשר הויכוח פרע

החווצה, והיום במשבר במרקץ שיש בו מעין שבירת העיקרון. כאמור, מדיניות אירופה אחדות, בעיקר בריטניה, מטייעות לארצות-הברית; אולם נגד תוקפן אחר, אבל לא כל המדינות, ולא במידה שווה, אלא רק במידה שיש בה משמעות שבירת העיקרון.

ניגוד דומה לזה היה גם בתפיסה של ברית וארשה, מכיוון שביתת-המוסדות, אשר הייתה השלטת המוחלטת בברית וארשה, מעולם לא החלטה למעשה מה היא מבקשת מהברית. האם ברית וארשה היא ברית פוליטית בתמיכת צבאית, שנועדה להגן על האחדות הסוציאליסטית של אירופה, או ברית צבאית בעלת גוון פוליטי סוציאליסטי, שנועדה להגן על גבולות ברית-המוסדות.

ובתוך הניגוד הפנימי זהה ברית-המוסדות מעולם לא סמכת על מדיניות ברית וארשה לצורך הגנה על גבולותיה, ומצד שני, מעולם לא נתנה בידיהן כל סמכויות פוליטיות או אסטרטגיות צבאיות בתוך תחומי ברית וארשה. וכך הפחית הברית מידי קשר בין הדיוויזיות הסובייטיות המוצבות על אדמות מזרח אירופה לבין הממשלהים והשלטונות אשר הוקמו במדינות מזרח אירופה באמצעות היכidores הסובייטיים. אגב, תפיסה זו, אשר התגבשה לימים תחת הכותרת של דוקטרינת ברז'זיב, עמדה למבחן מעניין מאוד. כל עוד ברית-המוסדות וברית וארשה נראו כמבנים חזקים מאוד, יציבים ויעילים מכך. כל אחת טענה התעומלה של המלחמה הקרה כי הקג"ב שולט במדינות הדיוויזיות הסובייטיות המוצבות שם. הענקים הסובייטיים הגנו על הממשלהים ואיפשרו לממשלות הללו - רצויות להמשך ולתקף. ברגע שוגרכזוב הודיע שדוקטרינת ברז'זיב איננה תופסת עוד כל הבניין התומטוט, וזאת למורות העבודה שהקג"ב ומשטרות הביטחון היו שם וחדרו לכל רכਮות החיים במזרח אירופה. התברר, שלתעומלה ולנהשות לא היה שחר ולא אחיה במצוות. הקג"ב לא הצליח לעכב, להפריע, לבטל או לעשות איזושהי פעללה במדינות מזרח אירופה. לדעתו בעקבות כך, גם כוחו בתחום ברית-המוסדות איןנו כה גדול כמו שהוא רוצה שיאמיןנו וכמו שמאינים מחוץ לגבולות ברית-המוסדות.

על כל פנים, מרגע שהתברר ש↙ מזרח אירופה איננה קיימת עוד כחגורת ביטחון, שיש הסכם שהדיוויזיות הסובייטיות יוזבות את מדיניות מזרח אירופה וחוזרות הביתה, נוצר הצורך בನיסוח מחדש של תפיסת הבתוון האסטרטגי של ברית-המוסדות. ואכן, זה בדיק מה שנעשה אכן בירושי ברית-המוסדות. אחד הסייננסים החיצוניים לשינוי התפיסה הוא צמצום סדר גודל הכוחות של הצבא הסובייטי, ככל מעשה לא כלו הוא פרי

יוזמותיו של גורבצ'וב. ניצחונות של האמריקנים במלחמה הקרה (כחגדות שי פלדמן) הושג כבר למשה ב-1979, ולא רק בגלל הלחץ האמריקני על ברית-המועצות, אלא בשל שלון השיטה הכלכלית הקומוניסטית. כבר מאמצע שנות השבעים מתחילה בצמרת הסובייטית תהליך החשיבה המחדשת לגבי סדר גודל הכוחות של הצבא. למרות דיווחת מזורה אירופה המגיעה חדשת לבקרים ומבשרות על פירוק ברית וארשה וברית-המועצות, לדעתו העגין יוכנע ויוחלט רק בכינוס בדרג של שריך חזק.

בשנות השבעים היה הכל מסתורי מאוד וידענו מעט מאוד. היום אין צורך להפוך מידע, הוא מגע לעוסקים בנושא מפני נציגים סובייטיים מיוםמתם הם, המספרים על מעשיהם ועל המצב הקשה. למשל, בשחוותי במצרים בשבע שער, נגשתי שם עם אנשי השגרירות הסובייטית במצרים ועם השגריר הסובייטי בסוריה, ולא היה מקרה שבו מדובר על מעצמות-העל והങציגים הסובייטים לא תינקו ואמרו: מעצתת-על, בטענה שאין יותר מעצמות-על אלא רק מעצמה עולמית אחת, והיא ארצת-הברית.

ברית-המועצות בפיווש עשו צדים מרחיקי לכט בנושא. היום אפשר לאמוד את סדר הגודל של הכוחות במדינות של ברית-המועצות. להוציא משורת ביטחון, עד לפני שנה בערך היו ארבעה מיליון ומאות אלפי איש בצבא הסובייטי. לפי ההסכמים שבין שתי המעצות ולפי ההכרזות הסובייטיות, הוא עומד באחד בינוואר 1991 על סדר גודל של שלושה מיליון שבע מאות וששים אלפי איש. לפי הערכתי, המתבססת (בעורתה של סטפנוי הופמן) על הוויכוח החരיף המתנהל מעל דפי העתונות הרוסית בין המרשלים - הצמרת הוותיקה והשמירנית - לבין הפיקוד הבינוי והבכיר, בדבר הצורך בקייזץ בגודל הכוחות בצבא כדי ליעיל את תפקודו וכדי להפכו לצבא מתנדבים עם גרעין קשה של צבא קבוע. הם יצטרכו להגיע לסדר גודל של צבא בן לא יותר מאשר מיליון איש - ואין זה סדר גודל מופך גם אם תפזר ברית-המועצות. כמובן, לא יהיה בו כדי להוות איום.

עיר, שהאמור לעיל יתכן ורק אם הדברים ימשכו כתיקונים, זאת לאחר שמדובר בהדרדות לנצח של תהו ובוהו (chaos). בלי להיכנס להיבטים של המדע המדוקדק בתורת התהו ובוהו ולהסתבך עקב לכך בהשברים כאוטיים, אומר ששאלת השאלה האם ברית-המועצות מתקדמת לקראות אוטומיזציה או להתפרקות מערכות ומוסדות קיימים, והאם היא הולכת לקראות ביוזר סמכויות והזאת כוחות רבים מהמרכז. כאן חשוב להזכיר שברית-המועצות היא אולי הארץ העשירה ביותר בעולם מבחינת משאבי טבע. הבעה אינה מחסור בכוח (פולנצייאלי) אלא בעיה של חלוקה ותמחיר.

המצב כרגע נראה כמעבר מדיקטורה לתוהו ובוהו, אין לדעת לאן הוא מוביל, למורות הסימנים של הליכה לדיקטורה. ואולם, יש להיזהר בדיורום על תוהו ובוהו מאחר שיש להפריד בין ברית-המועצות, רוסיה והרפובליקות. אגושים מטאשנקט, למשל, לא שמעו שיש משבר בברית-המועצות. ממדיה אינםאפשרים הכללה.

כאמור, ביום אין קושי בהשגת מידע על המתרחש בברית-המועצות. אין שם רעב, ואם גם אין מזון בהתניות הממשלה, ניתן להשיג מזון. הבעייה היא מערכת המהירים אשר בין השאר, אינה מעודדת את הבאת המזון מהשדות לשוק. הימים לא כדי להביא את תפוחי האדמה מן השדה לשוק. הבעייה היא האטיות בה מתבצעים השינויים הכלכליים שלהם, הפרטת הקרקע הלאומית, מכירת או מתן השדות לאיכרים, העברת הבעלות ממוסדות ממשלה לאנשים פרטיים. לדעתי, אלו גורמים מאוד מרכזיים הנוראים תחושה של מעקה ומחסור, בוודאי יותר בקרב השכבות החלשות באוכלוסייה, ונוצר תיסכום בעקבות הבתוות שלא מתגשות.

התפטרותנו של שווארגאנדזה היא אחת העדויות לכך שכוחם של השמרנים עולה. הם עדין חלק מהשלטון שהשתנה. אסור לנו לדבר על ברית-המועצות במושגים של שנת 1930. ברית-המועצות עברה תקופה בלתי חזרה ליברליזציה, למורות נסיגות אפשריות אי אפשר לחזור לימי סטאלין. זאת, לאחר שליט דוגמת סטאלין יביא להידדרות מהירה של ברית-המועצות. הגעושים לדיקטטור ולאיש חזק מבססים על המחשבה במצרכי יסוד, אובייקטיבית זה בדיקמה שאסור שיקחה עכשו: חזרה לשיטות הריכוזיות. התפיסה האסטרטגית הכלכלית והכוללת של גורבצ'וב נcona. אלא שדמוקרטיה זו לא רק ליברליזציה ומוסדות, זו גם נוכנות להתקמך בלי אלימות, והיכולת של כל הכוחות הלאומיים למדוד את ההישגים על פי נקודת המוצא ולא על-פי השαιפה הלאומית. דמוקרטיה יציבה ולאוניות מתפרקת איןין להיות בשлом בכפיפה אחרת.

זהו המצב ביום, لكن המדפים הריקים, התחששה של אי סדר, ואפילו הדימוי של גורבצ'וב (שיש בידו יותר סמכויות תיאורתיות מאשר לסטאלין, אבל סמכותו המעשית מגיעה בקושי לשערי הקרכמלין), מעוררים חרדה לבב הציבור. אני חושש שגם הם אכן גורמים לעליית השמרנים, הרואים בזה הצדק להעדרותיהם. אני חושש שגם הם אכן יעלו, יהיה הדבר כרוץ בשפיקות דמים מרובה, ויביא להתפוררותה הסופית של ברית-המועצות, לא רק כמעצמה עולמית אלא גם כמדינה. היברליזציה שהכניס גורבצ'וב במערכות השלטון מאפשרת את סילוקן בעתיד של

מערכות אלה, כגון חטיפות הקומוניסטיות. ככלומר, חפוטנציאל לשינויים לכיוון מלחמת אורהיים קיים יחד עם הפוטנציאל לשיפור, לעליית רמת המלחיה ולהשתלשות על המבנה הכלכלי. לדעתי, ככל שימחרו להיפטר מהרפובליקות והתכנס תנועה הרפובליקה הרוסית, כן ייטב.

בדיוון בנושאים האסטרטגיים הזורכתי את התפזרות חגורת הביטחון שמסביב לבירת-המועצות, כשמוזח אירופה איננה עוד. ברצוני לסייע זאת, לאחר שעדיין ברית וארשה לא התפרקה רשמית. במליגת הייסודה של ברית וארשה מאי 1955, יש סעיף המגדיר בדיקת מתי תתפרק הברית: כאשר יהיה באירופה ביטחון כללי שברית-המועצות תהיה שותפה לו. ובכן התנאי הזה מתחילה להתקיים עכשו. מתחילה באירופה מצב של ביטחון כללי, אשר בריית-המועצות יכולה להיות חלק ממנו. באמצעות משולש של צינירים לבירסיל ולמרכו נט"ו, ובאמצעות ועדות משותפות לפיקוח על משברים, ועל מיזמי החימוש. כל הדברים האלה הם בעצם אבני היסודה של תפיסת ביטחון חדשה באירופה.

אשר להנחה בדבר האחדות שבין המדינה הסובייטית, העם הסובייטי והצבא הסובייטי, זו נוסחה לראשונה ב-1927 על ידי מסיימי המחוור הראשון של האקדמיה הצבאית על שם פונזא. הללו הוסיפו עוד משפט: הצבא הוא כור ההיתוך של האומה (נשמע קצת מעניין אצלנו). הגם שהמשפט נוסח שם הוא מעולם לא היה נכון, מעולם לא היתה אחדות המדינה הסובייטית, העם הסובייטי והצבא הסובייטי. משך כל שנות העשרים הם התחבטו בבעיה האם להקים יחידות לאומיות טריטוריאליות או לכלול אותן בתוכן צבא. הדבר נמשך זמן רב עד שהוכרע (כמו כל הדברים בברית-המועצות) על ידי האכזריות של סטאלין וחתת המכਬש הריאורי של המדינה הסובייטית. הנושאים האתניים הללו פרצו ולו שוב דזוקה במלחמות העולם השנייה. דזוקה כאשר היה איום חיצוני על שלמות המדינה ועל אותה אחדות על אותו שילוש קדוש של המדינה, העם והצבא - נושאים, שהטרידו ומטרידים את ברית-המועצות עד היום.

לכן, אם ברית-המועצות תרצה להמשיך ולהתקיים ככוח צבאי (מה שקרוב לוודאי יקרה), יהיה עליה לעשות כמה דברים שונים מזו מה שעשתה בעבר. למגרי לא ברור אם תוכל להמשיך ולהקים צבא סובייטי. בהחלטת ייטכנן שהוא ת策ור לקיים צבא ווسي וצבא קוזאחי וצבא גרווי. וויטכנן מWOOD שՁבב הרוסי י策ור לקבל רשות לעبور דרך רפובליקות שהיותן מהוות חלק בלתי נפרד מברית-המועצות. זו, בין השאר, אחת הסיבות לכך, שברית-המועצות מסרבת להთערב באורה צבאי במפרץ הפרסי. העברת

הסיבות לכך, שבירתה-המעוצות מסרבת להתעורר באורח צבאי במרקם הפרסי. העברת הצבא, הידיע כטמל וכשליח של מוסקבה, דרך הרפובליקות המוסלמיות, מהוות הזמנה לצורות רבות מאוד. זהו מצב אפשרי בהחלט וαι אפשר להחזיר את הגלגל אחורייה, אבל אם יצליחו באמצעות אלו או אחרים לשמור מראות עין של ברית-המעוצות, עדין יהיה קשה מאוד לשמר את היחס בין הקצינים הسلمאים לאלו שאינם סלאווים, וזאת מאחר ששיעור המתגיסים לצבא הסובייטי מבין הרפובליקות המוסלמיות הולך ומגדל בקצב משחרר. הדבר נובע משתי סיבות: האחת, שיעור גידול היולה ברפובליקות האלה. והשנייה, הפער בין רמת ההשכלה של הسلمאים לבין רמת ההשכלה של המוסלמים. זאת, לאחר שעלה פי התקנים של הצבא הסובייטי מושחררים הסטודנטים מגisos או שנגייסו נדחה לומן רב. על כל פנים, הם משרותם שירותנו וקל הרבה יותר.

מערכת ההגנה הסובייטית בתוך גבולות ברית-המעוצות ת策ר ללא טפק להתבסס על קווים שונים לגמרי מלאו שהיה עד היום. את ראשית התהلك כבר אפשר לראות, למשל, בטוריו השרוין האדירים שלוחו הרושים לבאקו, כדי לטפל בסכסוך שם - כוחות מעלה ומעבר לנדרש לטיפול בסכסוך קטן. קודם כל התברר שהיה זה חלק מההכנות מרבית ראשי החוץ הגרעיניים והנפצחים האטומיים מרחבי ברית-המעוצות לתוך הרפובליקות.

הדבר השני שיצטרך להשתנות הם המלחמות ומאגרי הדלק, הת חמושת - כל הדברים הדרושים למלחמה בכל הכוונים האפשריים, הפרושים ברחבי ברית-המעוצות. השני נועד, ראשית, למנוע מבריותות לאומנית מקומית להשתלט על מאגרי נשק, תחמושת, מזון וכיו"ב. ושנית, לפוט ולערוך מחדש את הצבא הרוסי או הסובייטי החדש שיקום. מעך המילואים יכולים יצטרך להשתנות לחלוتين, בין אם יהיה זה צבא מתנדבים עם יחס שונה בין צבא הקבע, ובין אם לא יהיה. על כל פנים, כל נושא שירות המילואים ברחבי ברית-המעוצות, יצטרך לקבל צורה ומשמעות חדשות לגמרי.

שינויים בברית-המעוצות מעלים על פני השטח סכנה נוספת, הנובעת מהעובדת שפיקוח המדינה על הצבא הסובייטי נעשה באמצעות המפלגה הקומוניסטית. עכשו. עם התרופפות המסגרות של המפלגה הקומוניסטית, נשאלת השאלה באלו אמצעים תזקח המדינה על הצבא. אפשר שבמקומות מסוימים בשולים, כפי שכבר קרה על בסיסי אתני, למשל, יהיה סיורב למלא פקודה או שתהיה אלימות בין חילים. מעבר לזה, במצב שכולם למעשה פקדיו של גורבצ'וב, המפקד העליון של הכוחות המזוינים של ברית-המעוצות, לא תהיה תקירות ממשיות. נטיון העבר מלמד שהצבא הסובייטي

מעולם לא היה מעורב בפוליטיקה. לכן לדעתו, אירע כמו כייר טיאגמו לא יקרה בברית-המועצות. לא נראה לי שהצבא יטול את הסמכות, יציב מקלעים ויתחיל לירות לכל עבר. הבקשה שהעלן אלופי משנה בדייטס בפרלמנט לקבל דיווח יומי על הנעשה במפרץ, היא חיובית, לאחר שעשתה באמצעות דמוקרטיים במוסד אזרחי מבוקר (עדין יחיד בברית-המועצות).

אשר ליחסים עם ארצות-הברית. למורות כל השינויים, ולמרות התלות הרבה והמוסחרת של ברית-המועצות ברצון טוב מבהוז, לאחר שנים של אוטוריה כסמל לאומי כמעט, הממשלה הסובייטית מודה שהיא זוקה למערב. בכינוס האחרון שגיסח את האסטרטגיה של נאט"ו, נאמרו דברים שברצוני לצטט:

Finally with a total withdrawal of Soviet-stationed forces and implementation of the "C.F.E. agreement.

The Allies concerned can reduce their reliance on nuclear weapons. This will continue to fulfil the essential role in the overall strategy of the Alliance to prevent war by ensuring that there are no circumstances in which nuclear retaliation in response to military action might be discounted.

במלים אחרות, האיום הגרעיני פחת, אבל לא חל להיות מרכז תפיסת הביטחון של ארצות-הברית. לכן גם ברית-המועצות לא תוכל להפחית מתחת למינימום מסויים (שהם קוראים לו合理 (reasonable), את מידת היכולת והכוננות הגרעינית שלה. כמובן, במובן הגלובלי עומדים אנו כיוום בפני מצב מסוון מאין כמוהו. האיום הגרעיני או אי-היהודים והספק לגבי איום גרעיני עומדים בעינם, אבל המערכת הפוליטית המזוקה באיום הגרעיני זהה ומפקחת עליו נחלשה מאוד. הניגוד הפנימי איןנו מבשר טובות, לא לבירת-המועצות עצמה ולא לסבירותיה.

• C.F.E. - ההסכם לגבי כוחות קונבנציונליים

מיכאל אגורטקי

רוסיה או ברית-המועצות - השלכות כלכליות

בבואנו לדון על ההשלכות הכלכליות של המצב הנוכחי על רוסיה וברית-המועצות علينا לזכור, שכלכלה ורכזיות בברית-המועצות אינה רק תכנית מרכזית המגדירה את מכסות הייצור, אלא גם את הקשרים הכלכליים. הגדרות מינימליות אלו פירושן, שאם בית חרושת מייצר מוצר צרייה, התכנית הריכוזית מדירה בצורה מינימלית את כל הספקים הדורשים לייצור, בין אם המוצר הוא מכונית, צבע או נאץ. כמובן, בית הח:rightושת לייצור רב אינו יכול לבחור את ייצור הצמיגים; עליו לקבל את זה המיעד בתכנינה.

הכלכלה הריכוזית עבדה כמכונה ישנה וחולה, מידת הצלחתה של כלכלת ברית-המועצות דועה. בעקבות התהילcis הפליטיים התפרק הכלל. אין עוד אפשרות להכריה ייצור או קבלן משנה לספק את הדרוש לייצור העיקרי, כל הקשרים הכלכליים התרופפו, ואומרים, שהדרך היחידה עכשו היא כלכלת שוק. לפי דעתינו, בברית-המועצות אין כל מעבר מכללה ריכוזית לכלכלת שוק. יש מושג של משימה רצופה ומשימה לא רצופה. אם רואים את הכללה הריכוזית כנקודות מוצא ואת כלכלת השוק כנקודה סופית, אז זהה משימה לא רצופה, שפירושה אסון מתקרב. הדברים נוגעים גם לתעשייה הצבאית המסתמכת על קблני משנה. אבל ברית-המועצות מאבדת את שוק הנשק בעיקר מסתי סיבות, האחת, שהנשך שהיא מייצרת אינו מתוחכם ואינו רלוונטי באיכותו לזה של המערב. והשנייה, הנשך הקונבנציוני אינו מתחילה במלחירים של הנשקusi.

יש הראים בהسبת תעשיות הנשק לתעשייה אזרחית את הפטרון, אלא שבURITY ההסבירה אינה פשוטה כלל. ענפים רבים בתעשייה הצבאית, בתעשייה התחמושת, בכלל אינם ניתנים להסביר. בתי חירות לפגוזים, מוקשים ומרגמות יש להROS ולהתחליל לבנות מחדש. גם מה שעוראה לכארה דומה, מכונות העשוות מתקכת: טרקטורים וטנקים, יש ביניהם מעט מאוד מן המשותף. זאת אפשר ללמוד מתוכנית ההסבירה לשעת חירום -

ההבדל הוא בפלדה - תעשיות הנשק עוסקות בפלדת מגן. הסבה אינה באה בחשבון. הבעה המבנית בולטות במיוחד בתעשייה הצבאית המנופחת. ההתפתחות הכלכלית והבנייה בברית-המועצות היתה לכיוון התעשייה הצבאית, כמעט, זאת בגל תקציב הביטחון הגבוה (פי 4 עד 5 מההוצאות במערב). הבעה היא שבחברה תעשייתית מושנת יש להתחיל הכל מההתלה.

כאשר כוח ניהול נעלם יחד עם קשרים מינהליים וכלכליים, כל המכונה החלה מתרסקת. כל הכללה של ברית-המועצות אינה רלוונטית כלל, כלכלת שאי אפשר לתקינה, לאחר שככל תוצר של התעשייה של ברית-המועצות אינו רלוונטי. נוסף על כך, גל התנפרקות הלאומית, התפרקו ונעלמו לחלוינו הקשיים הכלכליים המינהליים שקיים אוט ליטא עם רוסיה, גרויה עם ליטא ואוקראינה עם אוזבקיסטאן. כך מושתטים בתיי חירות באין חומר גלם. והתוצאות: ראשית, ברית-המועצות תהיה במחסור, דבר שאינו מתאפשר על הדעת במערכת של שוק. שנית, כל המיזר והמסופק תחת התכתייב המנהלי אינו טוב. זאת ועוד, כל הנאמר על כלכלת שוק בתוך ברית-המועצות, או כלכלת שוק ביבלאומית עם מطبع זר חלופי, אינו עומד ב邏輯ן. להלכה כלכלת שוק עם מطبع זר ביבלאומי כבסיס לא תצליח, לאחר שלמורים הטובייטיים המושנים אין שוק. בקצרה, כל הצד וה騰נו אינם רלוונטיים. ברית-המועצות בכל רחבי הרפובליקה נמצאת במצב פורענות ואסון שאין ניתנים לתיקו ולאילו יש להחליף את כל השיטה הכלכלית.

גורם חשוב נוסף בכלכלת שוק הוא תשתיית. ברית-המועצות לא הצליחה ליצור תשתיית. למדינה העצומה זו יש מסילה אחת לכל ציון, והדברים אמרוים בין סביר ומהירות הרוחק לבין המערב, בין אוג'קיסטן בדרך לאוזבקיסטאן. זאת, בczro' מערכת כבישים מפגרת במאה שנה ובلتיה עיריה מותירות את הקשר האוירי בלבד, קשר שארכותו אינה מאפשר שימוש לצרכיהם כלכליים. החקלאות, הזוקה במיוחד לשיקום, סובלת בעיקר מהיעדר התשתיות. חקלאות מודרנית ממוכנת אינה יכולה להתקיים ללא אמצעי תחבורה, אמצעי אכטונו, ומכוונות. כדי להממש עד כמה חמוץ המצב אביא לדוגמא את לנינבט, העיר השניה בגודלה באוג'קיסטאן. הקשר האוירי מסתכם ב-30 טיסות ליום, פרוש הדבר שלא סמכות ממשלתית או קשרים במקומות הנכונים יש להמתין 30 ימים לכרטיס טיסה.

זה המצב ברפובליקה אחת קינה יחסית, רק 140 אלף ק"מ, ואילו אלו עסקים

ברוסיה הגדולה - רפובליקה ששטחה 17 מיליאוני ק"מ - ובברית המועצות כולה ששטחה 22 מיליון ק"מ. כלומר רוסיה, גם ביל' כל הרפובליקות האחרות, היא חמדינה הגדולה בעולם. כ-70 אחוז שטחה של הרפובליקה הרוסית הוא השטח האסייתי, הנמצא מזרחה להרי אורל - הגבול הסמלי בין אירופה לאסיה. בשטח האסייתי של הרפובליקה הרוסית גרים כ-30 מיליון איש. ברפובליקה הרוסית יש מגוון רפובליקות אוטונומיות קטנות יותר מבחינת משמעותן, למשל, רפובליקה יקוטית שטחה 3 מיליון ק"מ, ואוכלוסייתה מיליון איש. כמו כן יש ריכוזי אוכלוסייה בחברסקו, בגבסטוק, בצייטה, ובכמה ערים הנמצאות לאורוך מסילת הברזל הטרכנס-סיבירית. לעיתים מדובר בערים גדולות עם תעשייה שאוכלוסייתן מתקרבת למיליאון איש. במצב הקיים, שהכל מתפרק, נשאלת השאלה מה קשור את המזרח הרחוק וסיביר המזרחית עם המערב, ובמה מתבטאת כלכלת השוק. אגב, היו כוונות להפוך את המזרח הרחוק לאזור סחר חופשי, אלא שאין בו כוח משיכה כלכלית. למוסקבה ול לנינגרד אין מה ליצא, ולסברוב אין מה לייצר. המשקל הכלכלי של כל העולם הולך לכיוון האזור של הפסיפיק, דרום קוריאה, יפן, סינדה, ארצות-הברית.

להתפרקות הכלכלית תהינה גם השלכות פוליטיות. הדבר נועץ בסיבות גיאוגרפיות, חוסר התשתיות קשור את המזרח הרחוק עם החלק המערבי של ברית-המועצות, הנמצא באזורי השפעה כלכלית אחרות: המזרחית. במזרח הרחוק פעולים פחותם בדילנס, ויש כבר מפלגה, השואפת להיפרד מרוסיה ורוצה עצמאות. הגדרותם כרוסים היא הכללה. כמו שאין להכליל את ארצות-הברית באנגליה לאחר הפריד במאה ה-18, וכש שינו להסיק מקנדיה, ארצות-הברית, אוסטרליה, איזלנדיה חדשה, מדינות ערב דוברות השפה הערבית, מדינות דרום אמריקה שאינן דוברות ספרדית, כך אין לראות כמובן מאליו רוסיה אחת. במזרח הרחוק וסיביר המזרחית, אוכלוסיות המיעוטים קינה מאוד יהסית, רוסים שם מהווים רוב מוחלט, וזאת לא רק באזוריים מרכזיים, אלא גם במערבם.

המזרח הרחוק הוא נושא מרכזי וחשוב מאד. ברפובליקה הרוסית עצמה יש אזור קו תפר חלש מאד - זהו המזרח הרחוק וסיביר המזרחית. אזוריים עם משבבים רבים ולא כסף, כוח ותשתיות לייצא אותם. יש מדינות סמכות, השואפות למשבבים האל. ההתפרקות הסופית של הכלכלת הריכוזית הכושלת, תביא לדעתתי, לתהlik בלתי נמנע של הפיכת האזוריים המזרחיים של הרפובליקה הרוסית לאוטונומיות או למדינות עצמאיות. קשה להגיד היכן מצוי קו התפר הנ"ל, האם באזורי אורל או מזרחה ממש.

לדעתיג, אין לברית-המועצות או לרפובליקה הרוסית הכוח לשמר לאורך זמן את המזרחה הרחוק ואת סיביר המזרחית כפופות למרכזו כלשהו באזור האירופי. בכנס בינלאומי על סיביר, בפариיס ב-1983, הבחןתי בהענין בקרבת הקהילה הסובייטולוגית דוקא באזור המזרח הרחוק וסיביר. היום אני מבין מה שלא הבנתי אז - מדובר במקרה זו בתקן ברית-המועצות. מידע על התפתחות המזרח הרחוק וסיביר המזרחית כאזור העומד בפני עצמו, אפשר למצוא בפרסומים של הסובייטולוגיה האמריקנית. המרכז לחקר סיביר והמזרח הרחוק באוניברסיטת גלי, למשל, מפרסם פעמים מספר בשנה "זוסטג-Super".

התהיליכים הכלכליים והתנהלים הפוליטיים קשורים ותלויים מאוד אלו באלו, ואי אפשר לדבר עליהם בנפרד. בקרבת הדיווחות נהוג לראותה רפובליקה ח'ד-לאומית וכברית-המועצות - רבלומית. על-פי מפקד האוכלוסין האחרון ב-1989, מונה אוכלוסיית ברית-המועצות כ-282 מיליון איש. לעומת זאת רפובליקה הרוסית המשתרעת על שטח של 17 מיליון ק"מ ואוכלוסייתה מעט יותר ממחצית כל האוכלוסייה בברית-המועצות - כ-150 מיליון איש - מתוכם כ-148 אחוז>Rossim, כולם 30 מיליון איש בקרים אינם רוסים. בתקן הרפובליקה השנה אין בהן זכות יציאה מרפובליקות רפובליקות אוטונומיות רבות, שלפי החוקה השנה אין בהן זכות יציאה מרפובליקות ולכן אין שות לרפובליקות כל ארציות שיש בהן זכות יציאה מהרפובליקות. במציאות החדש, נוצר מצב חדש. יש רפובליקות גדולות שהכריו על עצמאות, ויש רפובליקות, כמו רפובליקה הרוסית, שהכריו על ריבונות. מתוך אוטם 30 מיליון איש שאינם>Rossim, לדעתיג, לפחות 20 אחוז>Moslimim. מוסלמים אינם גרים רק באסיה המרכזית וב庫וז, באז'ירביזיאן, יש חגורה מוסלמית בצפון קווקז בגבול עם הרפובליקה הגאורגנית, ומהם הכספי ועד הים השחור. מדובר באור לא יציב, סוער ומוגע למחלמות. מוסלמים גרים גם בתחום מרכז>Rossiya: טאטארים ורבושקיבים. במסקבה עצמה גרים 400 אלף>Moslimim, שהקימו בזמן האחרון מפלגה>Moslimim בתחום העיר. עם התהוורות הלאומית הכריזה על עצמה טטריה, אחת מהרפובליקות המוסלמיות האוטונומיות הנמצאות בתחום הרפובליקה הרוסית, כבעל מעמד זהה לרפובליקות הגדלות האחירות; כאמור, בהתקשרות של ברית-המועצות, אנחנו עדים גם לתחילת ההתקשרות של הרפובליקה הרוסית. רפובליקה הטטרית למשל, יש שדות נפט עשירים מאד העולים לעורם בעיות. קיימים כמה מוקדים>Moslimim: צפון קווקז, מרכז>Rossiya וסיביר המערבית, שיש בהם טטרים רבים בתפוצה וגם זרים לא מוגדרים

מבחן האוכלוסייה. רפובליקה בעיתות מודרנית בתוך הרפובליקה הרוסית, ששוררת בה אלימות רבה ובירחה המוגנית של אירופים, היא רפובליקת טובא. בודאי לא רבים שמעו את השים, אספני בולים ותיקים אויל זוכרים את הבולטים לפני מלחמת העולם השנייה: בולים משומשים עם בעלי חיים. רפובליקת טובא היא חלק של סין או מונגוליה, אשר היה כבוש ומגוטק מסין לאחר מלחמת האזרחים, והיה עד 1944 כען מדינה עצמאית, שרק ברית-המועצות חכרה בעצמותה. ב-1949 היא טופחה באופן רשמי ללא כל תירוץ על-ידי ברית-המועצות (רפובליקה שטחנה כמעט 200 אלף ק"מ). הייתה זו המדינה האחורה שברית-המועצות סייפה כך. זהה רפובליקה בודהיסטית עם אלימות רבה נגד רוסים הנמלטים ממנה. בעיה קיימת גם בצפון מערב. עד 1955 הייתה באור רפובליקה קרילופינית, שבמגדה הייתה כמו 15 הרפובליקות האחרות, שם חי מיעוט פיני או דומה לו. הרפובליקה, שהייתה יצרה פוליטית מלאכותית מ-1940 בטרם השתלט על פינלנד, נטלה ב-1955 בכלל הדטאント עם פינלנד. ובכל זאת זו רפובליקה אוטונומית קריואלית, הדורשת עצמאות של רפובליקה גבולית עם פינלנד. בעיה נוספת בלב רוסיה ובצפונה הס 6 עד 7 מיליון איש, שנוצרו במהלך ה-17 על-ידי הכנסייה הפרווסלאוית ורכשו את השפה הרוסית. לאחר שהם אינם חלק מהעם הרוסי, יש סכנה שאם ילכו בדרך הלאומית של הגדרה עצמית ללא תשובה דמוגרפיה הולמת מצד הרוסים, יהיה הדבר בעיטה של רוסיה.

בעית אספקת המזון בערים, הנגרמת בין השאר עקב רכישות של תושבי הפרברים, תביא למעבר אוכלוסיות עירוניות לכפרים - תהליך דומה לזה שהיה בזמן המלחמה. עד היום רמת המחיה במוסקבה וב לנינגרד הייתה גבוהה ביותר ולמעשה הכל עבדו בשבי לשתי הערים הללו. נוצר מצב שהמשטרה עשתה סידורים למנוע כניסה תושבים חדשים, והעירמה קשיים על הרישום במוסקבה.

אשר לאידיאולוגיה בברית-המועצות, זו אינה קיימת עוד. מרכזים ולנינים הם מילת גנאי גם בתקשות. המשבר הוא משור מקיף, בהליך הדעות של האוכלוסייה והפקידות אחד. האנשים איבדו לחדות את הביטחון העצמי ואת האופטימיות ההיסטורית, הם אינם מאמינים שתוכנית חדשת תוכל לעזור להיות שהרושים הוא שהוא כל האפשרויות.

החלק הווה של היישדות, לכן אין מאמין גם באפשרות של הפיכה צבאית, מוצלחת לפחות. על הפיכה צבאית יש לחשוב ולהחליט, מה שאינו אפשרי כאשר התחושה היא שם במצבים גרועים פחות, לא הצלicho השליטים הקודמים, כיצד אפשר

יהיה לתקן עכשו. נוסף למשבר הכלכלי יש משבר אמונה ומשבר פסיכולוגי בהליך-הروح של האוכלוסייה, שאינה מאנינה לדבר. לסייעו רצוני להציג, שאט ניתוק הקשר הכלכלי בברית-המועצות לא ניתן לשקסן; אני צופה שהדבר יגרור התארגנות התנוועות הלאומיות והמייניטים ברפובליקות, שיביאו עד פירוק רוסיה לאזוריים הייחודיים להתקיים קיום עצמאי, כמו המזרח הרחוק, סיביר, צפון קאואקאו, דון וקובנה.

סטפני הופמן

רוסיה או ברית-המועצות - השלכות פוליטיות

לא מזמן הופיעו בעיתונות הסובייטית כתבה, שתארה את דיוון הוועדה לענייני חוץ של הסנאט האמריקני, בהשתתפות שר החוץ ביקר, דיוון שבו ציטט הסנטור פל מנואום שר החוץ שווארנהדזה לсобייט העליון. בנאום שאליו התייחס פל, הבטיח שווארנהדזה שברית-המועצות לא תשלח כוחות למפרץ, ללא התיעצות עם הסובייט העליון. לפי הכתבה שאל פל: "האם אנו בקונגרס נוכל לצפות לאוטו יחס של כבוד משר החוץ ביקר? השלה הנשאלת היא, כיצד יתכן ששנטור אמריקני ישבח את מדיניות החוץ של ברית-המועצות ביחס למפרץ, תוך כדי ביקורת על מדיניות החוץ של ארצו, והעיתון הסובייטי קיבל את דברי הסנטור כמחמתה.

המפרץ הפרסי היה באופן מסורתי אזור של ריבות בין מעצמות-העל. בזמן מלחמת איראן עיראק, נגה העיתונות הסובייטית לתקוף את ארצות-הברית, כל פעם שזו הייתה מבירה את הכוחות הימיים באזורי, בטענה, שהמטרות האמייתיות מאחוריו פעילותות חיל הים האמריקני, הן שליטה באזורי עתיר הנפט והഷגת עמדת אסטרטגית קרובה לגבולות הדורומיים של ברית-המעצות. יחד עם זאת, לא נקתה ברית-המועצות עצדים מעשיים על מנת למנוע את התעצמות האמריקנית באזורי. בשבר החדש במפרץ יצאה ברית-המועצות נגד בעלת בריתה משכבר הימים, ובפצגת הלסינקי קרא גורבצ'וב (יחד עם בוש) לנסיגת מוחלטת ללא תנאים של כוחות עיראק מכווית, ולהחרת הריבונות המכוויתית. את השינויים במדיניות הסובייטית במפרץ ניתן ליחס לכמה גורמים, ואדרון בשניים מהם. הראשון, גישתו החדשה של גורבצ'וב למדיניות החוץ (הפרטורייה - החסיבה החדשה). והשני, הויכוח הציבורי שאיפשר הגלאטוסט. המרכיבים העיקריים של החסיבה החדשה הם אידיאולוגיזציה של מדיניות החוץ, עלויות ערכיים אוניברסליים על פני ערכים צרים, יותר בגון: מעמד חברתי, לאום ומדינה.

לאור סכנת המלחמה הגרעינית יש הכרח בשיתוף פעולה בין שתי המדינות כדי

לפתרון סכטוכים אזרחיים, וזאת, על-ידי איזון האינטראסימים ההדדיים. כמו כן יש לצרף את האו"ם לנהליך פתרון הבעיה כל אימת שהדבר אפשרי, ויש לנוכח את התפיסות הקשורות במלחמה הקרה, כגון: אזרחי השפה, אינטראסימים חיוניים ומשחק שולמו אפס. כל המושגים האלה נוטים להיות מעורפלים במקרה, ואיןם כללים את מה שלדעתך מהו מהו מרכיב חשוב בחשיבה חדשה: הדטאנט כתנאי הכרחי לקבלת אשראי לטכנולוגיה מתקדמת מהמערץ.

אם ניקח את הנקודות שהזכיר עד עתה, ונבחן את עמדת הסובייטים במפרץ הפרסי, נראה שגם באמת הביאו אותו בחשבון. בהסבירו מדוע נסoga ברית-המועצות מובלעת בריתה עיראק, עמה חתמה הסכם דידות ושיתוף פעולה ב-1972, אמר גורבצ'וב כי לא היה לו כל ברירה בדרך להגשות חזונו על עולם לאחר המלחמה הקרה. עולם, בו לא תוכלנה מדינות העולם לשאת כל גילוי של תוכנות של מדינה אחת לפני רשותה. נקודת ראות זו התבטאה לא רק בפסקת הלסינקי אלא גם בנאומו של שווארטנדזה באו"ם וגם אחרי החלטת האו"ם מס' 678 - בסוף נובמבר. הרושים שלי מקריאת העיתונות הסובייטית הוא, שינה הסתייגות מגישה זו. קשה לקבל אותה בלב שלם בغال הפסדים הנגרמים לברית-המועצות בעיטה. נושא הדח-אידיאולוגיזציה הוזכר גם בשיחות הנוכחות. פרשנים סובייטיים אחדים הצבעו על כך, שהחירות בעלות ברית בעולם השלישי, תחת הכוורת תמייה בתנועות שחרור לאומיות, והובילה למעשה לביסוס מעמדם של דיקטטורים דוגמת טאדאם חוסיין. פרשנים אלה מציעים לבחון היבט את הטעמים הקיימים עם מדינות העולם השלישי, ולדוחות את הטעמים שאינם עולים בקנה אחד עם הרעיון של קהילתיות אומות החותמות לעידם אוניברסליים. רעיון שיתוף פעולה בין מערכות העל ומינוי האו"ם כבודו ומתוקד בפתרון סכטוכים אזרחיים, הם היבטים של חשיבה חדשה שבולטים במשבר במפרץ. בשעה שפלש טאדאם חוסיין לכווית, ביקר בყיר בМОונגולה ונפגש עם שווארטנדזה בדרךכו חורה. בו במקומות הרים על הצהרה משותפת, שבה גינו את הפלישה וקרו למשמעות הטרור אליו הועצת הביטחון לנסיגת מיידי מכווית. הם קראו לכל המדינות להצטרף אליו בהפסקת אספקת הנשק לעיראק. בספטמבר, כאשר נפגשו בשוש גורבצ'וב בהלסינקי, שוב חזרו בהצהרותם המשותפת על הצורך לעבוד יחד ולשתף פעולה למימוש כל החלטות של מועצת הביטחון הקשורות לעיראק.

שיתוף פעולה זה נוח במיוחד לשני הצדדים, לאור העובדות הבאות: אפילו המדינות הערבויות המשתפות פעולה עם ארצות-הברית חדשניות, ואין מרווח מהנוכחות הכבודה

של כוחות מערביים על אדמה ערבית. וכך מצד אחד, ברית-המעוצות המעדיפה פתרון פוליטי על פני פתרון צבאי במפרץ, יכולה לבולס את הפעולות הצבאית המערבית, אם תعمוד על כך שלא יינ��ו צדים צבאים ללא הסכמי האו"ם. מצד שני, יכולה ארצות-הברית להציג על כך שכשר האו"ם וברית-המעוצות לאחרוריה, אין כל בסיס לטענות טאדים כי הוא לוחם נגד האימפריאליות והציונות בלבד. הסכמו של גורבצiov לדברים שעלהם בעבר התנגדה ברית-המעוצות נחרצות, כמו נוכחות אמריקנים במפרץ, מוכיחה שגורבצiov עוזב את תפיסות המשחך שסיכומו אף לגבי אינטלקטים חיווניים. ובקשר זה יש להזכיר את הוויוכו הפניי בברית-המעוצות עצמה, בוגע למדיניות במפרץ. עכשו, כשהעתונות בברית-המעוצות חופשית יותר, ניתן לראות כיצד העיתונים משקפים עמדות שונות בנושא המפרץ. העיתון הממשלתי איזובטיה, מביע לרוב הסכמה בדרך של גורבצiov, כאשר הנקודות העיקריות הן, השלמה עם נוכחות אמריקנים במפרץ, וקבלת אישורו של בוש שהכוחות יעזבו לאחר יישוב המשבר, הסכמו לפועלות צבאיות תחת חסות האו"ם וכן תמייה בחחלות האו"ם. נוסף על כך גינוי עיראק, אם כי לא עד כדי ניתוק היחסים, בתמורה שברית-המעוצות תוכל לפעול כמתווכת בין הצדדים, וכן לא להפסיק את היתרונות שבקשר עם עיראק ואת הסיווע מן המערב. בקו מחשבה זה תומכים פרשנוי איזובטיה, כגון סטאניסלאב קונדרשוב ואלכסנדר טביבן. הם מבקשים לא לצייר את אמריקה כבעיים ורודים מדי, ומצביעים על כך שלארצות-הברית לא הייתה ברירה אלא לשלוות את הכוחות למפרץ, ועל ברית-המעוצות לשכוח מתפיסות העימות השחוקות ולקלז זאת.

העיתון הממשלתי פראבדה נוטה ימינה מאיזובטיה, ומשקף את דעתם של אלה שניטנו לקרים להם ערבייטים. כתביו מביעים ספקות רבים יותר באשר לנוכחות ארצות-הברית במפרץ ולשיטוף הפעולה בין ברית-המעוצות לארצות-הברית. לפי דעתם הנוכחות האמריקניות במפרץ אינה נובעת מאלטרואיזם בלבד, אלא יותר מרצון להגנה על אינטלקטים חיוניים באזור עתיק הנפט. אף על פי שהם מגנים את פלישת טaadams לכווית, הם מסכימים עם כמה ממטורתיו המוחזרות, כגון חלוקה מחדש של ההון היהודי, והם סבורים שיש קשר בין המשבר במפרץ לבין הסכסוך הישראלי-ערבי. הם נוטים להציג את הכיבוש בכויה ואות שלטון הכיבוש הישראלי בשטחים כשי צדדים במושואה מאוזנת. הם גם מתנגדים להתקשרות הצבא הסובייטי במפרץ. העיתון הצבאי קרנסטבסטדה ועיתון הסתדרות טרוד, גם הם מתומכי הקו של פראבדה. קרנסטבסטדה מדגיש את החשד במניעי ארצות-הברית במפרץ - הכתבות נראות לעיתים כאילו נכתבו

לפני זמנו של גורבצ'וב. העיתון טרוד מעניק יותר תשומת לב לזרות הראייה הערבית ואחד את התיאוריה בדבר הקשר בין הבויות בעיראק לישראל, וכן מראה אהדה למלך חוסיין השורי בדילמה קשה.

העיתון סובייצ'יקוֹסיה, המציג את המפלגה הקומוניסטית הרוסית, נוטה ימינה עוד יותר מהשאר - הם כמובן, שרוים עדין בשלב המשחק שכומו אפס במלחמה הקרה, ומזהווים שאם ארצות-הברית תגביר את כוחותיה באוזר, ברית-המוסדות תפסיד מכך. נראה, כי סיפוח כוותת איוּ מפריע להם במיוחד. בכתבת דיוון ארוכה של טאדים חוסיין

לא הוכיחו את העניין כלל, אלא רק נרמו שהוא מתנהג כערץ מהמורח הקדום.

בכתבה אחרת שהופיעה בסובייצ'יקארוסיה (גם כן באוקטובר), מסר חבר משלחת רוסית בبغאד תיאור נלהב על המצעד שנערך כאות לתמיכה במדיניות טאדים. מבון שהעיתון סובייצ'יקארוסיה תומך בקישור (schokon!) ומביע אהדה למלך האmix והקטן של ירדן. ישנה קבוצה קטנה, שמאלת מגורבצ'וב, הגורסת כי בஸבר המפרץ יש צורך של ירדן. העיתון משבצת קטנה, שמאלה מגורבצ'וב, הגורסת כי בஸבר המפרץ יש צורך בהשתתפות צבאית כלשהי של ברית-המוסדות במאץ לצד המערב. עיתון המציג דעה זו, הוא השבועון מסקובסקנוֹבסטוי, בו הציע אלכסי ארבטף שהשתתפות תreira על בסיס התנדבותי, ולא יתכן שבני מדיניות אחרות יסכו את עצם עבור האידאים עליהם אנו מצהירים. הוא גם משמע המלצה לברית-המוסדות לבטל את ההסכם עם עיראק. המעניין הוא, שההצעה הושמעה גם על-ידי גופים פוליטיים, אולם הם לא צוטטו בעיתונות הסובייטית באופן ברור. כך, לא דיווחה העיתונות הסובייטית על כך שבסתמבר המליך הסובייטי העליון של הרפובליקה הרוסית על ביטול ההסכם עם עיראק. והעובדת שכמה צירים בסובייט העליון של ברית-המוסדות שלאו עד כמה רצוי שימור ההסכם, כמעט ולא הזוכרה. הציג יאנאייב, שדיבר משך הדיוון, הזכיר בעיתונות ציר בלבד ולא מצאיר המפלגה הקומוניסטית לענייני חוץ. גם האלו לא באני, המשמש כראש כוחות ברית וארשה, ואשר השתתף בשיחת גם כן, הזכיר ציר בלבד. אני סבורה, שאילו הזכרת התפקידים אינה מקרית. ניתן לראות שגורבצ'וב הצליח להעביר את תהליך קבלת החלטות לגבי מדיניות החוץ מהמפלגה והוועד המרכזי של המפלגה לנשיא, ככלומר, אליו ולযועצים שלו. אנו יכולים לראות שנייה זה גם במקרים. יבגני פרימakov, שהוא יו"ץ מועצת הנשיאות בענייני מדיניות החוץ, נשלח לסאדים חוסיין בניסיון לתווך בין הצדדים. הגישה בפועל היא לא להתנגד לנוכחות האמריקנית במפרץ ולתמוך בחחלהות האו"ם, כולל החלטה 678 המאפשרת שימוש בכוח כדי להכריח את עיראק לסתגת מכוותה.

התפקידו של שווארטנדזה מחייבת על כך שהחשיבה החדשת במדיניות החוץ נתונה להתקפה מצד האלמנטים הימניים שהזכרו לפני כן. אם פרימאקוב ימונה במקומו, ייתכן שנראה נסיבות נספחים לערב את הגורם הערבי במשא ומתן להסדר. אג'י חשבה שגורבצ'יב ימשיך בכל זאת את שיתוף הפעולה עם המערב בנוגע למפרץ. לא אכן פה לביעית ה"דיסנטירליזציה" ברית'ה-המעוצות, ביחס להחלטות על מדיניות החוץ מאחר שהוא נושא שאינו ברור די. עם זאת יש לזכור, כי גורבצ'יב מנסה לבטום תהליכי אנטריפוגלי של נסיוון כל הרפובליקות להיפרד בו ומנית מעלה ברית'ה-המעוצות. בפועל לגבות את מדיניות החוץ עליו להביא בחשבון את האינטרסים השונים של הרפובליקות הללו. דוגמה בולטת לכך היא הגלם המוסלמי, המשמש כטענה נגד התערבות צבאית במפרץ, טענה, שאין לדעת את ערכיה האמיתי.

בסוף דבר, אני חושדת מעט בתכנינים האציליים של החשיבה החדשת: "Morality and politics don't always mix". אם נבחן את העניינים מעשית, נראה שהחשיבה החדשת שימושה כמכשור חיוני ליישם את המדיניות הסובייטית בஸבר במפרץ. גם אם תפוץ מלחמה במפרץ בעקבות הקروب תהיה ברית'ה-המעוצות במצב די חיובי יחסית לגבי שני הצדדים. מצד אחד, היא לא שלהה כוחות צבאיים לאזרע ולכל לא תסבול אבדות, היא לא תינזע על-ידי ארצות-הברית מפני שהגבירה את סמכותה של ארצות-הברית בהצעעה באוים بعد שימוש בכוח נגד עיראק. מצד שני, עיראק כנראה, לא תgeben חריפות נגד ברית'ה-המעוצות, השומרת עדין על קשרים דיפלומטיים עמה, ופעלה לדחיתת החלטות שנטקו באוים נגד עיראק.

תחום נוסף שברית'ה-המעוצות הרוויחה בו באמצעות המדיניות במפרץ הוא קבלת אישור הכניטה לתהליכי השלום במזרח-התיכון. בהצהרה משותפת של בוש וגורבצ'יב בהלטינקי, הוסכם ביניהם כי לאחר הפתרון לஸבר במפרץ, על ברית'ה-המעוצות להשתתף יחד עם ארצות-הברית ומדיניות נוספות בחיפוש פתרונות לביעות אחריות באזרע, כגון הסכוז הערבי-ישראלי. ההצלחה של ברית'ה-המעוצות היא בכך, שקיבלה את הסכמת ארצות-הברית למעורבותה בתהליכי השלום, שיאפה אורך שנים של ברית'ה-המעוצות. אם אכן יימצא פתרון לஸבר במפרץ, יש לצפות שברית'ה-המעוצות תלחץ בעניין תהליכי השלום באזוריינו.

לסיום, כמה מילים על הכלכלת. לדעתי, רמת המחדה הנמוכה בברית'ה-המעוצות, הנמצאת בפער עצום לגבי עושר במשאבים טבעיים ואנושיים, נובעת מבעיות הריכוזיות בצוותם עם בעיית האספקה שאין פעולות - זהה אינה בעיה פוליטית. הסיבה שדבר אינו

עובד היה אי-המעבר לכלכלה שוק. לא ברור האם גורב'צוב מאמין במרכזיים ולניניזם, מכל מקום היה עליו להפטיק את השיטה הריאויזית, או לחלופין לדאוג שתפעול. בסופה של דבר זהה אכן החלטה פוליטית. גורב'צוב מהטס, מפחד שיאבז את השלטון, במדיניות החוץ הוא זקוק לשוראי מהמערב, וכך הוא חייב למכת קראנותו. להערכתי, תהליכי הפרטורייה והגלאסנות יצאו מכלל שליטה. הוא החל בהם בלי לעשות شيئاים משמעותיים, הגלנסנות מאפשרת את הביקורת החופשית אבל לא אפשר למנגנון הכללי לפעול בדרך חדשה.

עמי חזן

העולם השלישי - היבטים כלכליים

נושא העולם השלישי רחוב מדי למסגרת מצומצמת זו ולכן אדון בעיקר באפריקה. חלק מהתהליכים שיוצגו מטהאים למדינות רבות, באסיה ובאמריקה הדרומית ובחוקים שונים של המזרח-התיכון. בעקבות סיום המלחמה הקרה והמשבר במפרץ אנו רואים באפריקה ובאזורים אחרים של העולם השלישי, שני תהליכי מנוגדים הקוראים בו זמניות. הראשון, הוא תהליך של הפיכת אזורים גדולים יותר של כדור הארץ לשולטים (מרגינליזציה) בתחום המערכת הכלכלית העולמית. בעקבות הדוד-קוטביות העולמית מתחילה להתרפה סביב הנושא תיאוריות של דיפוזיה. מחד-גיסא, עדים אנו לתהליך חמוץ מאוד, התרכזות מן המרכז של חלקים ניכרים של העולם השלישי, ומצד-גיסא, לתהליכי של ליברליזציה מסינית ומעורבות יתר של מדינות המערב, בעיקר ארצות הברית, הפעלת לפי תיאוריית הדוד-קוטביות המתחילה להתרפה עכשו.

יש כאן פרדוכסים עקרוניים, שלא אוכל לדון בccoliום מפאת קוצר היריעה. ואთאר בקצרה את הביטויים המרכזיים של שתי התופעות אלה הקוראות בו זמניות, תוך הבלטת הפרדוכסים העומדים בפני מדינות העולם השלישי, ומדינות אפריקה במיוחד. טענתי העיקרית היא, שמצב הדברים מהיביך חסיבה שונה בתכלית מזו שהיתה קיימת עד עכשיו והובילה לעולם הנמצא בין ליברליזם בעיתי ביוטר, לבן מרקנטיליזם בעל תופעות שליליות. לדעתני, אין לנו עדין הכלים להתמודד עם השאלות הללו.

מדינות אפריקה ומדינות העולם השלישי נמצאות באיזו עדין בין מדינת השוק והמערכות הבינלאומית. הבעיה עצה חריפות במיוחד, והפתרונות הכלכליים והפוליטיים אינם ברורים כלל ועיקר. את הדיוון בעיתונות הכתולה אונחיל בפעולת הברור יותר - תהליכי המרגינליזציה, או בשמו החדש העידן הבתר ניאוקולוניאלי, מונחים שימושיים בו יותר ויותר. לתהליכי של בתר ניאוקולוניאליים יש כਮון היבטים כלכליים והיבטים פוליטיים, ואפתח בהיבטים הכלכליים. מדינות אפריקה מייצרות כיום כמחצית ממה

שייצרו לפני עשר שנים. אם לפני עשר שנים יוצרה אפריקה 7 אחוזים מהייצור הגלובלי, כולם היא מייצרת פחות מ-4 אחוזים. הייצור האפריקני, בעיקר של חומרי גלם, במידה רבה חקלאיים, פחות בהדרגה בגליל ירידת הביקוש בעולם המתוועש. לרוב מדינות העולם השלישי אין נפט ולכון אין להן אפשרות לשחק את המשחק העיראקי. ירידת הביקוש לייצור האפריקני מביאה לנסיגה של גורמים זרים מהשוקות באפריקה (אפילו יפן, שבמעבר ציינה ללא תנאים בגלל הצורך להיפטר מכיסי וממוצרים) ובחלקים ניכרים של אמריקה הלטינית ואסיה, רוחניות ההשקעות זרות באפריקה ירדה מכ-30 אחוז בשנות השישים לפחות מ-2 אחוזים כulos. העדר הכספיות כלכלית בהשקעות ביבשת האפריקנית היום מביא לנסיגה איטית ומשמעותית של גורמים כלכליים זרים מאזורים נרחבים של העולם השלישי. לדוגמה, אם בתחלת שנות השמונים, היו 15 בנקים פנימיים שלחמים טנפים בקניה, היום נשארו רק שניים. זהו תהליך בו רוב המדינות המתוועשות מוצאות פחות ופחות עניין במה שתרחש ברוב מדינות העולם השלישי, מה שביא בשנים האחרונות להזנחה כמעט מוחלטת.

התהליך שהחל לפני תום המלחמה הקלה, הוא אציג עם סיום. ככל מתפעלים מפирוק האימפריה הסובייטית וכל תשומת הלב הכלכלית מופנית כלפי מדינות מזרח אירופה, כדי להעביר בהן תהליכי ליברליזציה כלכלית ורפורמה פוליטית. יותר ויותר מפנים אליהם את ההשקעות ואת הסיוע, על חשבון אזורים אחרים הנמצאים במצוקה כלכלית קשה.

המשבר במפרץ הפרסי החריף את הבעיה. הוא העלה בחודשים האחרונים בכמה אחוזים את מחירי הנפט ביבשת. וזה היסוד המרכזי והחשוב ביותר בייצור האפריקני כולם, והתוצאה - הדדרות כלכלית המלאה בחומר עניין. התמורות באזור אירופה החלו ביציאה הדרגתית של ברית-המועצות ממערכות בסיסוכים אזריים, רובם כוללים במדינות העולם השלישי. זהו ההיבט הפוליטי של הבעיה, שינוי את המצב הפוליטי והכלכלי וגורם למשברים פוליטיים עמוקים ברוב מדינות העולם השלישי, ללא כל התיחסות בתקשות, למעט מדינה כמו עיראק, היכולת לשחק את המשחק המركנילי החדש המוצע את העולם המתוועש. ליבוריה הייתה במלחמה ומה שרואים זו שורה או שתים בעמוד האחוריו. סומליה נמצאת בעיצומו של משבר יכול להביא לשלוון את המודדים. במדינות אחרות כמו סודן יש זעוזים עמוקים. אתיופיה נלחם באירטريا כבר 30 שנה, והמלחמה החוריפה ב-5 השנים האחרונות. הכל נשכח בעידן הבתר ניאוקולוניאל, שלפי התיאוריה הזאת איש אין מעוניין בנושא: לארכות אלו אין נפט

כמו לכויות ולביראך. בכך יש השלכות כלכליות חמורות ביותר, הנבעות מהעדר עניין פוליטי, המפחית את הנכונות לטפל בשאלות כלכליות: זהו מוגל קסמים שליליים שמרכיביו מחזקים זה את זה. תהליך המרגניזציה מבЛИט את הקשר חזוק בין תהליכיים פוליטיים כלכליים במיוחד כשהמדובר במדינות העולם השלישי. התהלך מdaemon מאד את מנהיגי מדינות אלו (שלא כולם דיקטטורים) לאחר שאין להם מרחב לתמרון כלשהו במערכת. תהליכיים אלה מחייבים את יכולתן של מדינות רבות לעבוד בתחום כללי השוק, בעודו שלאחר המלחמה הקלה. לראשונה מוח מתנים שונים להתחלה דיס-אינקorporציה מהמערכת הכלכלית הגלובלית של מעלה ממאה מדינות עצמאיות. התהלך מלוחה בעוני, הדחקה והזנחה נוראים של מאות מיליון אנשים, וזה מימד אנושי חשוב ביותר. התהליכיים של דיס-אינקorporציה ומרגניזציה מחזקים את הנטייה לראות את הדיפוזיה הגלובלית בעודו שלאחר המלחמה הקלה. העניין מורכב עד יותר מאשר שבאותו זמן עבר על אפריקה ומספר אזורים של אמריקה הלטינית ואסיה תחלה נסף, התהלך של מעורבות ותלות יתר בגורמים חיצוניים, עם התערבות הגורמים האלה במבנה הכללי והפוליטי של אותן מדינות. התהלך נקרא ניאו-קולוניאליים חדש (להבדיל מהבר-ニアוקולוניאליום). לעולם שהמבנה המרכזי שלו הוא ההנהגה האמריקנית, שהיא גם כלכלית, צבאית ופוליטית, יש באזורי רוחבם של העולם השלישי ביטויים כלכליים ופוליטיים מעוניינים מאוד.

כפי שכבר ציינו, התהלך שהתחילה לפני סיום המלחמה הקלה, התעצם בשנתיים האחרונות: תלות כמעט מוחלטת בגורם חז. החוב החיצוני של מדינות העולם השלישי בעשור האחרון עלה לאין שיעור. הנזונים האפריקניים מראים, שה חוב החיצוני של אפריקה הדורומית לטהרה שהיא באמצעותן שנות השבעים 50 מיליארד דולר, הגיע היום לכ-70 מיליארד דולר. זו תלות רצינית מאוד, הנזונים באמריקה הלטינית גבוהים הרבה יותר, אלא שה חוב האפריקני, להבדיל מה חוב הלטינו-אמריקני הוא ברובו חוב ממשלה. 80 אחוזיו נובע מן המשבר במפרץ, ועם העלייה במחירים הנפט תחריף קרוב לוודאי הבעיה.

התוצאה, מעורבות גוברת של קרן המטבע הבינלאומי והבנק העולמי במבנה הכלכלי ובמדינות הכלכלית של מרבית מדינות העולם השלישי. אלו הן ריפורמות כלכליות, המכוננת "Structural Regiment Programs" (S.R.P.). אט ב-1980 קיבלו רק שתי מדינות באפריקה את הרפורמות האלה, הימים מדבר ב-28 מדינות, ללא התchingיות לתנאים של קרן המטבע היו מוכראות למלי. בסיס התנאים של קרן המטבע והבנק

העולם, מונחות ליברליזציה כלכלית עם תיאוריות תעשייתיות חדשות של שוק חופשי, המשולבות בדרישה חד משמעות לעירicit וריפורמות מבניות. הוצאה ככל האפשר של המדינה מתוך השוק, מביא לפודינג: כדי להשיג אשראי צרייך לקבל את תנאי קרן המطبع והבנק העולמי, אם מקבלים תנאים אלו מחלישים את הגורם החשוב ביותר בערך החדשינוים שיש לעורך כדי לשפר את המצב הכלכלי ואת התחרות של מדינות העולם השלישי בשוק החדש. במילים אחרות, המגמה הפוליטית מאחוריה המגמה הכלכלית של קרן המطبع, היא הוצאה המדינה מהשוק. אבל אי אפשר להוציא את המדינה מהשוק אם היא המרכיב המרכזי בהפיכת הריפורמה. זהו הפודינג האורתודוכסי החוזר על עצמו מדי יום ביום בbijות העולם השלישי. יוצא דופן הוא המקורה של גאגנה שה策ילחה בריפורמות המבניות על-ידי שילוב של שלושה גורמים:

(1) נכונות להכיר במסבר ובצורך לתיקון.

(2) בידוד הטכנוקרטטים מלחצים פוליטיים.

(3) חיזוק המדינה ומנגנון המדינה על-ידי מתן אוטונומיה להנאה ושחרור מלחץ האליטה שנמלטה מן הארץ.

בשנתים האחרונים, הוסיף קרן המطبع והבנק העולמי תנאים פוליטיים לתנאים הכלכליים ולדרישה לריפורמות מבניות. בדו"ח האחרון של הבנק העולמי בנושא אפריקנים (שהתפרסם לפני כחצי שנה), יש דרישת ליברליזציה פוליטית בתנאי להמשך קבלת אשראי מקרן המطبع ומהבנק העולמי. כמובן, יש הבנה בוושינגטון ובמוסדות כלכליים בינלאומיים, כי קיים קשר הדוק בין ליברליזציה כלכלית לכתיבי קרן המطبع ויש ניסיון להכתיב את השינוי. רק שלא שמו לב לעובדה שקבלת כתיבי קרן המطبع והבנק העולמי הגדילו בצורה ניכרת את הבעיות החברתיות בכל המדינות האפריקניות, וגרמו ללחיצים לדמוקרטייזציה הבאים מחוגים עמיים, והפטרון של מדינות רבות באפריקה מעבר למשטרים ורב מפלגתיים אין בו לא ליברליזציה פוליטית ולא דמוקרטייזציה. זו הסיבה לתהיליך המנגד של מעורבות והתערבות של גורמים כלכליים חיוניים במבנה הכלכלת ובכיווני מגמות השינוי הכלכלי במדינות רבות בעולם השלישי.

תיקן החלהשת המדינה עצמה באזוריים אלה.

נקלענו לדירה של פודינגס, מצד אחד, פריפרלייזציה שלאאפשרת לעולם השלישי לתמן בשוק. מצד שני, התערבות המחלישה את המדינות האלה כלפי פנים וכפוי חוץ. סיום המלחמה הקרה והמשבר במפרץ מחריפים תחilibים שהייתה עדיהם בהם עבר ושיש להם ביטויים בעיתויים מאוד באזוריים נרחבים של אפריקה, אסיה ואריקה הלטינית.

אי אפשר לנתק את הטיפול הכלכלי מהטיפול הפוליטי. יש לעשות את שני הדברים בו זמנית, מה שצריך חשיבה במונחים של כללה פוליטית (הנירה למעטם בלבד), וחשיבה של ויסות. ובאים תוחים מה יקדים את מה - ליברלייזציה כלכלית או ליברלייזציה פוליטית. ושאלת חוויסות נכונות הסוגיה של חברה אזרחית, שצרכה להתמודד עם מבנה חדש על-ידי מנגים כלכליות ופוליטיות.

הוינו כוח מתקיים באפריקה ומהוצה לה. תנאי שלishi שיש לחשב עליו הוא השילוב הנכון של התויות לגורמים מקומיים וגורמים בינלאומיים. ההפרדה בין יחסים בינלאומיים לבין פוליטיקה השוואתית היא أولי אחת התוצאות החשובות ביותר של העידן החדש. טשטוש הגבול בין היחסים הבינלאומיים לבין הפוליטיקה הפניםית, מצרך כלים חדשים. בנושא זה היתי רוצה להזיר מפני פזיות. יש כאן תהליכי הסתרים וזה את זה עם השלכות שונות מאוד, ואין פתרונות קלים. אופטימיות ופסימיות אינו במקומות, ולכן יש לנו אתגר ואין לנו מיצאות.

אחד חורי

יפן - היבטים כלכליים

אם הביעות של אפריקה הן כאבי העניים, הרי ביפן של הזמן האחרון זהה מובכת העשירים. למעשה, יפן מנוקדת המבט של ההתפתחות הכלכלית, היא מעין בבואה הפוכה של אפריקה.

את הייחוס לכמה היבטים של סיום המלחמה הקרה ושל המשבר במפרץ, הבולטים במיוחד בהקשר של האפיקונים הכלכליים של יפן, לאור האפשרויות לשימוש המשבר. אראה את השלכותיהם על היבטים הכלכליים של יפן.

אפיקונים רבים מזכירים את יפן בתואר מעצמה כלכלית (ודאי שאין מקומה בעולם השלישי). הכללה של יפן היא השניה בגודלה בעולם. ליפן יש מאזן מסחרי חיובי הגדל ביוטר בעולם. מאז סוף 1986 נמצא יפן בתהליך של צמיחה כלכלית בלתי פסקת (כבר מדברים על שבירת השיא בתקופת "אייזנגי בום" - צמיחה כלכלית במשך 57 חודשים). יפן היא האשראית הגדולה ביותר בעולם, היא מלאה כספים למדיינות אחרות, והדבר בולט במיוחד לגבי ארצות-הברית. יפן היא אחת המשקיעות הגדולות: יפן היא נותנת סיוע ישירות למדיינות אחרות (בהיקף גדול במיוחד למדיינות המפותחות). יפן היא נותנת סיוע החוץ הגדולה ביותר בעולם. לכל הדברים האלה יש לתת את הדעת כאשר מנסים להעיר מה תהינה ההשלכות בתיחס הכלכלי.

במתן האפיקונים של המשבר במפרץ ושל סיום המלחמה הקרה יש להתייחס ברצינות לשאלת מה יהיה מעמדה של ארצות-הברית בעקבות המשבר במפרץ, האם תצא מחזקת המשבר, או שמעמדה הבינלאומי יתרער. והאם בכלל אפשר יהיה להגדר את התוצאות במונחים של ניצחון או של הפסד מנוקדת מבטה של ארצות-הברית. להתנגדות ארצות-הברית יכולה להיות השפעה רבה על יפן בכלל היחסים הכלכליים הייחודיים בין יפן לבין ארצות-הברית. בעבר נהוג היה לומר שכאשר ארצות-הברית מתעטשת (מבחינה כלכלית) יפן מקבלת דלקת ריאות, מה שאינו נכון. מכל מקום

היחסים הכלכליים בין שתי המדינות הדוקים ביותר, ובuet ובעונה אחת מוגדרים עלי-די' רבים כיחסים בעיתוניים. המתח בין שתי המדינות, בא לדי' ביטוי בצורה בולטת בפרט במאון המשחררי לטובת יפן, הנמצא כבר כמה שנים בסביבות 50 מיליארד דולר. בחודשים האחרונים ישנה ירידה מסוימת, עם זאת המאון המשחררי השלילי בולט יותר. ישם גם היבטים אחרים, סמליים יותר, הקשורים בתחום ההשקעות והרכישות ביותר. של חברות פניות בארצות הברית, הפוגעות לעיתים ביצוף הנפש הלאומית והלאומנית של האמריקנים. הדבר בא לדי' ביטוי, בזמן האחרון, בשיחות נוקבות בין יפן לארצות הברית, הידועות בשם "Structural Infediment Initiative" (S.I.I.). אלה שיחות המתייחסות לנורמים המכשולים ביחסים הכלכליים בין יפן לבין ארצות הברית, שמוקרים לא בחומרות מכס אלא בגיןם הקשורים לבניה השוק ולמבנה המערכת הפוליטית ביפן. בין היתר עלתה בשיחות בעיתות העוני, ורישת האמריקנים מיפן להוציאו מהטליג על תשתיות תברית כלכלית שתתמודד עם הבעה. לדעתי, זה היבט שאם נדע את התשובה עליו יוכל להתנבה על ההשלכות הכלכליות ביפן. בעיה נוספת היא זמינות אספקת הנפט מהמורדות התייכן. כידוע, כל הנפט שצורכת יפן מיובא.

הנפט מהוועה 56.5 אחוז מכך כל מקורות האנרגיה שיפן צורכת, כאשר 2/3 מהנפט המיובא מכוון במדינות המפרץ. יפן מובילה במאזים לגונן את מקורות הייבוא של הנפט שלא, במאזים לגונן את מקורות האנרגיה ובמאזים לחסוך בצריכת נפט עלי-די' פיתוח שיטות יעוץ הזרוכות פחות אנרגיה. מבחינה זאת יפן אכן הקטינה במידה מסוימת את תלותה בנפט מהמורדות התייכן. אבל תחזיות של מיטי' (משרד המשחר והתעשייה המפורסם והאדיר), איןנו מעודדות כלל, מכיוון שלפיהן עד שנת אלפיים, יגדל הביקוש לאנרגיה פי ארבעה מהגדיל באספקת אנרגיה ממוקורות חלופיים (כמו למשל גاز טבעי ומוקורות אנרגיה לא גרעיניים אחרים). נוסף על כך יש ביפן גם תנויות להקים, עד שנת אלפיים ועשר, ארבעים תרגנות כוח גרעיניות חדשות. מצפים שהתקנית הזאת תיתקל בקשיים בغال התנגדות פוליטית פנימית, لكن התמונה לגבי העתיד ביפן אינה ורודה במיוחד.

ראוי לציין, שבニアוד לבלה הנוראה שאחזה ביפן במשמעות הנפט של 1973, הפעם התגובה הפנית שקופה בהחלט. יפן יש כיום עתודות ל-142-140 ימים. חלקו עתודות ממשתיות וחילקו של השוק הפרטני. כידוע, סעודיה האיצה את תפוקת הנפט, והשלימה במידה רבה את החסר: כ-11 אחוז מיובאו הנפט של יפן. כלומר עיראק וערב הסעודית סייפו ייחדיו ליפן כ-11 אחוז מהנפט שלה. כך, למורות הנזק שנגרם ליפן מהמשבר הנוכחי

בגלל העלייה במחורי הנפט ביפן, התזונה עלייה זו על-ידי גורמים אחרים, כמו העלייה בשער החליפין של הין, שעור במקצת להקחות את חודה של הבעיה.

אבלוּר עתה להיבט הקשור לשוף המלחמה הקרה, לשאלת פחוות צפופה: האם וכי צד תשלבנה מדינות מזרח אירופה באירופה ההולכת ומתאחדת מבחינה כלכליתנו והאם השילוב של מדינות מזרח אירופה יהיה כורך בהთארגנות כלכלית של אירופה כלפי כוחות כלכליים אחרים, כמו למשל ארצות-הברית ויפן או שהתהלך של הרחבות אירופה ושילובם הכלכלי של מדינות מזרח אירופה במערכות האירופיות תתרחש ומתתקדם بد בבד עם שמרות הפתוחות וניסיון לשטר פעה עם יפן וארכזות-הבריתו כלומר, מסגרת של מערכת כלכלית עם שלושה קטבים הולכת ומתקבשת.

יחס יפן ברית-המוסצות, כמו גם עם מזרח אירופה, הושפעו מבובן מהמלחמה הקרה. הפרישה המוגברת של עצמה צבאיית סובייטית במערב הרחוק שהיתה פרי התפתחות של כמה שנים מסוף שנות השבעים ושות השמונים, הוגדרה על-ידי היפנים כגורם מאיים בדוקטרינת הביטחון שלהם. היפנים, שחיפשו זמן רב את האויב הפוטנציאלי (כפי שהם קוראים לו) שנגדו יש להערך (למרות סעיף 9 העיגוני בחוקה הנוגע בשאלת הבטחונית), מצאו אותו בדמות הרוסים בצפון - כובשי האיים הקיריליים (השתחמים בצפון כהגדותם). תביעת יפן ליריבונות על האיים האלה יוצרת מתח ביחסוני ופוליטי בין שתי המדינות, שפוגע בהיקף יחסי המתח ובউצמת היחסים הכלכליים בין שתי המדינות.

בהקשר זה יש לומר, כי גם ברית-המוסצות וגם יפן רואות פוטנציאל כלכלי רב בשיתוף פעולה ביניהם; במיחוד בפיתוח אוצרות הטבע בסיביר, ובהקמת מפעלים שונים לפיתוח בסיביר גם ברית-המוסצות וגם יפן יכולות להיבנות מהם. אבל, עד עכשיו נוץ'ל הפוטנציאל הזה באופן חלקי בלבד. לגורמים פוליטיים יש השפעה על קצב ההתפתחות. יש להוסיף ולומר, כי העובדה שמערכות היחסים הכלכליים בין יפן ובין ברית-המוסצות לא הגיעו לרמת ההתפתחות שנייתן היה לצפות לה, על פי הפוטנציאל הטמון בהם, נובע לכך שהיפנים זהירים מאד כלפי מצב הכלכלת הסובייטית, במיחוד המגזר הפרטני המטייל ספק בקיומה של תשתיות כלכלית סובייטית היוכלה להגיב ולשற פעה עם יוזמות כלכליות יפניות. סחר החוץ של יפן עם ברית-המוסצות מפותח בשיעור רב יותר מאשר סחר החוץ של מדינות אחרות בנאטו'ו עם ברית-המוסצות. גם בתקופה שהיו מתחים בטחוניים ופוליטיים, כאשר המערכת הכלכלית היתה מסוגלת להגיב בצורה חיובית ניכרת עלייה בסחר. וכך, אין לצפות לדעתו להשלכות כלכליות מרוחיקות לנוכח

משמעותה של המלחמה הקורה, כל זמן שהכלכלה הסובייטית לא תעלה על פסים של מגור הפרטיב בין יפן יהיה כדי להשיקו בו, ולראיה רק 33 מפעלים משותפים קיימים בין יפן ובין ברית-המעצות ואין סימנים לעלייה במסטר הזה.

אני איני מקבל את הדעה הרווחת, ש הממשלה יפן מנהלת את המשק וכיולה באמצעות משרד המסחר והתעשייה להכטיב למגזר הפרטיזני דפוסי התנהגות. כפי שאפשר היה לצפות מהברית מדיניות החוץ של יפן, יפן מלאת תפקיד קטן ביותר במסטר במפרץ. למעשה החידוש שבהצטיפות יפן למדיניות הגינוי של עיראק ולעיצומים שלושה במפרץ. לאחר מכן המשבר במפרץ, יפן אינה עשויה דבר. היא אינה שולחת כוחות ואינה נוותנת כסף. לדעתם של האמריקנים הסכם שיפן נתנה קטן מדי, מאוחר מדי וניתן בקצב איטי מדי. ארצות-הברית משותת למשעה את האינטרסים של יפן.

לסיום, אנסה להעיר בקצרה את תוכאות המשבר במפרץ. אפשרות אחת היא שסטודנט חוסיין יטוג לאחר שתימצא נסחה המאפשרת לשמר על כבוזו. פירוש הדבר, ארצות-הברית יוצאת מנצח ומחזקת, מנהיגותה בעולם מתחזקת והביטחון העצמי של יפן מתחזק גם הוא. אפשרות שנייה היא שתפרוץ מלחמה והקוואליציה בראשותה של ארצות-הברית תנצח במחיר נמוך בנפש וברכו. הניצחון כולל העדר פגיעות רציניות בשדות הנפט במדינות האחوات של המפרץ זהה כМОון תורם לחזוק מעמדה של ארצות-הברית, ולהזוק המעדן ההגמוני - פוליטי, כМОון עם השלכות כלכליות. אפשרות שלישית היא שארצות-הברית תרתקע ותמצא נסחה גואלת לשמר על כבודה של ארצות-הברית, אבל למשעה סದנט חוסיין יוצא מהזק, יכולתו להכתיב את כמיות ייצור הנפט דלה. אפשרות רביעית - תפוץ מלחמה, הקואליציה תנצח עם הפנימית בארצות-הברית. שדות הנפט בסעודיה, עיראק, ובארצות הברית המפרץ, שהן המדינות העיקריות שספקות נפט ליפן, ייהסו. אלה הן ארבעת האפשרויות. בשתי הראשונות מעמדה של ארצות-הברית מתחזק, מובטחת זרימת נפט, וצפויים מתחים ביחסים בין יפן ובין ארצות-הברית בגל המערבות המוגבלת של יפן בקואליציה. אפשר להניח שיפן תצטרך לשלם מחיר. המחיר יכול להיות בכיסף, במימון גבוה יותר של כוחות ארצות-הברית ביפן, וצפואה גם מדיניות ליבורלית יותר כלפי היחסים הכלכליים בין יפן לבין מדינות אחרות. ויתורם רבים יותר בשיחות ה-I.I.S. בין יפן לבין ארצות-הברית. בשתי האפשרויות האחרונות, מתעורר מעמדה של ארצות-הברית, נוצרות מגמות מדיניות הסתגרות, המובילות במידה רבה של פרוטקציוניזם

בארצות-הברית, המשך המיתון בארצות-הברית ובמדינות אחרות, פגעה בסחר בין יפן לבין ארצות-הברית, פגעה במדינות אחרות, ובעצם במערכות הכלכלה הבינלאומית, שתוספי על הקשיים שנתגלו בשירות גג אשר הסתיימו לאחרונה ללא הישגים. רוחותה הכלכלית הבינלאומית של יפן תלואה במידה רבה בסחר חופשי של המערכת הבינלאומית, ברוחותנו ובהתפתחותן הכלכלית של מדינות אחרות.

חימס ברקאי

ארצות המפרץ - היבטים כלכליים

בדיוני השתדל למקם את משבר המפרץ בהקשר של המשק העולמי, תוך התייחסות מיוחדת למפרץ עצמו. לצורך הדיוון בomidת הכלכלי אגנich מספר הנחות פוליטיות, אשר בולדיהן לא ניתן להציגו למסקנות כלשהן. מדובר בשושה תרחישים אפשריים: הראשון כבר אירע למעשה - המתנה ממושכת (עד דצמבר ינואר). השני, סאדאם חוסיין ינצח ניצחון פוליטי (ニיצחון פוליטי לדידי כולל גם נסיגת מכוחית וויתור על האיים, בעיקר על שדה הנפט של רומלה). השלישי, סאדאם חוסיין יזכה שוק על רק (זה התוריש השלייש של כי אניאמין שהוא יקרה).

במאמר מוסגר וצוני לציין, שהחשיבות אשר מייחסים לשדה הנפט של רומלה כאלו עליו תkos וטיפול כלכלי עיראקי, אין לה על מה לסתוך. עיראק אינה מלאאת את מכתש שלושת מיליון החביזות ליום של הסכם אופ"ק האחרון בוגל כשור היוצר הירוד שלה. היא מעולם לא ייצאה יותר שלושה ורביעי מיליון חביזות. בקצב התפוקה הנוכחי יש לה עד 97 שנות תפוקת נפט, גם ללא הנפט הכווייתי. גם אם תפיק בקצב של שישה מיליון חביזות נותרו לה חמישים שנות תפוקה. לכן כל התיאוריה בדבר רומלה כבסיס המשק העיראקי, טוביה לעתונות וליחסים הצבורי. אבל זאת אינה הבעיה, ולדעתי גם אינה הסיבה לפליישה.

אחוור להקשר של המשק העולמי. מיד לאחר פרוץ המשבר ניכאה העיתונות בעולם משבר אנרגיה שליש, כדוגמת המשבר של שנות השבעים, כאשר עד היום מייחסים את מה שקרה בשנות השבעים במשק העולמי, לmspבר האנרגיה. לדעתני, לmspבר האנרגיה הייתה השלכה על קורות שנות השבעים, אבל אין לייחס לו את הכל. במבט על נתוני עליית מחירי הנפט בשנות הששים אפשר לראות, שהעליה הייתה מתונה מאוד והתרחשה במשך חדש וחצי בלבד. ובכל זאת ייחסו לווזה או חשיבות מרובה. כך קורה

* הנתונים מתייחסים לתחילת הרבעון השלישי של שנת 1990.

נס היום, במשמעותו הנוכחי, דבר הנובע מהעדר מעקב. כבר בראשית הסכסוך, טענתי שעליית מחירים הנפט אינה ממשונית. בעקב אחר הנתונים אפשר לראות שבראשית שנות התשעים ה策ילה אופ"ק להחזיר את מחיר הנפט לתוחום של 20, ו-21 דולר ל夸יט. אבל כבר ביוני-יולי ירד המחיר ל-16, 17 דולר ל夸יט. מיד אחרי הפלישה המהיר זינק ל-25 דולר. ואחר כך בשלב מסויים, השלב שאליו התייחסתי, הוא היה אפילו בסביבות ה-40 דולר ל夸יט. עשוין, למרות המשבר במפרץ, חזר המחיר לתוחום שבין 27 ל-28 דולר ל夸יט. מה שחשיבותו נבעה מההראות, שהמחיר מראה קודם כל על חולשת שוק הנפט - אפילו מחיר של 40 דולר מראה על חולשת שוק הנפט ולא על עצמת היוצרים. הדוגמא של פשטונה מאוד. על פי מדד מחירים הנפט הולמי במחירים קבועים של 1990, ניתן לראות שהמחיר הריאלי של נפט (זההינו מחירים קבועים של נפט גולמי, מ-1950 עד הרבע הראשון של 1990) בין סוף שנות החמשים ועד שנות השבעים ירד ירידת של 35 עד 40 אחוזים, ולדבר זהה נדעה חשיבות מרובה.

לאחר מכן, ישנה הקפיצה הגדולה הנקראות אופ"ק מס' 1, ולאחריה התיצבות. ואז, הקפיצה השנייה הנקראות אופ"ק 2 (בעקבות הדחתה השאה של איראן). אחר כך מלחמת איראן עיראק. ב-1990 חזר מחיר הנפט הריאלי (אחרי מפולת מחירים) לסדר גודל המקרים של 1973. מחורי השיא היו בשנות השמונים המוקדמות, כאשר מחיר הבית נפט (במחירים 1990) היה בערך 60-62 דולר. ככלומר, כאשר המפרץ הפרסי נתן במספר, גם אם המקרים עולים בזמן קצר ל-40 דולר, הדבר מצביע לא על הכוח והגודל של היוצרים אלא דזוקא על חולשתם. הדבר מתבטא גם בתנאי התפוקה והיבוא. בשלב הראשון אפילו אס עיראק וכיווית יוצאת ממעגל הייצור (היצור של שתיהן היה בערך 6 מיליון חיוביות), היה עדף כושר הייצור במקומות האחרים גדול יותר מאשר אובדן התפוקה של שתי המדינות האלה. لكن היה זה רק עניין של זמן קצר עד שההתפוקה החלופית תעלה. נניח ששעדייה, שייצרה אז 5.5 מיליון חיוביות ליום בערך, מייצרת עכשיו 8.5 מיליון חיוביות, וכך נצואלה, אינדונזיה והשאה. כדי להבהיר את סדר הגדיל בהם מדבר, מכירת מיליון חיוביות יлом ב-20 דולר החבית, פירושה תקבולים של 7.2 מיליון דולר לשנה. וכן, כשمتധיכים לעיראק, מדובר במכירה של קרוב ל-3 מיליון חיוביות ליום שפירושן תקבולים של יצוא הנפט הנאמדים בכ-20 מיליון דולר לשנה. אם המחיר היה עלה על פי דרישות אופ"ק ל-24 דולר (כ-20 אחוזים), פירושו עברו עיראק 4.5 מיליון דולר לשנה נוספים. זה אולי המקום להפנות את תשומת הלב לנטיון הייצור.シア התפוקה של אופ"ק היה ב-1976 כ-32 מיליון חיוביות ליום.

המשבר הגיע מכיוון שאופ"ק הפיק 24 מיליון חביות ב-21 דולר החבית. הורדת המהירים מחייב שחים רצוי להגעה אליו, 17 מיליון חביות ב-24 דולר החבית. וזה המקום להסביר מעט על תפוקתו של קרטל. קרטל הרוצה לנסתן לקבוע מחיריים, צריך לשלוט על הכמותיות. אופ"ק הצליח פעמיים להעלות מחיריים, לאחר צירוף הנسبות של שנות השבעים המוקדמות ויציאת איראן מהמשחק לאחר מכן (בימי השאה היה יקרה 6 מיליון חביות, ואילו היום היא מפיקה 3 מיליון חביות בלבד, הירידה בכשור התפקידו לאחר 10 שנים מלחמה עם עיראק הביא לאובדן מקומה בשוק), היה מצב בו לא צריך היה הקרטל לחלק מסות, כל אחד יכול היה להפיק נפט לפי יכולתו ולמכור במחיר השוק. צירוף הנسبות בין ביקוש והיצע, הביא להגדלת העיד. צירוף נسبות אשר לארצות-הברית היה בו תפקיד מפתח זה ב-1973, הן ב-1979 והן במפלות המחיריים הנוכחיות. זאת לאחר שארצות-הברית היום עדין צורכת בשליש מצריכת הנפט העולמית. ככלומר, זה שוק גדול מאוד שהקוות אותו משפיעות על העולם.

אופ"ק ייצר 23 מיליון חביות ב-1983. ברבע הראשון של 1990 הם ייצרו קרוב ל-24 מיליון חביות נפט, כל הייצור בעולם היה אז 63.5 מיליון חביות. העולם - הכוונה לא הגוש הסובייטי (ברית-המועצות עצמה צרכה 51 מיליון חביות). ככלומר, אופ"ק כרלו מספק בערך 49 אחוזים מהצריכה העולמית. אבל המפרק הפרסי הפיק ברבע הראשון של 1990 כ-16 מיליון חביות, או במילים אחרות, עד 30 עד 32 אחוזים מצריכת הנפט העולמית.

זו הנקודה החשובה, המראה גם את החשיבות היחסית של המוזרח-התיכון בשנות השבעים, עם פרוץ המשבר. כוחו של אופ"ק היה לעין עירך וב יתר. אופ"ק הפיק ב-1973 11 מיליון חביות - כאשר צരכת העולם ללא הגוש הקומוניסטי הייתה 47 מיליון, במלחינים אחרות כמעט 60 אחוז מצריכת השוק העולמי לנפט. כוחו של אופ"ק ירד והוא כוחו של המוזרח-התיכון. זה היה המפרק הפרסי, זה היה מקור המשבר. כאשר הביקוש מאפשר מכירה במחיר שקבע הקרטל כל כמות אינה מהווה בעיה. אבל כאשר תנאי הביקוש אינם אפשריים זאת, בדיק שמו המצב הכספי מראשית שנות השמונים, קרטל הרוצה לקבוע מחיר, צריך לקבוע גם את הכמות. היה ואכן הוא קובע את הכמות, מוטל עליו גם לתפקיד בין חברי הקרטל. וזה בדיק הנקודה בה נשברים כל הקרטלים.

אם יוצרים מוצב שהקרטל מוכחה לתפקיד בשוק שיש בו עדף היעג' גודל הנובע מכושר הייצור, נוצר מצב של פעילות פנימית בה כל חבר בקרטל פועל על פי תועלתו והורס בכך למעשה את תועלת כלל הקרטל. יש שתי סיבות לניגוד התועלות. האחת,

הפרשים של עלויות הייצור בין חברי הkartel, מה שאינו רלוונטי ואינו חשוב לענייננו, גם היצנים השולטים עלויות הייצור שלהם נמוכות בהרבה מאשר מחיר של 19 דולר לחבית. והשנייה החשובה - ההפרש בקשר הייצור. מי שיש נפט מייצר בגבול כושר הייצור כמעט. אך אריאן ועיראק אלא גם לאלג'יריה, גאבסון ואינדונזיה היה עוזף של 10-20 אחוזים, בעוד לכווית, בהתאם למכתשה שלה, היה עוזף של 100 אחוזים כמעט. לאבו דאבי, בעוד לכווית, מעתה הביקוש בפני הkartel לעומת גמישות הביקוש בפני חברי הkartel. כך למשל, גמישות הביקוש של כוויות שהמכתשה שלה הייתה 7 אחוזים מתפוקת אופ"ק, היא למשה 1 חלקי נקודה אפס פסיק,⁷ זאת אומרת פי 15 גדולה יותר מגמישות הביקוש של הkartel כולו. لكن האינטראנס של כוויות הוא להוריד מעט את המחיר ולמכור כמויות גדולות הרבה יותר, מה עוד שהמחיר הנמוך אפילו ב-5 עד 10 אחוזים נבוה בהרבה מעליות הייצור, התוצאה כמובן היא הגדלת התקבולים. בין היתר, ابو דאבי וכוויות כבר זמן רב (בעיקר בשנות התשעים), מכרו ייצור והפיקו בשליש מעל המכתשה שלהם. משמעות הדבר היה הורדת מחירי הנפט של אופ"ק. הפיקוח העשא מסובך יותר וייתר בגל הקשי בעקב הנובע מהעובדת שב עבר מכורה אופ"ק נפט גולמי בלבד, ואילו עשו כוויות, למשל, מזקפת חלק ניכר מהנפט שלה.

שיקולי סआדים חוסיין לטוחה הקצר היו הקטנת עוזף הייצור של מדינות המפרץ הפרסי כמו כוויות וabbo דאבי (גס בוונצואלה יש עוזף, אבל היא בלבד יכוללה להפיק עד 3 מיליון חיוביות ליום). לעומת זאת, אופ"ק במקום למכור קרוב ל-24 מיליון חיוביות תוריד את התפוקה ב-2 עד 2.5 מיליון חיובית, מה שהיא מעלה את המחירים. השאלה בכמה אפילו ירידת של 10-20 אחוזים במחירים האלה, פרשו עבור עיראק 4 מיליארד דולר (10 אחוזים הם 2 מיליארד דולר). בהתחשב בעובדה שזו היצוא העיראקי היחיד כמעט, זה ככום כסף רב מאוד. הפלישה לכויית נועתה משום שהיא לא הפסיק את הפקת הנפט בעוזף כדי שדרשו ממנה.

היה ברור, שאם סआדים מחזיק בכויית הוא מחזק במפרץ כולו ואינו צריך לכבות את סעודיה. הדימיון בעולם הוא שמי שליטה בתפוקת אופ"ק מנהל את הכלכלת העולמית (דימיון מופרزو שיצרה התקשות) וזהו השיקול לטוחה ארוך. הנחתו הייתה, שברגע שהוא השולט על כוויות, מבלי שימושו התבטה נגד (מוראיון עם דיאן סוייר אפשר להבין שאין לו מספיק מידע על ארצות-הברית), כל החוף המזרחי (עיראק ועוד עומאן) עם כושר התפוקה הקיים והপוטנציאלי, יסור למשמעות התפוקה שתקבע עיראק. שיקולו הכלכלי לפי חשבוני הוא כדלקמן: אם נוריד מ-19 מיליון חיוביות הנפט של

המזהה-התיכון את 3 מיליון החבויות של איראן (עליה אין לו השפעה), ישארו 13 מיליון חביות. ראשית, הוא יקבע כמה יפיקו שם, ואז יעלה את המחרירים, סעודיה תפיק 4 מיליון חביות בלבד, ולמעשה העודף הזה יגיע קודם כל לעיראק. המשמעת באופ"ק תלולה בחוף המזרחי של המפרץ הפרסי. וכן השתלטות עליו מאפשרת את קביעת המדיניות של אופ"ק ושל מחררי הנפט בעולם, מה שמקנה לו כוח פוליטי רב. הבעייה היא במפרץ הפרסי (לונצואלה אין שמעות רבה מאחר שעודף הייצור שלה קטן), גם אם הוא יסוג מכוחות מדיניות נשאות תקופה, אלא אם המערב או ארצות-הברית תמשיך להחזיק כוחות צבאיים גדולים בסעודיה: האימה מפני העlol ל��ות תשפייע כמובן על החלטות.

רצוני לԶוחות את האינטרסים של המשתתפים במשחק. תחילת הייצרנים, שהאינטראנס שלמים ברורו: למכור במחair הגבואה ביותר, זהו כולל גם את וונצואלה.

אין לקבוע מחריר בלי כמות והכמות נקבעת, בין היתר, עליידי הביקוש המתאים למחריר (בניגוד לתיאוריה בשנות השבעים המוקדמות על העדר גמישות בביטחון לנפט ולאנרגיה). כשמחררי הנפט עלו מאוד החל החיסכון באנרגיה. הדבר בולט במיוחד באירופה המערבית, מצריכה של כמעט 15 מיליון חביות נפט ב-1983 היא הגיעו לצריכה של 13 מיליון חביות ב-1990 (למרות עלייה של לפחות 30 אחוזים בתל"ג). אשר ליבוא - זה ירד מ-15 מיליון חביות ב-1973 ל-8 מיליון וחציות ב-1990.

כדי להשביר את המשבר הראשון של אופ"ק נתבונן בתנונו הצריכה של העולם המתensus. תחילת ארצות-הברית המובילה. ב-1960 צרכה 9 מיליון חביות, ב-1970 למעלה מ-14 מיליון חביות וב-1973 כמעט 17 מיליון חביות. עלייה גדולה יותר באירופה המערבית כשהיא מתחילה את 1960 ב-4 מיליון חביות, ממשיכה ב-1970 עם 12.5 מיליון חביות וב-1973 כמעט 15 מיליון חביות. בין התנונים מרשימים אףלו יותר.

עד 1970 צירוף הנسبות הביא לעודף כשור ייצור של נפט בעולם, ומהיריים לא עלו. מ-1970 ירד ערך כשור הייצור במהירות, لكن בין 1970 וערב מלחמת יום הכיפורים, מחררי נפט גולמי עלו ב-50 אחוז. ב-1973 צירוף הנسبות הביא לкопיצה הגדולה, התוצאה הייתה כפי שה賴יתני, גם יפן וגם אירופה המערבית הורידו במהירות את צריכת הנפט והאנרגיה בכלל. לדוגמא, גורנניה המערבית ב-15 השנים האחרונות כלל לא העלתה את צריכת האנרגיה והורידה את צריכת הנפט. בארצות-הברית הדבר לא קורה, لكن רואים האירופים, בצדק, את ארצות-הברית, כאחראית לשבר אופ"ק השני. על כך ניתן ללמוד מנתוני היבוא. ארצות-הברית נכנסת לשוק העולמי, היא מכפילה את היבוא בין 1970

ל-3 מיליאון ל-6 מיליון חביות. לאחר מכן היא ממשיכה בהרגלי הצריכה שלה (להוציא שנה אחת של ירידה) עד לשיא, ב-1970. באירופה המערבית התגנבה של הייצור בים הצפוני החלה רק ב-1978. זאת ניתן למודד מנתוני התופקה, או הקטינה אירופה המערבית את היבוא שלה. אם ארצות-הברית היתה מקטינה את היבוא שלה בהחומר זהה של אירופה המערבית ויפן, באופ"ק היה נוצרת בעיה של הקצת תפוקה כבר בפרק משבר איiran. המצב היה שאופ"ק, אשר ייצר אז בעקבות המשבר כ-35 מיליון חביות, היה צריך ליצר רק כ-27 מיליון חביות. הגידול בצריכה של ארצות-הברית מנעה את הדבר הזה, וכך גם עתה.

שאלת השאלה, מדוע המצב בארצות-הברית שונה מביתר המדינות. בארצות הברית מדברים הרבה על חיסכון (הנשיא קרטר השווה מוסרויות את החיסכון באנרגיה למלחמה), אבל עושים את היפך על-ידי מניעה של עלית מחורי הארגז. במבט על המחירים הריאליים ניתן לראות עלייה חדה אחת בסוף שנות השבעים. לעומת זאת בפרק היו מחורי הדלק במונחים ריאליים כמו אלו של שנות השבעים. כשהעיר המשבר במנפט האירופיים העלו את המחיורים לצרכן. לעומת זאת אמריקנים סייבוזו, במשך 7 שנים, את יבוא הנפט מהמזרח התיכון. הליברלים טענו שהדבר נדרש למנוע התעשיות מהמיליארדים של טכסטאט, ככל מעשה על-ידי עידוד הביקוש לנפט של אופ"ק הם העשוו את המיליארדים של סעודיה. אם אכן היו מעוניינים להקטין את רוחני הטלטאות היו יכולים לבטל את ההנחות במס הכנסת מהם הם נהנו. ההסתמוכות במחורי אופ"ק התרחשה בשנים 1983 ו-1984, לאחר שארצות-הברית הקטינה בתה אחת את יבוא הנפט ל-5 מיליון חביות. הדבר הושג על-ידי הקטינה הדרגתית של סייבוז היבוא (מנגנון שמומן על-ידי ההון הלאומי האמריקני ולא על-ידי תקציב הממשלה), סייבוז שנשיאות ריג'ן שם קץ למה שעוטר ממנו. עליית המחירים הראשונה בארצות-הברית הביאה לתוצאות מידיות - חיסכון באנרגיה. עדין באירופה מחורי הדלק גובאים פי שלוש מבארצות-הברית, מה שמתבטא בהבדלים בצריכת הדלק של המוכנית האירופית לעומת זו האמריקנית.

אלא שארצות-הברית השלימה רק את מחצית המלאכה. כאשרעה ההסתמוכות של מחורי אופ"ק הייתה עליה להטיל מס על צרכית הדלק ולשרף על-ידי כך את תנאי החליפין שלאה כדי להביא לירידת מחורי הנפט בעולם, ולהגדיל את תקובליל האוור (מס של סנט אחד על כל גאלון פירשו תקבולים של מיליארד דולר לשנה).

ירידת מחורי הנפט בעולם ל-14-22 דולר החבית, יש עבור מדיניות העולם השלישי

יותר ערך מכל סיווג החוץ. למדינה כמו ברזיל נתנו זה פירשו 10 מיליארד דולר, סכום הוזה למשר החוץ והובות שלה.

אשר לעננה, שהאמריקנים נמצאים במפרץ כדי להן על הנפט עבור אירופה ויפן. רצוני לציין שאירופה מייבאת מהmares הפיני כ-45 מיליון חביות (מתוך יבוא של 8 מיליון) ויפן 4 מיליון חביות. לדעתי, הדרך הטובה ביותר להקטין את התלות של המערכת העולמית במפרץ הפיני היא הקטנת הצריכה, יצירת מצב המחליש את אופייק. זהה הזרמנות גם לשומרי איות הסביבה, לאחר שאחת הדרכים פשוטות ביותר לשיפור המזון האקולוגי היא הקטנת הפליטה של דו תחומות הפחמן, על-ידי צריכת נפט מופחתת עבור כל קילומטר של נסעה.

לדעתי, מקור הבעיה הוא המפרץ הפיני. והוא אמור לא יציב וכך הוא יהיה ב-20 השנים הקרובות, ללא קשר עם תוצאות המשבר הנוכחי. لكن אסור לעולם להיות תלוי בנפט מהmares. לדעתי, ניתן להזvid את התלות ה- 25 מיליון חביות ליום כיום ל- 12 מיליון חביות, כפי שכבר נעשה הדבר בין השנים 1983 ל-1985 בעזרת מדיניות ארגניה נבונה. لكن אני מעריך שלא ייצאו למלחמה. נשי ארצות-הברית לא יוכל להודיע לאזרחי ארצו על הוצאה של 25 מיליארד דולר בשנה, כשייש חלופה פשוטה כל כך להיות פחות תלויים באוצר על-ידי חיסכון באנרגיה כפי שעשה ביפן ובאירופה כאשר העלו את המחרים. אני מעריך שהממשל האמריקני והكونגרס במיוחד, לא יאפשרו מלחמה במפרץ הפיני כשאפשר לה坦ה הגיגות כלכלית הגיגות בלי אף ירייה, התנהגות שהמערכת הפוליטית האמריקנית מונעת זה עשרים שנה.

גבי שפר

המשבר במרחב כמאבק בין מרכז ופריפריה במצרים-התיכון

המשבר במרחב הפרטני עוסק במרכזיות ושליות באוצר ובמעמדו של האוצר במערכות הבינלאומית. משבר הגבול בין עיראק לכוכית העלה עוד בשנות השישים סכתוך ישן, שנוסף לו הטיעון העיראקי להצדקת הפלישה: מלחמה בשירידי הקולוניאליות והאמפיאליות באוצר.

התהליכים התרבותתיים, הפוליטיים והכלכליים באוצר שמשו רקע למשברים האחרונים. אלה היו גורמים חשובים מנקודת ראותו של סאדים חוסיין, ומנקודת ראותו של המדינות הערביות שהשתתפו בקואליציה, במיוחד מצרים וסוריה. עיראק וسورיה הן יריבות ותיקות וקיימות איבנה מסורתית בין התרבות הסורית והתרבות העיראקי. הנושא מורכב ומקיף לכך לא מזרח-התיכון. האירועים האחרונים העידו שנושא המזרח-התיכון לא ירד לשוליים, והוא עדין מרכזי במערכות הבינלאומית וימשיך להיות כזה בغال מספר רב של שיקולים. ראשית הנפט, שניית שיקולים כלכליים, ושלישית שיקולים גיאופוליטיים וגיאוסטרטגיים ותיקים וחדשים. כל אלה, ישמרו על מעמדו המרכזי של המזרח-התיכון. ברית-המעוצות, למשל, תמשיך לשמור על העניין שהוא מגלת באוצר, למרות התהליכים המתרחשים בה בغال הגורמים האתניים. לכן, כל עוד המזרח-התיכון יוסיף להיות מרכזי מבחינה בינלאומית, ולא יוצר בו מרכז אחד, נודעת חשיבות - הן תיאורית והן מעשית - לזיהוי המרכז והשלים באוצר.

המנחים מרכזיות ושליות הם יחסיים ואין לנו כלים להגדירים. למונה מרכזיות יש משמעות מופשטת המתקשרת להשפעה ולעוצמה, ומשמעות טריטוריאלית: בכל מדינה ואוצר ישנים מרכזיים טריטוריאליים. למונה שליות מתקשרים אורים חסרי השפעה וחסרי עוצמה. המרכזיות מהויה בעיה במערכות הבינלאומית, וביחד במערכות אזוריות העוברות תהליכיים של שינוי, כאשר אין התאמה בין המרכז הטריטוריאלי למרכז העוצמה והשפעה. זהו אפוא הרקע לסוגיה שרצוני לדון בה.

כאשר מתרבוננים בהתפתחות המזרחי-התיכון ניתן לראות את התופעה הבאה: מז' לאחר מלחמת העולם השנייה, המרכז, העוצמה, ההשפעה וההתורשויות היו דזוקא בשוליים הצפוניים והמרכזיים של המזרחי-התיכון. עיקר הפעולות אז הייתה כמובן בתוריה, באיראן - הנדבך הצפוני, ואילו למרכז הטורטורייאלי, ל"ארץ הלב" של המזרחה התיכון, נודעה חשיבות משנהת בגל שליטות המעצמות, והסכוז הירושלמי-ערבי. המלחמה בין ישראל ומדינות ערב שינתה את המצב והביאה לנידחת המרכז (מבחינת ההשפעה והעוצמה), מן הפריפריה הצפונית ל"ארץ הלב", ככלומר לקידמת האזור. תחילה החפיפה בין מרכז טורטורייאלי ובין מרכז פוליטי של עוצמה והשפעה בלב האזור שבביו קורות התורשויות העיקריות, החל בראשית שנות החמשים והستיים באמצעות שנות השבעים.

המרכז הפוליטי הזה שהתקיים סביב מצרים וסוריה מצד אחד, וסביב הסכוז הירושלמי-ערבי מצד שני, החל במחצית שנות השבעים, עם התפתחות משבר הנפט, והתכנסות מצרים וسورיה לתוך זמן, וביתר שאת עם הסכם השלום בין ישראל ומצרים, לנوع מהמרכז הטורטורייאלי בחורה לשוליים. המרכז נזק לפריפריה הטורטורייאלית, וארצאות השולאים - ערבת הסעודית, מדינות המפרץ הפרסי, איראן ועיראק - הפכו למרכזיות בפועל ובהשפעה באזור. נידחת המרכז הפוליטי ומוקד ההשפעה והעוצמה, קשרו להцентр האמצעיים הכלכליים שנבע משבר הנפט ולהליכים של מודרניזציה העוברים על כל מדינות הפריפריה הטורטורייאלית. בחלוקת מהمدنיות ההלכית המודרניזציה מואצים על-די המשלחות. באיראן הדבר בלט במיוחד במיוחד בתקופת השאה, ובמדינות אחרות המודרניזציה איטה יותר כיון שהמשלות שם מעדיות לנוטה תהליכי ליברליזציה בקצב יותר אליו כדי למנוע מתיחות חברותיות ולהציגים פוליטיים מצד כוחות המאיימים על המשטר, כמו המוסלמים הפונדמנטלייטים. תהליכי המודרניזציה ללא ספק מוהיר יותר במדינות הפריפריה, הנהנות מהמשמעות הכלכליים שמשמעותם לא טענית. אלה הם תהליכי הנוצרים כתוצאה משינוי חברותי הקשור לכל אשר מניתי לעיל, במיוחד לתופעת המודרניזציה, בניסיונות מומצחים יותר ומוצלחים פחות) לריפורמות בתחום המדינות. זהו נושא שנותים להזניה בדיון במרחב הפריפריות של המזרחי-התיכון. כתוצאה מתגובהם להליכים האלה, נוצר شيئا במחשבת הנגד של חומייני ובהתפשטות הפונדמנטליות השיעי והסוני. ככלומר, עיקר התורשויות אינם מצוי עוד במרכז הטורטורייאלי, והזות לשינויים מבניים עמוקים בתחום המדינות והחותם לשлом בין ישראל ומצרים.

נוסף לגורמים שציינתי לעללה, יש להזכיר כי המדיניות שהשתתפו בקואלייציה המזרח-תיכונית נגד סאדים חוסיין עשו זאת, לדעתו, מנימוקים הקשורים למאבק המתמשך בין מרכז לפירופיה. لكن יש להתבונן במסבר של המפרק מנקודת המבט של ההקשר הזה - השינויים במרקיזות ושוליות.

עיראק ניסתה להפוך עצמה צבאית פוטנציאלית, לעוצמה פוליטית וככללית בפירופיה. הכוונה המיידית של סאדים חוסיין הייתה להשיג השפעה ועוצמה באזורי המפרק והפרט (לא להנעה באזור כלו). כוונתו היי הרבה מעבר לקביעת מחורי הנפט, ומכך נבעה גם התנגדותן של מדינות כמו מצרים וסוריה, שהצטרפו לקואלייציה. נסינו של סאדים חוסיין לקשר את המשבר לסקסטון הישראלי-ערבי ולהיבט הפלסטיני היה קשור לא רק בשיקולים מיידיים של רוח פוליטי, אלא בעיקר בניסינו של סאדים חוסיין להגעה למעמד של מרקיזות באזור.

המסקנות מניתוח זה מראות, שאין בהכרח חפיפה בין מרכז פוליטי וטריטוריאלי, ומלחמות המפרק משמשת דוגמה טובה לכך. נידחת המרכז לאזור השוליות מתරחשת לא רק באזור המזרח-התיכון אלא גם באירופה המזרחית ובמקומות אחרים. במזרח-התיכון הולכת ופוחתת חשיבות המרכז, למרות נסינו של מדינות הקואלייציה למנוע את המעבר לשולאים. חשיבות המרכז עד תקופה אם הססטון הישראלי-ערבי ימשיך להישמר במצב של סטטוס quo. לדעתו, אנו אכן צפויים לתקופה נוספת של סטטוס quo, לאחר שהרבה לא יקרה בסכסטון לאחר פתרון המשבר הנוcharי במפרק, כשמרכזיות מדינות השולאים עולה. לחשיבות המגדל והולכת של השולאים אלה, תהיה השפעה גם על אירופים שיתרחשו בסביבות המזרח-התיכון, למשל לגבי המדיניות של ברית-המעצות ושל אזורים מסוימים לה. אני מעריך שקדמת המזרח-התיכון תאבד מחשיבותה, בעוד האזור כולו ישמר על חשיבותו במערכת הלאומית.

זאב שיף

הפיקוח על מירוץ החימום במטרה-התיכון

בתקופה בה עיראק מאיימת לשורף את מדינת ישראל ולהפעיל נגד נשך כימי, רעלון פיקוח הנשך נראה כנסיין נאיבי, העול לחובילנו להتابדות לאומית. זהו נושא שרק בודדים בקיאים בו, אלו הם מושגים חדשים ושפה חדשה, וחלק מהמומחים האמריקנים והרוסים המגיעים אלינו מוגעים אותם בטענה שהערבים בסוף שנות השבעים, כאשר אנשי הצבא שלנו נאלכו לדzon עם מצרים - במושגים של מאزن כחות בתנאי שלום, לפטע הכל השטנה. לכן חלק מהויכוחים היו קשים כל כך עד שהdrog המדיני נאלץ לדחות את אנשי הצבא, שהתקשו להתאמים את עצם לנושא. עם זאת, לא נצליח להימלט מנושא פיקוח הנשך. לכן, למרות שאנו נמצאים בתחילת הדרך, יש להתכוון לכך - הוא מהבחינה הרוionicת והן מהבחינה המעשית של הקמת עבודה יסודית לקראת העתיד. מדובר באסטרטגיית הגנה ולא בפירוש מוחלט, אשר יבוא לאחרית הימיםascoים יתפרקו מנשכים. הכוונה להגעה למצב של פיקוח נשך מתוך הגנה על האינטלקטים החיוionicים, מתוך הנהה שיש טיכויים גדולים לצד הסיכונים הרבים. הדעה הרווחת בעיתונות היא, שנושא פיקוח הנשך במטרה התיכון הועלה רק לאחרונה בغال הסכטוק במרץ, אך, למעשה העלה הנושא עוד קודם לכן. גאטיה הכללית הייתה להתייחס לנושא בזולול ולבן מן הרואין להזכיר דברים מס'.

בנושא פיקוח הנשך במטרה התיכון איןני מתכוון לנאווי ראש הממשלה בעצרת האומות המאוחדות, כשדיבר על הצעה ישראלית נוספת לו המצרית, לפירוץ האזרור מנשך גרעיני. גם לא הצעת שר החוץ משה ארנס, שהצעה בתכנית ממשלת הליכוד הלאומי באפריל 1989, להוסיף לסעיפים שסוכמו בין שמר ורבין סעיף מיוחד, בו מעלה ישראל את ההצעה לדין על פיקוח נשך באזרור. בסופו של דבר לא כלל הסעיף בהצעה הישראלית, בעיקר בגלל התנגדותו של שר הבטחון דוז' יצחק רבין, שהחליט כי אסור

לנו אפלו להעלות זאת כהצעה לדין. כוונתי לאיירע מעניין שהתחולל מאחריו הקליעים באביב ובכץ 1990, כאשר התנהלו שיחות עמוקות בין המצריים, האמריקיקנים והרוסים, על אפשרות לוועידה אזורית שתעסק בפיקוח נשק. כבר בהנחה פקפקו האמריקיקנים, בעיקר במחלקת המדינה, בצדאות הוועידה, לא בכלל התנודות עקרונית אלא משום שלדעתם אסור להתחיל בדיון בנושא, אם הצדדים אינם מוכנים אליו כיואת, שהרי

כישלון בנושא רגש כל כך כבר בשלב הראשון, עלול להזכיר את האוירה עד יותר.

כישלון בתחום אחר הוא שהחזר את הנושא לדין מחדש, כוונתי לכשלון השיחות בין ישראל והפלסטינים. כאשר הנושא הזה עלה על שרטון, מחלקת המדינה, הפנטגון ונורמים אחרים החלו לעסוק בשאלת הדיון בפיקוח נשק אורי בצוותם יסודית הרבה יותר. ההנחה הייתה, שדווקא מושם שתהליך השלום עלה על שרטון כדי למהר ולהביא יותר. הנסיבות הידירות מטוגן: הדיברות בתחום פיקוח הנשק, במיוחד כשగבורות הסכנות של שימוש בשח בلتוי קוונציאוני בכמה מדינות באזור. חשוב לשים לב, שמלכתחילה התכוונו האמריקיקנים לשני את ברית-המוצעות בנושא פיקוח הנשק ואכן החלו להתנהל שיחות עם נציגים רוסיים, טרסתו הגיעו לוושינגטון והחלו לסקם פרטים ראשוניים מלאפים למדי בנושא זה.

נקודה שנייה שכדי לחתן עליה את הדעת היא, שהאמריקנים דיברו על התחלת הדיון בנושא עוד לפני שיווג שלום באזור. הכוונה לקשר את הנושא לתהליך השלום אבל לא מיד, אלא לשבל את שני הנושאים בשלב מאוחר יותר. נקודה שלישית ש策רכה לעניין אותנו היא, שהמצרים הפכו מהר מאד לשובינים חשובים להצעה שנדונה מיותרו הקליעים, וברור לי שהם עתדים למלא בה תפקיד מפתח גם בעתיד. אגב, המצריים הביאו תוכנית מפורטת ומעניינת למדי לפיקוח נשק אורי. הם זירבו את הנושא גם בארץ-ישראל והחלו לנצל שיחות באזור - באביב ובתחילת קיץ 1990. לישראל נודע הדבר בשלבים ולקראת ביקורו הצפוי של שר החוץ לוי בוושינגטון (ביקורת שמוועדו הראשון נדחה), נעשתה בישראל עבודה הכנה ראשונה לקראת האפשרות שהנושא יעללה בשיחותיו בוושינגטון. החידוש היה בכך, שבדיונים הללו עסקו לא רק אנשי משדר החוץ. ההצעה המצרית הייתה מעניינת וכדי לשים לב כמה פרטיים, מושם שבמועדם או לאחר נשמע שוב על התוכנית. ראשית חשוב להזכיר, כי בתוכנית המצרית הייתה למעשה סטייה מعمדתה של מצרים, שהיא העמדת הערבית בוועידת פאריס למניעת שימוש בנשק כימי, אשר התקיימה בסוף שנות השמונים. באותה עידיה, הייתה מבישה למדי, מושם שהעיראקם שהשתמשו בנשק כימי ישבו עם האיראנים ויצאו ממנה כאלו

לא קרה דבר. אבל באותה עידח כל מדינות ערבי, כולל מצרים ועיראק, ניסו להתמקח על הנושא בטענה שאין לנו בפיקוח על נשק כימי, בלי לדון בשאלת הנשק הגרעיני שבידי ישראל. כמובן, הם ביקשו לקשור את הנשק הגרעיני שבידי ישראל בנשק הכימי שבידי העربים. מענין, שבאותה עידח דוקא הרוטים נהנו באחריות מרישמה, שלא ניצלו את הזדמנות לנガח את ארצות-הברית וישראל, ואמרו לעربים במפורש, לא!!! הוועידה הונחה לפני הפלישה לכווית, ובכל זאת הבינו המצריים שכדי לשלב את ישראל בדין אזרוי בנושא פיקוח נשק, הם צריכים לחיזור מאוד בצדיהם וסטו מעמדתם הנוקשה. גם אם נניח שרצו לשבך ולהכחיל אותנו בהמשך הוועידה, במטרה לפרק אותנו מחלק מנש��נו, הם הבינו שיש להתחשב במספר אילוצים חשובים מאוד שישראל נתנה בהם. לדוגמה, הם הסבירו ללא-ישראלים שההצעה שלהם אינה תחכלה שנوعדה להכניס את אש"ף בדلت האחוורית, וכך איננה מדובר על שיתוף אש"ף בוועידה - שהרי הם מדברים רק עם מדינות. או דוגמה אחרת, הם הבינו שאין אפשרות לפרק באופן אוטומטי את שאלת הנשק הכימי עם שאלת הנשק הגרעיני, וכך הցיעו שם אכן תמכנס ועידח כזו, יוקמו בה שתי עדות נפרדות, האחת לנשק הכימי והשנייה לנשק הגרעיני, ושאין צורך להתקדם במקביל או לתלותם זה בזה.

בסביבות יוני, לאחר שניהלו שיחות באזר, הם היו מושכנעים שיצליחו להביא לוועידה הזאת את סוריה ואת עיראק. גם הירודנים אמרוшибואו לאחר שדיברו עם היראקים. המשך ידוע. אני מצין זאת משום שללא ספק, במקדים או במאוחר, הנושא יעלה שוב. ללא קשר לאופן בו יסתהים המשבר במפרץ, علينا להתכוון גם לאפשרות שעיראק תישאר עם מכונת המלחמה שבידייה, הכוללת את הנשק הבלתי קונבנציוני, שהרי הציגו להם לשאייר בדיהם את מכונת המלחמה אם ייסוגו מכויה. בארץות-הברית של היום יש האמורים במפורש ששאלות הנשק הבלתי קונבנציוני איננה נוגעת ישירות ורק לטסוך במפרץ במאוחר שואת אלה אзорית כללית וכך יש להתייחס אליה. וכך כל החושב שאחורי המשבר יטפלו בשאלת הנשק הגרעיני העיראקי בלי לטפל בזה שננו טועה לחדוטין.

קשה להניח, שגם אם תפוץ מלחמה תושמד כל מכונת המלחמה העיראקית. גם אם חלקיים ממנה יירסו, אי אפשר לבנות על אסטרטגייה של התשה וڌحيות הנושא משום שהעדיפות הגרעינית שבידנו היא זמנית, ובמקדים או במאוחר, עם מלחמה במפרץ או בלבדיה, נגיעה לשאלת הזו. דברים דומים כתוב יהושפט הרכבי בספרו "מלחמה ואסטרטגיה". בהתייחסו לשאלת זאת טען, שיתרונו טכנולוגי הוא נכס המתכלה כאשר

היריב מאמץ אותו לעצמו, או מוצא דרך להתנגד לו. כמובן, היתרונו הטכני חוא זמני, ו מבחינה דיאלקטית הוא עצמו מעורר את הצורך בביטולו.

אם אלו פני הדברים, علينا לשאול את עצמנו אם נגיעה במקדים או במאוחר לדיוון על פיקוח נשק. לדעתי, נגיעה מהר יותר מרבבים חשובים. השאלה היא, האם ישראלי צריכה להעניק את ההישג הזה דווקא לעיראק (שאלה דומה אפשר כМОבן לשאול לגבי הבעיה הפלסטינית); האם לגלוות גישה של ויתורים ופשות, דווקא לאדם חוסין. שחרי הקו העיראקי ברור, וזכור על כך שתמורת הנסיגה יהיה להם סדר יום שלהם. העיראים רוצים להופיע כמו שאילצו את ישראל לדון הן בשאלת הפלסטינית והן בשאלת הנשק הנעני שלה. לבן, علينا לחשב כיצד להעניק את היתרונו היחסי הזה למדינות כמו מצרים וסעודיה.

אי אפשר להתייחס לנושא פיקוח הנשק על רקע המתרחש כיום בלי לציין את המצב האירוני בו אנו מצויים דווקא בימים אלה. המעצמות ואירופה מטיפות לנו מוסר ודברות על הצורך בפיקוח נשק, ארצות-הברית מזימה בעצם הימים האלה, ערבית הדיוון על פיקוח נשק, כמיות אדריות של נשק לאזר, וברור שהקל ניכר מהנשק ישאר בסעודיה מאחר שלא יהיה כדי להעבירו חורה לארצות-הברית. ברית-המוסדות שלחצת לבן נציגים, גנלים במילואים, הדברים על פיקוח נשק, וכו' בזמן דנה בעיסקת נשק חדשה עם סוריה, אותה סוריה שוכתה בסיווע נכבד של כ-4 מיליארד דולר עד כה עקב הצליפותה לקובאליציה הערבית-אמריקנית. כמחצית מזה היא כבר הקציבה לרכישות של נשק חדש, כולל הקמת יהודות חדשות לצבאה, במקומות פטרון המשבר הכלכלי שלה. והשאלה היא כמובן מדוע. גם מדינות אירופה מטיפות לנו מוסר. שר החוץ האיטלקי, למשל, אומר שצריך ללבת לוועידה של פיקוח נשק, ואפיו לבודד את ישראל. אבל איש אין שואל אותם על איוועידת בינלאומית הם מדברים. יתכן שנוחה וUDA בינלאומית, שתדון כיצד חימשה אירופה והכינה את התשתיות הבלתי קונבנציונלית העיראkit. וזה מצב ציני ביותר, שלא יפתרו אותנו מהשאלה הכלכלית.

מהחר שברור, כי הצעת המציגים לא הוגשה מטעמי רדייפת שלום ופאציפיזם, יש להבין מה עומד מאחורי ההצעה. אם כי אני תומך בהליך למשטר של פיקוח נשק, אני חייב להציג שבמערכת הישראלית-ישראלית אסימטריה ברורה בשורה ארוכה של נושאים: בשטח הגיאוגרפי, בעומק האסטרטגי, בנסיבות כלל ובנסיבות כוח אדם בפרט, בעשור, בעלות הברית העומדות לרשות הצדדים, בקשרים המדיניים, בהיקף הצבאות, מערכות הנשק ועוד. אני מדגיש, שלפי שעה יש רק תחום אחד בו האסימטריה

היא לטובתה של ישראל, וזה בתחום הנשק הבלתי קונבנציונלי, שהוא יתרון זמני. העובדים, כמובן, רוצחים לשטחו ככל האפשר. האסימטריה המסוימת הזה מעניקה לנו את העוזר בקשר החרותעה שלנו, וזהו המשקל הסוגלי של ההרטעה הישראלית למטרות חזמניות שכבה. מפקדים בצמרת צבאות ערב מודים בשיחות שלא לציטוט, כי איןinos חששיהם יותר מהעוצמה הקונבנציונלית של צה"ל, מאחר שלמדו להכיר היטב את צה"ל. בעיקר איןinos חששיהם מהעוצמה היבשתית הישראלית, הם חוששים מדבר אחר שאותו הם ורוצחים לנטרול. זהה מטרת הצעתם לפיקוח נשק. המטרה הישראלית בנושא צריכה על-כן להיות הפוכה, למטרת החשיבות של פיקוח נשק מטרתנו צריכה להיות קיום כשר החרותעה, בידיעה שזו איננה תלואה תמיד אך ורק בכוח הנשק. אסור לאפשר ליריב את הגישה לאורסנל הרוגיש שלנו בטרם הושו הסדרים מבטיחים וכוללים של שלום ופיקוח נשק בשלבים, כאשר השלבים הראשונים עוסקים דזוקא בתחום הנשק הקונבנציונלי, כמו הטילים.

למרות הקשיים האדריכליים, אפשר להגיע להישגים אפילו אם יהיו חלקיים. זאת תוך הקפדה על שני נושאים - מהירות ויעתיות. בנושא הראשון אסור לאמץ את גישת האירופים המתיפסים לטיסום הדינונים בחודשים וחצי, בעוד הם אינם נתונים מצב מלחמה. חשוב לזכור שבנושא זה אין>KYCORI DRZ,
חייב להיות תחילה של הבשה. במקרה השני, אסור להמתין לתחלת השיחות עד שהיתה שלום. זהו נושא שאפשר להעמידו ברשות עצמו, למרות שאין לנתקו כליל מהמושא הכללי.

עד שיאג שלום בין כל מדינות האזור, צריך להתחיל על מנת לחפש את אותם צעדים לבניית אימון הדדי, לפרוק פחדים, לדבר, לעסוק בהערכת כוונות של שני הצדדים, להגדיר את הסיכוןים, ובמקביל למצוא דרכי למניע אי-הבנות בין שני הצדדים, למנוע הפתעות. ליצור מה שנקרה קווים חמימים לתקשרות. נכון שיש בעיות קשות ושאלות רבות, אפשר ללמוד מנסיון הרוסים, כפי שמענו משלחת רוסית שהיתהכאן לאחרונה, כמה הדברים מטוביים. מכל מקום אני מאמין שהדבר אפשרי וכי ניתן לבטווח בו, אם גם לא כיים, כאשר אנחנו עומדים בפני שאלה גדולה של המשבר במפרץ הפרסי, שמעלה על פני השטח ומדגישה את חומרת הבעיות שאנו ניצבים בפנייהן. אבל תהא זו טעות חמורה אם ישראל תבלה ולא תעשה דבר. והוא נושא שצורך להתכוון אליו כראוי ויפה שעה אחת קדום.

בני מילר

השלכות ירידת העולם הדז-קוטבי על ניהול סכunciosים במזרח-התיכון

ברצוני להציג קשרים אחדים בין דפוסי היחסים בין המעצמות לדפוסי המעורבות שלהם בעולם השלישי בכלל ובמזרח התיכון בפרט, לבין ניהול סכunciosים בעולם השלישי, בעיקר במזרח התיכון. הטענות העיקריות שלי תהיינה: תקופת המלחמה הקלה התאפיינה בתחרות בין עצמאויות מוגבלות ובניהול משברים. התקופה הנוכחית לאחר המלחמה הקלה, מתאפיינת בשיתוף פעולה בין המעצמות (או לפחות בסיסיות לשיתוף פעולה) ובפתרונות סכunciosים.

קשה כמובן לחזות את העתיד אבל יתכן שיולה דפוס נוסף, דפוס של התנקות המעצמות מאזריים שלישיים. תיתכנה בעיות, הן לגבי ניהול משברים והן לגבי פתרון סכunciosים. לדעתי, היינו יודו מוסימות ודמיומיים שדפוס זה הולך ומתגבש עד פרוץ המשבר במרחב. יתכן שהיה קשור בין דימויי של התנקות לבין פרוץ המשבר.

אקרים בכמה מלים שיהיו מעין מבוא לקשר בין דפוסי המעורבות של המעצמות בעולם השלישי לבין ניהול סכunciosים אזריים. תחילתה בקרה על ניהול סכunciosים אזריים. ניתן להבחין בהם בין שני דפוסים עיקריים, האחד ניהול משברים וסיום מלחמות, והשני מניעת משברים ופתרון סכunciosים. הדפוס הראשון: ניהול משברים. הכוונה להיווצרות שיתוף פעולה מסויים, רק לאחר פרוץ המשבר, לאחר שנוצר מצב של סכנה מיידית לשימוש בכוח. במקרה כזה יש ניסיון, בעיקר מצד המעצמות, למנוע הסלמת המשבר המקומי למינדים גלובליים. כאשר פרצת מלחמה מקומית, מנסות המעצמות להגביל ולתחם אותה ואף לסיימה תוך שיתוף פעולה גלוי או סמיוי בין המדינות הגדלות. הדפוס השני: שיתוף פעולה למניעה, מתחילה לפני שמשבר אקווטי פורץ. ניסיון למנוע משברים לפני שיש סכנה מוחשית של הטלמה לקראות שימוש בכוח, לעיתים הניסיון הוא אפילו כולל ומקיף יותר ובא לפניו את הסכוסק עצמו. לדון ולעסוק

בבעיות הבסיסיות העומדות ביסוד הטעסן - בעיות אידאולוגיות, טריטוריאליות, סמליות, בעיות טרור וכדומה.

אשר לדפוסי היחסים ומערכות המעצמות בעולם השלישי, כאן יתכונו שלושה דפוסים. הדפוס הראשון הוא המשורתי בדרך כלל ביחסים הבינלאומיים, זהו דפוס החרות הבין-מעצמתית, עם תחרות גיאואסטרטגית ואידאולוגית ועם נסיבות בטחוניונות, מאבק על עצמה ומשאים וכו'ב. אבל יש להבחין כאן בין תחרות בלתי מרושנת לבין תחרות מוגבלת, שיש בה אלמנטים מסוימים של שיתוף פעולה גם אם מromeו וסמי יותר מאשר גלי ורשמי. הדפוס השני הוא דפוס שיתוף הפעולה, בו יש מאמצים משותפים של המעצמות להגדלת היציבות האזורית, למניעת משברים ולפתרון סכסוכים. הדפוס השלישי הוא דפוס ההינתקות מהעולם השלישי. אין הכרונה למעורבות פרטית אזורית וכלכלית אלא למעורבות מרכזת צבאית אסטרטגית וدولומטית של המעצמות הגוף מדיניים, בניסיון להנל סכסוכים בעולם השלישי. למשל הנשיא האמריקני לא יכול שלא שבועות מזמן היקר, יחד עם הייעץ לביטחון לאומי, מזכיר המדינה ומנהיגים של מדינות מקומיות בקמף דויד, כדי ליישב טסן מקומי. מזכיר מדינה לא יכולה שבועות מזמן בנסיבות בין דמשק לירושלים, כדי לקבוע עתידה של גבעה זו או אחרת ברמת הגולן.

אנסה ליצור קשר בין דפוסי ניהול הטסוכים לבין סוגים המעורבות והיחסים בין המעצמות בעולם השלישי. זאת, מנקודת מוצא של דיוון בסכסוכים אזרוריים, בהם המשותפים המרכזיים הם אזרוריים והдинמיות הן פנימיות בתוך אותן מדינות, או אזריות בין המדינות לבין עצמן. למרות שאלה הגורמים העיקריים הקובעים את דפוסי איזוריות בין המדינות לאו איזור, לגורמים עולמיים יש בהחלט השפעה על שיתוף הפעולה והטסוכים באזרורים מסוימים. בין הגורמים העיקריים המרכזיות במערכות העולמית, ביוטר. מעכומות יש היכולת הכלכלית, הצבאיות והמדינית המרכזיות במערכות העולמית, יש להן בריתות ויחסים מיוחדים עם גורמים אזרוריים שונים. ההדרה של מעיטה היא: מדינה שהאינטרסים שלה הם לא רק אזרוריים אלא גלובליים: אינטרסים חובקי עולם. אנסה לחבר בין סוגים הדפוסים הללו. תחילת תחרות בלתי מרושנת בין המעצמות, תקשה גם על ניהול משברים וגם על פתרון סכסוכים אזרוריים. לעומת תחרות מוגבלת או שיתוף פעולה סטטי, יכול על ניהול משברים אבל יקשה על פתרון סכסוכים. ואילו שיתוף פעולה מלא וגלו依 בין המעצמות יוכל גם על ניהול משברים וגם על פתרון סכסוכים, אבל באופן פרדוקסלי כאשר שיתוף פעולה מגע לדרגה גבוהה מאוד, יכול

להיווצר דימוי (נכון או לא נכון) שהמערכות או חלקן עומדות להפחית את מעורבותו בעולם השלישי. דבר זה עלול להשפota על ניהול משברים בעולם השלישי או על מניעתם. זהו, במידה מסוימת, הרקע לפרוץ המשבר במפרץ. דפוס ההתנקות עלול להשפota וליצור בעיות הן בניהול משברים והן בפתרון סכסוגים. הכוונה למצו בו מתנקות המעצמות מהעולם השלישי, לפחות מאזריים הרוויים בסכסוגים אינטנסיביים אזרוריים. אם אישם את הקשרים הללו לגבי תקופות שונות, ניתן לומר בהכרח, שתקופת המלחמה הקרה התאפיינה בתוצאות בלתי מרושתת שהשתנה על פתרון סכסוגים אזרוריים. עם זאת היו יסודות של שיתוף פעולה סמיי בעיקרו בין המעצמות, שהקל על ניהול משברים בעולם השלישי, בעיקר בזירה הtica. התקופה מאמצע שנות השמונים עד ימינו התאפיינה בנסיונות לשיתוף פעולה מלא וגלוי בין המעצמות והיו נסיונות לפתרון סכסוגים. לאחרונה נוצרו בעיות מסוימות בניהול משברים. אשר לעתיד, ניתן לצפות שאם דפוס ההתנקות אכן יהפוך לדפוס הדומיננטי צפויות בעיות, הן בניהול משברים והן בפתרון סכסוגים.

העולם הדורקוטבי פירשו עולם, שבו יש שתי מעצמות-על כה חזקות מבחינת סך המשאים העומדים לרשון, שגם מעבר של מדינה שלישית מנאמנות לעצמה אחת לעצמה אחרת אינה משנה את חלוקת העוצמה במערכות. לדוגמה, מאז תום מלחמת העולם השנייה החליפה סיון את נאמנותה כשלוש פעמים, בין המלחנה הקומוניסטי למחנה המערבי ולניטרליות. למרות שסין היא מדינה גדולה וחשובה, נשאר העולם דורקוטבי מבחינת חלוקת העוצמה בין המעצות במערכות: ארצות-הברית וברית-המועצות.

קיימת הסכמה רחבה לכואורה, שעולם דורקוטבי הוא "לא כל-כך נחמד". זה עולם של מתייחסות, יRibות, סכסוגים גיאואסטרטגיים ואידאולוגיים, והוא חולף וועבר מן העולם. וכן, בשנתיים האחרונות ברית-המועצות נמצאת בשקיעה כמעצמת-על, ולטוויה ארוך נראה שיש שחקרים נוספים שיוכלו למלא תפקיד של מעצות בעתיד. כרגע, העולם דורקוטבי אינו קיים. יש לנו מעצמה אחת חזקה יותר מכל גורם אחר, היא ארצות-הברית.

ניתן לומר, כי למלחמה הקרה היו שתי פנים. במבט שטחי, היריבות בין ארצות-הברית לברית-המועצות ומעורבותן בעולם השלישי הדריפה סכסוגים אזרוריים. בנגד לMITOSIM של המלחמה הקרה, סכסוגים אזרוריים נובעים קודם כל מסיבות מקומיות, אבל אספקת נשק ותמיכה כלכלית וدولומטית של המעצות הדריפה את הסכסוגים האזרוריים והשתנה על הפתרון המלא, הגלוי והרשמי שלהם. אם מתבוננים

לעומק החושא, רואים שההתמונת מורכבת יותר, ואיננה נעימה. במשברים רבים ובמלחמות אזריות נטו המעצמות לאיים בהתקומות או בשלוח כוחות, להכריז על כוונות וכיוצא בזה. אבל המאפיין של מעורבות המעצמות בסכסוכים האזריים אלה היה דווקא האיפוק. ברגע שהופעה סכנת הסלמה מהרמה האזרחית לרמה הגלובלית, נוצר שיתוף פעולה בין ארצות-הברית לברית-המעצות לטיסום המלחמה המקומית. סיום המלחמות הללו פעל בהתאם לכלים לא כתובים מסוימים של שיתוף פעולה בין עצמתי, כלים שלא הזכרו מעולם בין מנגיגי המעצמות. נוצרה בינהם הסכמה על כללי משחק בלתי רשמי של התערבות המעצמות, כמו רשמי "חוקי" להתערבות ולאים בשימוש בכוח (למשל כאשר בעלת ברית מבינה בסכנה של מפללה אסטרטגית ושל שינוי השלטון), ומה צריכה להיות התגובה של המעצמה השנייה, (למשל הרעתה המעצמה הראשונה מהתערב בזירה שתנסה את מאוזן הכוחות האזרוי, וכן זמינות הפעלת לחץ על בעלת הברית המניצחת מבחינה צבאית כדי שהניצחון הזה לא יתרוגם לשינוי הstattos קוו הטיטורילי באותו אזור). ואכן, אפשר לראות כי למורות כל התפקידים האדירים בעולם השלישי מאו תהליך הדחיקולנייצה (כמו באירופה עד למחפיכות של 1989), הstattos קוו הטיטורילי, ומאון הכוחות האזרוי נשמרים בזירה די מרשימה.

את היוצרות הכללים הללו יש ליחס במידה רבה לגורמים מערכתיים עולמיים, כמו למשל הנשך הגראיני, שהיה גורם מרסן, וכוחותן של שתי מעצמות-על בלבד, דבר שפישט מאד את תהליכי שיתוף הפעולה הסטטי בין היריבים ויצר בהירות מסוימת לגבי מאוזני הכוחות, האינטנסים, והאויומים בין המעצמות. יסוד נוסף שלם גם הוא ברגען משבר - השליטה בבני ברית, גורם הנראה לבורה בלתי מובן, בכלל הטענה הרווחת (אין ספק שהדבר נכון בדרך כלל), שהשתתפים האזרויים תימרנו את המעצמות בהזאת סייע כספי רב, אספקת נשק ותמייה מדינית, גם כאשר המעצמות לא היו שלמות עם כך. אבל ברגעי משבר של סכנת הסלמה הצליחו המעצמות במידה זו או אחרת לשלוט בבעלות הברית שלהם, לפחות לשם מניעת شيء-нибудь במאוזני כוחות אזרויים ובסטטוס קוו הטיטורילי. והסתבה בכך, כפי שהסביר בתחילת, נועצה באופן של העולם הדוקוטבי: בעלי ברית, בעיקר בעולם השלישי, לא ישנו את חלוקת העוצמה בין ארצות-הברית וברית-המעצות, כל עוד ארצות-הברית וברית-המעצות יהיו מעצמות-העל במערכת. זאת, בכלל ההפרש הגדול בעוצמה בין שתי מעצמות-העל לבין כל שאר המשתתפים במערכת. מצד שני, הייתה תלות רבה מאוד של מדיניות אזריות במערכות

מבחןת תמייה מדינית וכלכליות, באספקת נשק וחידושו בזמן מלחמות מקומיות, מה שיצר תלות של בעלות הברית במערכות לפחות באותם רגעי משבר.

מאצע שנות השמונים, עם החלשות המלחמה הקרה, מתרחש מה שהיא צפוי. אנו עדים לנסיעות מוצלחים ומוצלחים פחות לפתרונות של סוכסוכים אזרחיים. בשנים האחרונות ניסו בזורה זו או אחרת לפטור שרשורת של סוכסוכים אזרחיים: קפווציה, דרום אפריקה, מרכז אמריקה, אפגניסטאן, סיום מלחמת איראן עיראק (במידה מסוימת), וכמוון השיא - משבר כוויה. אנחנו עדים לשיתוף פעולה חסר תקדים בכל הרמות האפשריות של שיתוף פעולה, אפילו אם משותף של שימוש בכוח, אם כי הכוח הוא אמריקני בלבד אבל האיים משותף, השרות היא של כל המעצות וברית-המעצות נוטשת בעלת ברית מוצחרת במרבית שנות המלחמה הקרה: עיראק, ומשתפת פעולה עם המעצמה השניה. ההסבר לשיתוף הפעולה קשור במידה רבה בשינויים הפנימיים בברית-המעצות, בחתמותנות הסובייטית ובחשיפה החדשנית במדינות החוץ. אלית מדיניות החוץ בברית-המעצות שינתה תפיסתה להלוטין בכל הנוגע לדימוי היריב ארצות-הברית, למאזני העוצמה והאינטרסים.

השלב השני הוא שלב סיום המלחמה הקרה. ברית-המעצות חדלה מללא תפקיד של מעצמה גלובלית המוגדרת כמדינה המסוגלת להיות מעורבת נמרצות בסוכסוכים באזוריים שונים בעולם. הנסיגת הסובייטית מהעולם השלישי יצרה את הרושם, שכעת תישוג גם ארצות-הברית גם כן. ואת, לאחר שהמעורבות האמריקנית בעולם השלישי הייתה במידה רבה פונקציה של התחרות, הגיאואסטרטגיית והאידאולוגית, עם ברית-המעצות. עם נסיגת ברית-המעצות לא נותר לארצות-הברית מה לעשות שם. עוד, בהתחשב ברקע של הביעות הפנימיות הרבות בארכות-הברית: מחוסרי הדיוור, הסמים, האלימות בערים, הגערון בגין המשחרר והתקציב, התחרות הכלכלית עם יפן, סוכסוכים אזרחיים נפרדים ממילא. ואולם, רושם זה לא היה נכון, כיום יש 400 אלף חיילים אמריקניים במפרץ הפרסי. הגיון לחוד, ומעשה לחוד. גרמה לכך ירידת כושר הרטיסון של המעצות כלפי בעלי ברית אזרחים, בעיקר كانوا עם עצמה צבאית וככללית העומדים לבצע חריגה משמעותית מהסטטוס קוו הטריוריאלי, אותו סטטוס קוו שנשמר ככל-כך בתקופת העולם השני קווטבי. היחסות העולם הדוקוטבי אינה הסיבה לפלישה העיראקית לכווית, אבל היא מהוות במידה מסוימת רקע שהקל על ביצוע הפלישה. לגבי מנהיגים מסווגו של סאדאם חוסיין המנהיגים מדינה בעלת עצמה כמו עיראק.

סאדים חוסין בחרטת היה מודע לשינויים הגלובליים, גם אם היה לו עיונות תפיסת לגביו חלק מהשינויים הללו. בנאום שנשא ברבת עמוño ב-24 לפברואר שנה זו, הקדיש חלק נכבד מאוד מנאומו לנושא שהבהירתי לעיל: ירידתה של ברית-המוסדות כמעצמת-על, וניסגתה מוחולם שלילי בכל ומהמורח התקoon בפרט, כמובן, סאדים חוסין בחרטת קלט את המסר שברית-המוסדות אינה עוד מעצמת-על רלוונטי, כפי שהייתה בעבר, לגבי העולם השלישי. יתכן שהקיש נספ' לכך (בטעות חמורה כמובן), שגמ' יכולת ההרתעה האמריקנית כלפי שינויים בסיטוטוס קוו האוורי יורדת, ירידת המתקשרות לטיסות המלחמה הקרה: ירידת בתמיכת הפנים בארצות-הברית בעורבות פעילה בעולם השלישי, כולל הימין האמריקני, שהוא נלהב ביותר לתמוך בעורבות אמריקנית בעולם השלישי. לשמאלו היו תמיד בעיות וסיגים לגבי מעורבות צבאית פעילה, אבל בגלל המלחמה הקרה, הימין האנטי-קומוניסטי היה מוכן בחרטת לתמוך באקטיביזם צבאי ומדיני - וזאת למראות המסורת המאוד בדנית של הימין האמריקני. כאשר האיוס הקומוניסטי חולף מן העולם פוחתת גם תמכתו הציבורית האמריקנית לגבי מעורבות פעילה בעולם השלישי, מה שמסביר אולי חלק מהשינויים שהנסי באוש נתקל בהם בזירה הפנים, לגבי שימוש בכוח עציו. וזה הסבר חלק של תמונה מורכבת הרבה יותר. לתפיסטו המוטעית של סאדים חוסין בדבר אידי-מעורבותה של ארצות-הברית לאחר המלחמה הקרה, נוספה גם מדיניות ההרתעה והלקואה של ארצות-הברית. בין פברואר לתחילת אוגוסט השנה, שיגר מימש בשדורת אירוטיים, שקבעו לו את כל הסיבות להאמין שגם יפלוש לכוכו, ארצות-הברית לא תפעל בתקיפות. لكن הוא ציפה לגינוי אוAMBARGO בוודאי לא ל-200 אלף חיילים. לטעות התפיסה של סאדים חוסין תרמה המדיניות המוטעית של ארצות-הברית, שלא שירה במועד אירוטיים לגבי עומק מחויבותה ליציבות במפרץ. כדי להרתיע מישראל מפני נקיטת צעדים תוקפניים, יש לשגר אותן על המחיר הכבד שייאlez לשלם לפני שהוא מבצע את הפעולה הזאת, ואילו ארצות-הברית עשתה זאת לאחר הפלישה, מה שהפחית הרעתה אפשרית לאליז. וזה ספח של מדיניות ארצות-הברית במהלך מלחמת איראן-עיראק, שם פעליה יחד עם ברית-המוסדות לשמרות המazon, שאיראן לפחות לא ננצת. היא לא העrica שלמעשה סאדים חוסין (ולא חומייני) הוא האיוס הוודש לסתוטוס קוו האוורי.

עם התנתקות המעצמות עשויים להיווצר אוורי ריק כוחניים באזוריים שלשים, אין יותר גורמים מרטנים ומיצבים כמעצמות הגלובליות. דבר זה יכול להיות פיתוי

לשיטים אזרויים בעלי עצמה צבאית, לנשות ולהגברת את עצמתם על חשבון שכנות חלשות, בغالל דיעות מוטעות על ריסון מאוזן הכוחות הגלובלי, כמו במקרה העיראקי. אם תחlixir ההינתקות המוטל בספק אכן יתבצע, הדבר עלול להוביל להגברת אי-היציבות בעולם השלישי, לפחות באוטם אזרויים שבhem קיימים סכטוכים מוקומיים חמורים. קשה להאמין שבאזורים מרובי סכטוכים יתכן מאוזן כוחות אזרוי ללא מעורבות המעצמות. ללא עזרתן קשה יהיה להתמודד עם תוקפנים מסווגו של סאדאם חוסין.

אשר לעתיד. היחלשות העולם הדוקוטבי מאפשרת שלוש חלופות בנושא השפעת המערכת העולמית על סכטוכים אזרויים. החלופה הראשונה היא, עלייתו של עולם רב-קוטבי, תהליך ממושך שיכול לקרות אם אירופה תתחד ותהפוך מיחידה כלכלית ליחידה מדינית. או יוכל להפוך למתחורה של ארצות-הברית, אם כי תחרות שונה מזו הסובייטית-אמריקנית. עולם וב-קוטבי יכול להביא לאחד משני הפכים, אם תחיה תחרות בלתי מושגנה (הנראית כרגע לא סבירה) בין המעצמות, יקשה הדבר על ניהול משברים ופתרון סכטוכים. שוב נעמוד בפני בעיות, הן בניהול משברים והן בפתרון סכטוכים, ביצירתו של קוונפליקט חדש או הגברתו של הקוונפליקט צפון דרום (בין מדינות הצפון העשירות והשכונות לבין מדינות הדרום העניות כלכלית, אבל עשירות באוכלוסייה). כל זה, נוסף לתמוצת נשך בלתי קווננציאלי, עשוי להיות פוטנציאלי לאי- יציבות בעולם השלישי. החלופה השנייה, הדגש היותר רצוי בודאי מבחינתה של ישראל (אם גם לא לכל הישראלים), אפשרי בטוח הקצר ואני מציאותי לטוח הארץ: זהו הדגם של פאסט-אמריקנה, ככלומר, ארצות-הברית משמשת כמעין ברוקר של סכטוכים אזרויים, מנהלת משברים, מונעת משברים, ופותרת סכטוכים אזרויים - בغالל היותה המעצמה היחידה היא מחויבת לשימירת היציבות. זה כמובן מה שקרה בעצם במפרץ, ארצות-הברית היא הגורם העיקרי המפעיל את כל העיזומים, הסנקציות והאוומים נגד עיראק. והוא תסדריט רצוי מאוד מבחינת היעילות של ניהול סכטוכים, אבל הוא בלתי מציאותי לטוח הארץ, גם בכלל התהנחות הפנימית בארצות-הברית. קשה להאמין שדעת הקהיל האמריקנית תהיה מוכנה לתמוך לאורק זמן במערכות אינטנסיבית של משבבים וכוח אדם. מחויבות זאת לעולם השלישי, כאשר מדינות יפן ואירופה נהנות יחסית יותר מארצות-הברית מהייצבות בעולם השלישי, ותלוויות יותר בזרימת הנפט מהמפרץ הפרסי. תתעורר השאלה, מדוע ארצות-הברית צריכה לשלם את המחיר בעוד אירופה ויפן אין משתתפות בהאותה מידה. אם נוסיף לכך את הבעיות

הכלכליות בארץות-הברית, נוכל לצפות שבתוך האורך תקומה מתחרות לארצות-הברית, הן ברמה העולמית - מעכמתה חדשה כמו אירופה המאוחדת למשל - והן ברמה האזורית, היota שקשה להאמין שככל השליטים האזרחיים יהיו מוכנים לקבל לאורך זמן את ארצות-הברית כמשמעותו ברוק מסכם, גם אם סדרם יושין וככרא. החלופה השלישייה היא הדגם של הביטחון הקיבוצי: כל הקהילה הבינלאומית התומכת בדרכי שלום ופעלת על פי נורמות אובייקטיביות אוניברסליות מוסכמת לפתרונים של סכטוכים, ללא אבחנה זהותן של המדינות.

על פני הדברים זה מה שרואים כיום במרחב המפרץ; הבעיה היא שלביטהו הקיבוצי הזה אין ערך ובו לא מישו המוכן לשלם את המחר. במקרה של המשבר במפרץ היה שחקן אחד בלבד, שהיה מוכן לשלם כמעט את כל המחר. לביטהו הקיבוצי לא יהיה ערך ללא מעכמתה שתהיה מוכנה להוביל ולהנaging את הקואליציה הבינלאומית הזאת. לכן נראה, כי הפתרון האידאלי מבין כל האפשרויות הוא מעין קונצראן בין המעצמות. המעצמות פועלות בתיאום ובהתיעצות ביןיהן כדי למנווע שבריהם ולפניהם סכטוכים בעולם השלישי, כאשר מעכמתות אחרות משתפות עם ארצות-הברית וגם משתפות בתשלום. לאוטו קונצראן צריכה להיות מנהיגות, וב吐ו הנראה לעין רק ארצות-הברית מסוגלת למלא את התפקיד. גם האוי"ם לא יוכל למלא תפקיד זה: האוי"ם יכול לספק מסגרת בינלאומית חשובה לחוקיות, לוועידות ולפתרון סכטוכים, אך הוא אינו יכול לקבוע את התוצאות העיקריות בשיטה. הקונצראן צרייך לדאג להיווצרות מאוזני כוחות אזרחיים, שיהוו הרתעה בפני תוכנות, יחד עם הסדרים מוסכמים לפירוק ובקרת נשק. וברמה האזורית יש לדאג מצד אחד לתהליכי דמוקרטייזציה (עם כל הביעתיות העצומה הכרוכה בעולם השלישי), ומצד שני לפיתוח כלכלי וטכנולוגי, שיכלול השקעות גדולות מהצפון העשיר, פיתוח שוקים מהמערב, ובמידה מסוימת גם סיוע בנושא ההגירה.

Contents

Uri Ullman	United Europe: Common Economic Considerations Versus Divisive Economic Factors	1
Ilan Greilsammer	Uniting Forces Versus Divisive Forces: Political Perspectives	9
Moshe Zimmerman	Unified Germany: The Open Options	13
Shai Feldman	The United States: Strategic Position After the Cold War	19
Amnon Sella	The Soviet Union After the Cold War and the Loss of Its Empire	33
Mikhail Agursky	Russia or Soviet Union: Economic Issues	41
Steffani Hoffman	Russia or Soviet Union: Political Issues	47
Chaim Barkai	The Gulf States: Economic Perspectives	53
Naomi Chazan	The Third World: Economic Perspectives	59
Ehud Harari	Japan: Economic Perspectives	65
Gabi Sheffer	The Gulf Crisis and the Struggle Between Center and Periphery in the Middle East	73
Zeev Schiff	Monitoring the Middle Eastern Arms Race	77
Benni Miller	Effects of the Decline of Bipolarity on Conflict Management in the Middle East	83

Crisis in the Persian Gulf

**The Leonard Davis Institute of International Relations
The Hebrew University of Jerusalem**

**This publication is sponsored
by the Adenauer Foundation**

Crisis in the Persian Gulf

The Leonard Davis Institute of International Relations
The Hebrew University of Jerusalem

This publication is sponsored
by the Adenauer Foundation